SZÉCHENYI 2020

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM

Nyíregyházi Helyi Közösség

HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2016-2020

ÁTDOLGOZOTT VÁLTOZAT

Nyíregyháza, 2017

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék:

1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 6

1.1 A Helyi Közösségi Stratégia háttere 6

1.2 Fejlesztési szükségletek 6

1.3 Célok, beavatkozások és források 6

1.4 Szervezeti háttér 7

1.5 Elvárt eredmények 8

2 A STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSÉNEK MÓDJA, AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁNAK FOLYAMATA 9

2.1 A Helyi Akciócsoport összetétele 9

2.2 A közösség bevonása érdekében végzett tevékenységek és a tervezési folyamat átláthatósága, nyitottsága 11

2.3 A közösség részvételét alátámasztó események 12

2.4 A közösségi részvétel eredményei 13

3 A HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÁLTAL LEFEDETT TERÜLET ÉS LAKOSSÁG MEGHATÁROZÁSA 14

3.1 Földrajzi, társadalmi, gazdasági koherencia/homogenitás, közös jellemzők 15

3.2 Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek 16

3.3 Az erőforrások kritikus tömegének rendelkezésre állása a stratégia céljainak megvalósításához 17

3.4 A személyes interakciókat lehetővé tevő helyi karakter 17

4 AZ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEINEK ÉS LEHETŐSÉGEINEK ELEMZÉSE 18

4.1 Helyzetfeltárás 18
4.1.1 Térszerkezet specifikumai 18
4.1.2 A társadalom állapota 20
4.1.3 A gazdaság helyzete 21
4.1.4 Közszolgáltatások 23
4.1.5 Környezeti adottságok 25
4.1.6 Kulturális erőforrások, sportolás 26

4.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások 27
4.2.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg 27
4.2.2 HKFS tartalmát befolyásoló fejlesztési prioritások/beavatkozási területek/projektek 28
4.2.3 A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások 31
4.2.4 Helyi közművelődési rendelet 32

4.3 SWOT **34**

4.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása **36**
4.4.1 Szükségletek célcsoportonként 37
4.4.2 Szükségletek tematikusan 37

5 A STRATÉGIA JÖVŐKÉPE **39**

6 A STRATÉGIA CÉLHIERARCHIÁJA **39**

6.1 Átfogó célok **40**

6.2 Specifikus célok **40**

6.3 A célok indokoltsága és eredménymutatói **41**

7 CSELEKVÉSI TERV **43**

7.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása **43**
7.1.1 Városrészek többfunkciós közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése – M1: 43
7.1.2 Városrészek mikroközösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése – M2: 45
7.1.3 Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése – M3: 46
7.1.4 Lakosság szemléletformálása, tudatosítás – M4: 47

7.2 Együttműködések **50**

7.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei **50**
7.3.1 A HACS összetétele 50
7.3.2 A HACS szervezeti felépítése 50
7.3.3 Az egyes szervezeti egységek hatásköre és funkciói, valamint a szükséges humánerőforrás 51
7.3.4 A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok 52
7.3.5 A működés fizikai feltételei 53
7.3.6 A működés tervezett költségvetésének alátámasztása 53

7.4 Kommunikációs terv **53**

7.5 Monitoring és értékelési terv **56**
7.5.1 A monitoring és értékelési rendszer szerepe és keretei 56
7.5.2 A monitoring és értékelési rendszer működése 59

7.6 Horizontális célok **60**
7.6.1 Esélyegyenlőség 60
7.6.2 Környezeti fenntarthatóság 60
7.6.3 A beavatkozások hozzájárulása a gazdasági és társadalmi fenntarthatósághoz 61

7.7 A HKFS innovatív elemeinek bemutatása **62**

7.8 Kockázatelemzés **62**

8 INDIKATÍV PÉNZÜGYI TERV **66**

Ábrajegyzék:

1. ábra: Nyírség LEADER akcióterület települései ... 14
2. ábra: A HKFS akcióterülete ... 15
3. ábra: Nyíregyháza Megyei Jogú Város városrészei ... 19
4. ábra: A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció földrajzi fókuszai ... 29
5. ábra: A HACS szervezeti ábrája ... 50

Táblázatjegyzék:

1. táblázat: Beavatkozási területek és kulcsprojektek ... 7
2. táblázat: Nyíregyházi Helyi Közösség alapító HACS tagjai ... 9
3. táblázat: Tematikus munkacsoportok és tagjaik (Félkövér betűvel a HACS tagok vannak kiemelve.) ... 10
4. táblázat: A közösség bevonása érdekében végrehajtott tevékenységek ... 11
5. táblázat: Partnerségi események listája ... 12
6. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye tematikus és területi stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései ... 28
7. táblázat: Nyíregyháza jövőképének elérését szolgáló átfogó és tematikus célkitűzések és kapcsolódó ITP célok ... 30
8. táblázat: A HKFS tartalmát közvetlenül vagy közvetetten befolyásoló tervezett fejlesztések ... 32
9. táblázat: Célok indokoltsága, eredményindikátorai és a kapcsolódó műveletek ... 42
10. táblázat: A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek ... 49
11. táblázat: HBB tagjainak száma ... 52
12. táblázat: Kommunikációs célcsoportok és tevékenységek ... 54
13. táblázat: Kommunikációs pénzügyi és ütemterv ... 56
14. táblázat: Célok indokoltsága, eredményindikátorai és a kapcsolódó műveletek ... 58
15. táblázat: Outputindikátorok célértékei ... 59
16. táblázat: A stratégia hozzájárulása a gazdasági és társadalmi fenntarthatósághoz ... 61
17. táblázat: Kockázatelemzés ... 62

1 Vezetői összefoglaló

1.1 A Helyi Közösségi Stratégia háttere

A Nyíregyházi Helyi Közösség (Helyi Akciócsoport – HACS) 2016.06.01-jén azzal a céllal alakult meg, hogy átfogó városi fejlesztéseket valósítson meg a helyi közösségek városi közéletbe történő aktív bevonása, a helyi társadalom megújítása és a közösségi alapú gazdaság fejlesztése érdekében. A megfogalmazott célokhoz kapcsolódó fejlesztések alapja egy Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia kidolgozása, amelyet széleskörű partnerség keretében fogadott el a Nyíregyházi Helyi Közösség annak érdekében, hogy a helyi társadalom igényei a stratégiába minél nagyobb mértékben beépülhessenek. A HKFS azonosítja a fő fejlesztési szükségleteket, kijelöli a fejlesztési célokat és a célok eléréséhez szükséges beavatkozásokat.

1.2 Fejlesztési szükségletek

A város hosszú távú fejlődése szempontjából a legnagyobb kihívás társadalmi – munkaerő-piaci jellegű. Problémát jelent, hogy a városban az aránylag jelentős munkanélküliségi ráta mellett nincs elég számú és megfelelően képzett munkaerő. Az alacsony iskolai végzettséggel és nem elégséges munkavállalási motivációval rendelkező személyek átképzése, az alapkompetenciák fejlesztése hosszú távú folyamat. A fiatalok, különösen a felsőfogú végzettséggel rendelkező fiatalok megtartása pedig továbbra is jelentős kihívásként jelenik meg Nyíregyházán. A stratégia megalapozását szolgáló fejlesztési szükségletek beazonosítása először célcsoportok mentén történik, meghatározva, hogy az egyes célcsoportok esetében milyen főbb problémák, hiányosságok, szükségletek fogalmazhatók meg a városban. Az adott fejezetben továbbá tematikusan is megvizsgáljuk, hogy milyen fejlesztési igények rajzolódnak ki a helyzetfeltárás eredményeként.

1.3 Célok, beavatkozások és források

JÖVŐKÉP
NYÍREGYHÁZA EGY VONZÓ, BEFOGADÓ ÉS ÉLHETŐ VÁROS, AHOL ▪ A VÁROSI KÖZÖSSÉGEK ERŐSEK ÉS BEFOGADÓAK, ▪ OTTHONOS, ÉLETTEL TELI KÖZÖSSÉGI TEREK VANNAK, ▪ SOKSZÍNŰ, MINDEN GENERÁCIÓ SZÁMÁRA VONZÓ KÖZÖSSÉGI ÉLET FOLYIK.

ÁTFOGÓ CÉLOK	
NYÍREGYHÁZA, A CSALÁDBARÁT VÁROS – A1	NYÍREGYHÁZA, A FIATALOK VÁROSA – A2

SPECIFIKUS CÉLOK
NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1
A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ ÉS SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2
VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROSI LAKOSSÁG – KÜLÖNÖSEN A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI – SZÁMÁRA – S3
A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4

A HACS a célok elérését szolgáló 4 beavatkozási területet, illetve az első beavatkozási területen belül 1 kulcsprojektet határozott meg összesen 670,25 millió Ft értékben, amelyet a stratégia végrehajtásának 39 hónapjára 79,75 millió Ft működési költség egészít ki.

A beavatkozási területek keretében tervezett tevékenységeket helyi pályázati felhívások keretében lehet majd megvalósítani, amelyeket a Helyi Akciócsoport állít össze és hirdet meg, majd a felhívásokra beérkezett pályázatokat értékeli. A felhívásokra kizárólag helyi civil szervezetek, intézmények és vállalkozások pályázhatnak. A nyílt pályázatok mellett a HACS az első beavatkozás keretében egy kulcsprojekt megvalósítását is tervezi.

1. táblázat: Beavatkozási területek és kulcsprojektek

Beavatkozási terület	Pályázati felhívás költsége
Városrészek kulturális és közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése – M1	362,75 millió Ft
▪ ebből a kulcsprojekt költsége	268,1 millió Ft
Városrészek mikroközösségi tereinek fejlesztése – M2	57,5 millió Ft
Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése – M3	198,75 millió Ft
Lakosság szemléletformálása, tudatosítás – M4	51,25 millió Ft

Forrás: saját szerkesztés

A helyi pályázatok kiválasztása az alábbi fő alapelvek mentén történik:

- a fejlesztési elképzelés a felhívás céljaival összhangban van;
- a fejlesztési elképzelés kidolgozásába bevont szervezetek száma magas (felhívásban meghatározásra kerül);
- a fejlesztési elképzelés keretében megszervezett program többször is megrendezésre kerül, a programsorozatok kiemelten támogathatók;
- a támogatott program elősegíti a különböző társadalmi csoportok, közösségek közötti együttműködést, kommunikációt
- az esélyegyenlőség és fenntarthatósági kritériumok biztosítva vannak a támogatott program során.

1.4 Szervezeti háttér

A Nyíregyházi Helyi Közösségnek 12 tagja van. A szükséglet-orientált tervezést és az eredményes megvalósítást különböző funkciókkal rendelkező szervezeti egységek biztosítják, amelyekben a civil/vállalkozói/önkormányzati szféra kiegyensúlyozottan képviselteti magát.

- A HACS közgyűlése hozza meg az alapvető döntéseket a HKFS tervezésével és végrehajtásával kapcsolatosan.
- A választott elnökség a közgyűlés operatív, a HKFS megvalósítását nyomon követő testülete.
- A munkaszervezet hirdeti meg a felhívás előkészítő munkacsoportok (FEMCS) közreműködésével kidolgozott helyi pályázati felhívásokat.
- A munkaszervezet támogatja a pályázókat kérelmeik elkészítésében, valamint értékeli a beérkezett pályázatokat.
- A helyi bíráló bizottság (HBB) dönt a pályázatok rangsorolásáról.

1.5 Elvárt eredmények

A beavatkozások eredményeként helyi igényeken alapuló, újszerű és integrált helyi fejlesztések valósulnak meg, amelyek hozzájárulnak a helyi közösségek megerősítéséhez, a helyi civil szektor aktivitásának növeléséhez, valamint a beavatkozási terület népességmegtartó képességének fejlesztéséhez. A fejlesztések eredményeként várhatóan növekszik a stratégia megvalósítása keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya, illetve a közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel, létesítményekkel való lakossági elégedettség, továbbá a település kulturális és közösségi intézményeinek látogatottsága.

2 A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Nyíregyházi Helyi Közösség Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiáját (HKFS) az alábbi alapelvek mentén alkotta meg.

Partnerségi, részvételen alapuló tervezés biztosítása:
A stratégia a helyi szükségletekre, elképzelésekre épít, ugyanis a tervezési folyamatba igyekeztünk mindenki számára biztosítani az aktív bekapcsolódás lehetőségét. A partnerségi tervezés során bevontuk a városi lakosságot, továbbá a város közösségi életét meghatározó kulturális intézményeket, civil szervezeteket, a város fejlesztésében tevékenykedő szakembereket. A fejlesztések megvalósítása során külön erőfeszítéseket teszünk a társadalmilag kirekesztett, illetve a legnagyobb szükségben élő csoportok (idősek, családosok, fiatalok) bevonására.
Integráltság és szinergia:
A HKFS tervezése és végrehajtása során azáltal, hogy figyelembe vesszük a városban jelenleg zajló vagy tervezett egyéb fejlesztéseket, a beavatkozások eredményességét és hatékonyságát tudjuk növelni. A szinergikus, az egymást kiegészítő fejlesztésekkel garantálható az eredmények fenntarthatósága. A program keretében olyan fejlesztést nem valósítunk meg, amelyhez a tervezési időszak alatt más források is rendelkezésre állnak.
Kapcsolatépítés:
A Helyi Akciócsoport tagjai a tervezés alatt szorosan együttműködtek egymással, amely együttműködés a projekt megvalósítás folyamán is megmarad. A HACS keretein belül kialakuló kapcsolatokat tovább erősítjük azáltal, hogy a munkacsoportokba külső szakembereket, személyeket is meghívunk. A HACS tagjai saját szakmai kapcsolatrendszerüket is aktivizálni tudják, amely által az egész tervezés és a projektmegvalósítás alapja egy széleskörű, helyi együttműködő hálózat lesz.
Megvalósíthatóság és fenntarthatóság:
A stratégia a helyi adottságokra és erőforrásokra építve kínál megoldást az akcióterület közösségi, kulturális életét érintő kihívásokra és szükségletekre. E megközelítéssel biztosítható, hogy a lehető legtöbb résztvevő és érintett számára elfogadható, elérhető, mérhető és hosszú távon fenntartható célokat fogalmazzunk meg jelen stratégiában. A program keretében nem valósítunk meg olyan infrastrukturális fejlesztést, szakmai programot, amelynek működtetése hosszú távon nem biztosított, illetve amelynek nincs közvetett, vagy közvetlen hatása a város népességmegtartó erejére.

2.1 A Helyi Akciócsoport összetétele

A partnerség elvét követve a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia kidolgozásában részt vettek a város aktív civil szervezetei, meghatározó vállalkozói, a kultúrához és a közösségfejlesztéshez kapcsolódó intézményei és az önkormányzat képviselői. A Helyi Akciócsoport tagjai jól ismerik a helyi társadalmi, gazdasági, városi problémákat, kihívásokat, megfelelően tudják képviselni a közösség érdekeit, elképzeléseit és elvárásait. A HACS tagjai továbbá rendelkeznek olyan szervező erővel, illetve kommunikációs tapasztalattal, amelyek révén be tudják vonni a helyi lakosságot, közösséget a projekt előkészítésének, valamint a projekt megvalósításának folyamatába.

A helyi tervezési folyamatban biztosítva volt a nyitottság, a befogadó hozzáállás és a kiegyensúlyozott érdekképviselet, amelyet a Helyi Akciócsoport (és annak elnökségének) összetétele is alátámaszt. A tervezői munkát a 2016. június 1-én létrehozott Nyíregyházi Helyi Közösség irányította, amelynek tagjai megfelelően reprezentálják a helyi társadalom sokféleségét mind a fő célcsoportok szempontjából (pl. gyermekek, fiatalok, idősek, hátrányos helyzetűek, vállalkozások, munkavállalók, munkanélküliek), mind tematikusan (pl. sport, szabadidő, kultúra, közbiztonság).

2. táblázat: Nyíregyházi Helyi Közösség alapító HACS tagjai

Szervezet neve	Képviselt szféra
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata	közszféra
NYÍRVV Nonprofit Kft.	közszféra
Nyíregyházi Ipari Park Nonprofit Kft.	közszféra
Móricz Zsigmond Színház Nonprofit Kft.	közszféra

Szervezet neve	Képviselt szféra
Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft.	közszféra
PRIMOM Alapítvány	civil szféra
HUMAN-NET Alapítvány	civil szféra
Nyírségi Ízkirályok Egyesület	civil szféra
Boldog Jövő Alapítvány	civil szféra
Rutinsoft Kft.	üzleti szféra
GRÉDÓ-2000 Bt.	üzleti szféra
Color Pack Zrt.	üzleti szféra

Forrás: saját szerkesztés

Az aktív, helyi szintű együttműködés megvalósítása Nyíregyházán nem újszerű, a városban számos előzménye van a társadalmi-közösségi összetartás erősítésének, amely során a helyi civil szervezetek, vállalkozások, intézmények és az önkormányzat szoros összefogásban valósítják meg céljaikat. A legtöbb hasonló típusú együttműködés a város városrehabilitációs programjai (Huszártelep, Érkert, Örökösföld) keretében jött létre.

A konkrét, program szintű együttműködések mellett az önkormányzat rendszeresen egyeztet a helyi civil szervezetekkel és vállalkozásokkal annak érdekében, hogy felmérje igényeiket, szükségleteiket és fejlesztési elképzeléseiket, felhasználva azokat a város fejlesztési irányainak kialakítása során.

A HACS a hatékony tervezés érdekében három tematikus munkacsoportot (MCS) jelölt ki úgy, hogy minden HACS-tag legalább egy munkacsoportban aktívan részt vesz. A tervezésbe továbbá olyan külső személyek, szervezetek is bevonásra kerültek, akik alapos ismeretekkel rendelkeznek a helyi viszonyokról a kulturális és a közösségi élet terén, és megfelelően képviselni tudják a helyi közösség véleményét. A munkacsoport-ülések célja, hogy az adott terület, ágazat vagy célcsoport helyi jellegzetességeit, problémáit, lehetőségeit, illetve erőforrásait és elvárásait jól ismerő helyi személyek közösen megalapozzák a HKFS szakmai tartalmát.

3. táblázat: Tematikus munkacsoportok és tagjaik (Félkövér betűvel a HACS tagok vannak kiemelve.)

Infrastrukturális fejlesztések munkacsoport
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata, NYÍRVV Nonprofit Kft., Móricz Zsigmond Színház Nonprofit Kft., PRIMOM Alapítvány, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Kft., NYÍRTÁVHŐ Kft., Nyírinfo Nonprofit Kft.
Közösségi programok munkacsoport
Boldog Jövő Alapítvány, Nyírségi Ízkirályok Egyesület, PRIMOM Alapítvány, Móricz Zsigmond Színház Nonprofit Kft, Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft., GRÉDÓ-2000 Bt., Color Pack Zrt., HUMAN-NET Alapítvány, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Kft., Nyírinfo Nonprofit Kft., Nyírségvíz Zrt., Első Nyírségi Fejlesztési Társaság
Marketing, PR munkacsoport
Color Pack Zrt., GRÉDÓ-2000 Bt., Rutinsoft Kft., Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft., Nyíregyházi Ipari Park Nonprofit Kft., Nyírinfo Nonprofit Kft., Nyírségvíz Zrt.

Forrás: saját szerkesztés

A HKFS szakmailag magas színvonalú kidolgozása érdekében a Helyi Akciócsoport külső szakértők támogatását is igénybe vette. A stratégia kidolgozásába olyan szakembereket vontak be, akik évek óta együttműködnek az önkormányzattal a helyi városfejlesztési tevékenységek megalapozásában mind stratégiai, mind operatív szinten, ismerik a helyi társadalmi, gazdasági, környezeti problémákat, a városi kihívásokat, adottságokat és a város fejlesztésének lehetőségeit.

2.2 A közösség bevonása érdekében végzett tevékenységek és a tervezési folyamat átláthatósága, nyitottsága

A közösség bevonása érdekében számos tevékenységet hajtottunk végre, különböző eszközöket alkalmaztunk annak érdekében, hogy a helyi közösség véleménye minél erőteljesebben beépüljön a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia tartalmába (problémák feltárása, célok meghatározása, lehetséges tevékenységek beazonosítása), biztosítva ezáltal a dokumentum helyi szintű beágyazottságát és elfogadottságát.

4. táblázat: A közösség bevonása érdekében végrehajtott tevékenységek

Tervezési-partnerségi folyamat lépései	Átláthatóság, nyitottság, információáramlás, párbeszéd és bevonás biztosítása
Egyeztetés a lehetséges HACS-tagokkal	A városban számos szervezet aktívan részt vesz a közösségi élet erősítésében, különböző programok szervezésében. A HACS létrehozása során olyan szervezetekre/személyekre kell építeni az együttműködést, amelyek/akik korábban is önzetlenül és önkéntesen vettek részt a partnerségi tervezési folyamatokban.
HACS megalakulása	A HACS 12 alapító taggal jött létre, de a csatlakozás lehetősége minden érdeklődő számára továbbra is biztosított (a tagfelvételt a HACS többségi döntéssel hagyja jóvá). A HACS megalakulásáról a város honlapján tájékoztatjuk a közvéleményt. A weboldalon folyamatosan elérhetővé tesszük a tervezés folyamán kidolgozott dokumentumokat ezzel is biztosítva a véleménynyilvánítás lehetőségét.
HACS regisztrációja	A formai elvárásoknak megfelelően a HACS benyújtotta a regisztrációs kérelmét, amelynek pozitív eredményéről a város a honlapján tájékoztatta a lakosságot.
HACS ülés: HKFS kidolgozása	Döntés a HKFS kidolgozásáról. Tagok javaslatainak összegyűjtése, a javaslatok figyelembe vétele a stratégia kidolgozása során.
HACS ülés: Problémák, ötletek csoportosítása Munkacsoportok megalakítása	HKFS-ben meghatározott elvek mentén a munkacsoportok kialakítása. A HACS és a munkacsoportok tagjai vállalták, hogy személyes kapcsolataik mozgósításával külső személyek, szervezetek információit, véleményét is becsatornázzák a tervezésbe. Későbbiekben felmerült javaslataikat e-mailben is eljuttathatták a kijelölt kapcsolattartónak.
Munkacsoport-ülések: problémák feltárása a lehetséges műveletek, támogatható tevékenységek azonosítása érdekében	A munkacsoport-ülések célja, hogy az adott tématerület/ágazat helyi jellegzetességeit, problémáit, lehetőségeit, illetve erőforrásait és elvárásait jól ismerő helyi személyek közösen megalapozzák a HKFS szakmai tartalmát.
Ötletláda a lakossági elképzelések becsatornázására	A tervezésre rendelkező álló idő rövidsége miatt többkörös társadalmi konzultációra nem volt lehetőség, azonban ötletláda[1] formájában a lakosok megfogalmazhatták azokat a problémákat, kihívásokat, amelyeket a városban a kulturális és a közösségi élet területén – akár a saját szűkebb környezetükben, akár az egész városban – tapasztalnak. A problémák megoldására továbbá ötleteket, elképzeléseket fogalmazhattak meg.
HKFS tervezett célrendszerének és költségvetésének ismertetése, véleményezése	Ismertetésre került a stratégia célrendszere és költségvetésének tervezete. A résztvevők véleményezhették a célrendszert, alakíthatták azt, valamint lehetőséget kaptak a költségvetés tervezet minőségbiztosítására is.

[1] Az ötletládába 2016. június 20. és 27. között vártuk a lakossági véleményeket online formában (clld@nyiregyhaza.hu). A programhoz relevánsan kapcsolódó beérkezett észrevételeket, fejlesztési elképzeléseket a célrendszer kidolgozásánál, valamint a műveletek és a támogatható tevékenységek azonosításánál figyelembe vettük.

Tervezési-partnerségi folyamat lépései	Átláthatóság, nyitottság, információáramlás, párbeszéd és bevonás biztosítása
HACS-ülés: Jövőkép és célhierarchia; Műveletek és kulcsprojektek; Költségvetés; Szervezeti felépítés és működés	A HACS megvitatta a stratégia célrendszerének legfontosabb irányait, valamint a költségvetés keretszámait. A HACS döntést hozott az elnökségi tagokról, valamint a munkaszervezet vezető személyéről.
HACS-ülés: HKFS végleges verziójának elfogadása	A HKFS végleges, jóváhagyott verziója mindenki számára elérhető lesz a város honlapján.

Forrás: saját szerkesztés

2.3 A közösség részvételét alátámasztó események

Az alábbi táblázatban ismertetjük, hogy a HKFS kidolgozásával kapcsolatban milyen partnerségi események kerültek megrendezésre.[2]

5. táblázat: Partnerségi események listája

Partnerségi esemény	Dátum	Helyszín	Létszám[3]	Eredmény
Első egyeztető megbeszélés	2016.06.01.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Bencs terem	23 (12)	Nyíregyházi Helyi Közösség megalapítása (12 tag). Működési forma meghatározása: konzorcium Képviselő szervezet és kapcsolattartó kijelölése.
HACS-ülés	2016.06.01.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Bencs terem	23 (12)	Nyíregyházi Helyi Közösség megalakításának megállapítása 12 taggal. Képviseletre jogosult szervezet és képviselőjének kiválasztása. Munkaszervezet kijelölése.
HACS-ülés	2016.06.10.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Könyvtár	15 (12)	Szakértő kiválasztása a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia kidolgozásához.
HACS-ülés	2016.06.17.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Bencs terem	20 (10)	Munkacsoportok megalakítása. Partnerség biztosítása a lakosság felé.
Munkacsoport-ülések	2016.06.20-22.	-	-	Problémák, beavatkozási területek beazonosítása.
„Ötletláda”	2016.06.20-27.	online	-	Lakossági ötletek gyűjtése a lehetséges közösségi fejlesztésekről, programokról.

[2] A HKFS-ben listázott események dokumentumai (meghívó, jelenléti ív, emlékeztető, fotó) a HACS munkaszervezetnél rendelkezésre állnak.

[3] Zárójelben a szavazati joggal jelenlévők létszáma található.

Partnerségi esemény	Dátum	Helyszín	Létszám[3]	Eredmény
HACS-ülés	2016.06.23.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Váci Mihály terem	20 (11)	Célrendszer elfogadása, műveletek kiválasztása, költségvetés tervezetének ismertetése.
HACS-ülés	2016.06.30.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Váci Mihály terem	17 (8)	Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elfogadása.
HACS-ülés	2017.09.27.	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Bencs terem	19 (9)	Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia módosításának elfogadása.

Forrás: saját szerkesztés

2.4 A közösségi részvétel eredményei

Az előző fejezetekben ismertetésre került, hogy a helyi közösség véleménye integráns módon hogyan jelenthet meg jelen stratégiában. A következőkben ismertetjük, hogy a lakosság részéről a város közösségi, kulturális életével kapcsolatban milyen fő problémák merültek fel:

- Közösségi terek infrastrukturális hiányosságai, egyes szabadtéri közösségi terek rendezetlensége.
- Alacsony a környezet-, egészségtudatos városi lakosság, közösségek száma.
- Problémát jelent az Ifjúsági rendezvények, ifjúsági találkozóhelyek, a szabadidő minőségi eltöltését lehetővé tevő közösségi terek hiánya.

Nyíregyháza lakossága a problémák megoldására néhány építő jellegű, hasznos javaslatot is megfogalmazott (összesen 6 személytől, körülbelül 20, a témához kapcsolódó releváns vélemény érkezett be az ötletládába). A stratégiához relevánsan kapcsolódó elképzeléseket az alábbiakban ismertetjük (zárójelben szerepeltetjük, hogy az elképzelés melyik, a stratégia 7. fejezetében ismertetett művelethez kapcsolódik):

- Lakókörzeti közösségi terek – városrészi művelődési házak infrastrukturális felújítása (M1).
- Közösségi finanszírozású programok indítása. Sharing Economy – megosztáson alapuló közösségi gazdaságok fejlesztése (M3).
- Városrészi sportlétesítmények infrastrukturális fejlesztése (M1, M2).
- Szabadtéri tornapályák, extrém sportpálya létesítése a városi fiatalok számára (M1, M2).
- Kulturális programok szervezése (M3).

A virtuális „ötletládába” beérkező véleményeket a munkaszervezetnél meg lehet tekinteni, azok a későbbiekben a HACS honlapján (2. mérföldkőig a HACS létrehozza saját honlapját) elérhetők lesznek.

3 A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Nyíregyháza lakónépessége a KSH 2015. évi helységnévkönyve alapján 2015.01.01-én 118125 fő volt, amelyből az akcióterület népessége több. mint 111 ezer fő, tehát a stratégia által lehatárolt akcióterület megfelel a felhívás előírásainak. A HKFS akcióterületét a HACS döntése értelmében a város közigazgatási területének belterületei (központi belterület és egyéb belterületek) alkotják. A város külterületi városrészei azért nem részük az akcióterületnek, hogy a kijelölt terület megfeleljen a pályázati felhívás feltételének, miszerint a kijelölt akcióterület más CLLD vagy LEADER-típusú akcióterülettel nincs átfedésben.

Nyíregyháza külterületei a Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület (Nyírség LEADER) akcióterületéhez tartoznak. A Nyírség LEADER működési területe 18 településre terjed ki, amelyek az alábbiak: Balkány, Biri, Bököny, Érpatak, Geszteréd, Kállósemjén, Kálmánháza, Kótaj, Nagycserkesz, Nagykálló, Napkor, Nyírbogdány, Nyíregyháza külterülete, Nyírpazony, Nyírtelek, Nyírtura, Szakoly, Újfehértó külterülete. A lehatárolásnál figyelembe vettük a felhívás által felsorolt szempontokat, amelyek alapján részletesen indokoljuk az akcióterület kijelölését.

1. ábra: Nyírség LEADER akcióterület települései

Nyírség LEADER akcióterülete

Nyíregyháza közigazgatási területe (részletesebben lásd 2. ábra)

Forrás: saját szerkesztés

2. ábra: A HKFS akcióterülete

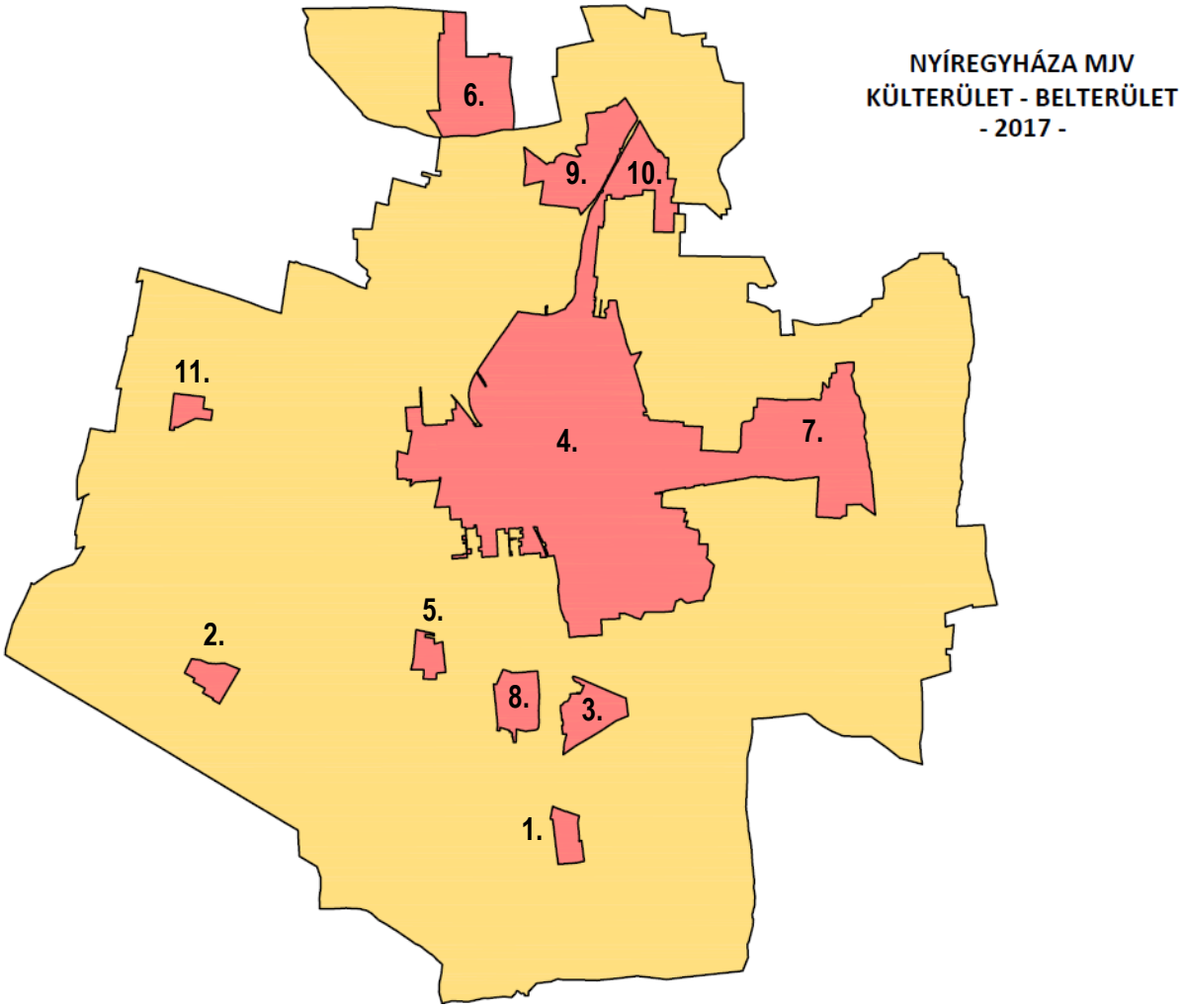

Nyíregyháza közigazgatási területének jelen HKFS által érintett területe, Nyíregyháza belterületei[4]

Nyíregyháza közigazgatási területének jelen HKFS által nem érintett területe, Nyíregyháza külterületei, a Nyírség LEADER akcióterület része

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város

3.1 Földrajzi, társadalmi, gazdasági koherencia/homogenitás, közös jellemzők

Nyíregyháza földrajzi, társadalmi, gazdasági és kulturális értelemben egyaránt szerves egységet alkot, ezért a város külterületein kívül nem indokolt a település egyetlen részét sem kizárni az akcióterületből, mivel ez gátolná a város egységes fejlesztését, és hátrányosan érintené a kihagyott területeket, az ott élőket, dolgozókat, az ott működő vállalkozásokat, civil, egyházi és egyéb szervezeteket, közösségeket. A közigazgatásilag Nyíregyházához tartozó, de a város központi belterületétől távolabb lévő belterületi városrészek továbbá fontos szerepet töltenek be a város közösségi életében, továbbá ezek azok a városrészek, ahol a közösségi, kulturális élet közösségi részvételen alapuló fejlesztése a meglévő helyi identitásra alapozva a legkönnyebben megvalósítható.

[4] 1. Butyka, 2. Felsősima, 3. Ipari park, 4. Központi belterület, 5. Mandabokor, 6 Nyírszőlős, 7. Oros, 8. Rozsrétszőlő, 9. Sóstógyógyfürdő, 10. Sóstóhegy, 11. Vajdabokor

3.2 Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek

Az aktív, helyi szintű együttműködés megvalósítása Nyíregyházán nem újszerű, a városban számos előzménye van a társadalmi - közösségi összetartás erősítésének, amely során a helyi civil szervezetek, vállalkozások, intézmények és az önkormányzat szoros összefogásban valósítják meg céljaikat. A legtöbb hasonló típusú együttműködés a város város rehabilitációs programjai (Huszártelep, Érkert, Örökösföld) keretében jött létre.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2012-2015 között három városrészt – Érkert, Örökösföld, Huszártelep[5] – érintő rehabilitációs projektek keretében pályázati lehetőséget nyitott nonprofit szervezetek számára. A pályázatok keretében finanszírozott tevékenységek célja az volt, hogy az érintett városrész hátrányos helyzetét a város rehabilitációs projektek infrastrukturális fejlesztései mellett kiegészítő „soft" tevékenységek által is csökkentse.

A projektek során a „soft" elemek megvalósításában olyan helyi szervezetek is részt vehettek, melyek eddig az európai uniós pályázatokban – az általuk végzett tevékenység kis léptéke, pályázói tapasztalatlanságuk, a bonyolultnak tűnő pályázati rendszertől való félelem vagy pénzügyi, likviditási helyzetük miatt – csak korlátozottan vettek részt.

A projektek keretében támogatható tevékenységek köre a következő (részcélok szerint csoportosítva):

- 1. részcél: Az érintett lakosság bevonását célzó akciók, a helyi kötődést és identitást erősítő akciók szervezése, közösségi tartalomfejlesztés és információ terítése, különös tekintettel a fiatalabb generációkra (Érkert, Huszártelep, Örökösföld programalap keretében pályázható): Közösségfejlesztést és a helyi identitás erősödését segítő akciók; Ifjúságfejlesztés, kortárs segítő programok.
- 2. részcél: Bűnmegelőzés, közbiztonság megerősítése. Az emberek és a települések biztonságát szolgáló egyéb tevékenységek: baleset-megelőzés, bűnmegelőzés stb. (csak Érkert, Huszártelep programalap keretében pályázható): Bűnmegelőzési programok megrendezése.
- 3. részcél: Közösségépítést és szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, rendezvények, közcélú képzési programok kialakítása (Érkert, Huszártelep, Örökösföld programalap keretében pályázható): A szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, tanfolyamok, képzési programok kialakítása; Tehetséggondozás, SNI-s tanulók felzárkóztatását segítő programok; Egészséges életmód kialakítását célzó szűrőprogramok, akciók és rendezvények.
- 4. részcél: Helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási, szemléletformálási akciók (Érkert, Huszártelep, Örökösföld programalap keretében pályázható): Környezettudatosság és a helyi lakókörnyezet felelős gondozását elősegítő programok.
- 5. részcél: Integrált településfejlesztési tevékenységekhez (pl. parkosításhoz, játszóterek kiépítéséhez, parlagfű irtásához stb.) kapcsolódó helyi társadalmi akciók megszervezésének és eszközigényének támogatása. (Érkert, Huszártelep, Örökösföld programalap keretében pályázható)
- 6. részcél: Az infrastrukturális fejlesztésekhez közvetlenül kapcsolódó helyi foglalkoztatási kezdeményezések, képzések valamint olyan lakókörnyezeti szolgáltatások támogatása, amelyek új munkalehetőségeket teremtenek (Érkert, Huszártelep, Örökösföld programalap keretében pályázható): Az akcióterületen élők munkaerőpiaci reintegrációját segítő szakmai programok; Informatikai társadalomban való tájékozódást és képzést segítő programok.

Pályázók olyan helyi, Nyíregyházán bejegyzett székhellyel/telephellyel rendelkező nonprofit jelleggel működő szervezetek lehettek, akik az adott akcióterület (Érkert, Huszártelep, Örökösföld) lakosságával kapcsolatban voltak.

5

ÉAOP-5.1.1/B2- 13-k2- 2013-0001 – „A nyíregyházi Örökösföldi lakótelep rehabilitációja"

ÉAOP-5.1.1/B- 09-2f- 2012-0001 – „Az érkerti lakótelep nagyvárosias lakókörnyezetének minőségi megújítása"

ÉAOP-5.1.1/B- 09-2f- 2012-0002 – „A Huszártelep területi és társadalmi reintegrációja"

A programok keretében Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata, Közvetítő Szervezetként az alábbi feladatokat látta el: pályáztatási eljárás lefolytatása; támogatási döntés előkészítő munkák elkészítése (hiánypótlások); támogatói döntést követő munkák (döntésről értesítők kiküldése); támogatási szerződések kötése; programtevékenységek megvalósítása (szoros együttműködés a civil szervezetekkel; egyeztetések létrehozása, a programok megvalósulásának helyszíni ellenőrzése); időközi és záró elszámolások ellenőrzése, hiánypótlása; támogatások folyósítása. A pályázatok megvalósítása során folyamatos kapcsolat volt az Önkormányzat és támogatást nyert civil szervezetek (egyesültetek, alapítványok) között, amely végig kísérte és segítette a projekt teljes megvalósulását.

3.3 Az erőforrások kritikus tömegének rendelkezésre állása a stratégia céljainak megvalósításához[6]

A stratégia céljainak elérése, a tervezett műveletek megvalósításának érdekében az akcióterület kijelölését úgy kell meghatározni, hogy az akcióterületen belül a város gazdasági és humán erőforrásai teljes mértékben rendelkezésre álljanak, ezért a fejlesztések megvalósításába be kell vonni a város teljes belterületét. Ez az a tervezési méret, ahol megfelelő számú aktív és/vagy aktivizálható szervezet és személy áll rendelkezésre a lehetséges fejlesztési elképzelések kitalálásához és megvalósításához. A HACS és a munkacsoportok tagjai saját szakterületükön rendelkeznek azokkal a tapasztalatokkal és széleskörű kapcsolati hálóval, amelyek elengedhetetlenek a helyi közösség mozgósításához az előkészítés és a megvalósítás időszakában egyaránt[7]. A városban a KSH adatai szerint 2014-ben 905 nonprofit, 795 civil szervezet, 9 293 vállalkozás[8], 33 közművelődési intézmény és 119 alkotó művelődési közösség működött[9].

1000 lakosra jutó szám	Nyíregyháza	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Magyarország
civil szervezet	6,3	4,1	5,7
közművelődési intézmény	0,3	0,6	0,5
alkotó művelődési közösségek	1	1,2	1,7
gazdasági szervezet	78,6	42,5	58,8

Forrás: KSH, saját szerkesztés

3.4 A személyes interakciókat lehetővé tevő helyi karakter

A települési identitás a helyi lakosság kötődését, viszonyát jelenti a lakóhelyhez, lakókörnyezethez, ami nagymértékben meghatározza a város versenyképességét. A helyi identitás közvetett módon hat a város népességmegtartó erejére is.

Nyíregyházán a települési identitás erősnek tekinthető. A helyi identitás alapját és hátterét a város történelmi múltja (szlovák eredetű település - tirpákváros), az épített, kulturális és vallási örökség (Belváros műemlék területei, evangélikus és görög katolikus emlékei) adják, melyeket tovább erősítenek a város hagyományőrző és hagyományteremtő rendezvényei (pl. Cantemus Kórusfesztivál, Vidor Fesztivál, Krúdy Napok, „Hello, Nyíregyháza", Sóstófeszt).

[6] A külterület lakosságszáma 2015-ben 8000 fő fölött volt, ami a város teljes népességének körülbelül 6,5%-a. A statisztikai adatok elemzésénél ezért a város teljes területére vonatkozó adatokat ismertetjük.

[7] Az előkészítés során végrehajtott partnerségi folyamatot az 2.1 fejezet mutatja be részletesen, míg a megvalósítás idején a kommunikációs eszközök hatékony alkalmazása jelent megoldást a helyi erőforrások mozgósítására – a kommunikációs tevékenységeket a 7.4 fejezet részletezi.

[8] A legfrissebb elérhető adat 2013-as.

[9] Az adatok a város egészére (bel- és külterületre) vonatkoznak.

4 Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése[10]

4.1 Helyzetfeltárás

4.1.1 Térszerkezet specifikumai

Nyíregyháza az ország északkeleti, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye nyugati részén elhelyezkedő megyei jogú város. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye népességszám alapján Magyarország 7. legnagyobb városa. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (Nemzeti Fejlesztés 2030) a várost a külső nagyvárosi körgyűrű (Győr – Pécs – Szeged – Békéscsaba – Debrecen – Nyíregyháza – Miskolc) részeként említi. A külső nagyvárosi gyűrű városai fontos gazdasági, oktatási, kulturális, közigazgatási és közszolgáltatási központok. A városok jelentős szerepet töltenek be az országos térkapcsolatok fenntartásában és tágabb térségük térszervezésében. Nyíregyháza térszervező ereje elsődlegesen Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területére terjed ki. Nyíregyháza fejlődéséhez szükséges adottságok, a város versenyképességi tényezői igen optimálisak. Nyíregyháza kedvező közlekedés-földrajzi, geopolitikai kapcsolatokkal rendelkezik, a város nemzetközi, különösen határmenti kapcsolatai erősek. A várost a transzeurópai közlekedési hálózatok (közúti és vasúti egyaránt) közvetlenül érintik, így megközelíthetősége is kedvezőnek tekinthető.

Városszerkezeti szempontból Nyíregyháza összességében egy gyűrűs-sugaras városszerkezetű város. Nyíregyháza belső, központi történelmi városmagját egy belső körút határolja. Az aránylag kis területű városközpontban található a város főtere, Nyíregyháza legfontosabb közintézményei, legjelentősebb építészeti emlékei és vallási helyszínei. A városközpont körül egy kisvárosias, helyenként sűrű beépítésű kertvárosias jellegű városrész alakult ki, amit egy külső körút fog körbe. A külső körút által lehatárolt városrész tekinthető Nyíregyháza tradicionális, tágabban értelmezhető városi magjának. A 19. század második felében kiépült vasúti kapcsolat e terület nyugati határán valósult meg. Nyíregyháza térszerkezetének karakteres elemei a vasútvonalak. A vasút kezdetben jelentősen hozzájárult a város gazdasági és közigazgatási szerepkörének erősödéséhez, ugyanakkor a város nyugati irányú terjeszkedését sokáig fékezte.

A város 20. századi fejlődését részben a belső területek beépítési sűrűségének növekedése, a külső lakott területek felé való terjeszkedés, a volt mezőgazdasági területek beépülése jellemezte. Az „összeépülés" folyamatában a lakóterületek növekedése mellett az egyre nagyobb igényekkel fellépő ipar (iparterületek kialakítása) játszott kiemelkedő szerepet; ezek közül ma a legjelentősebbek a vasútvonal mellett kialakított iparterületek, illetve a déli iparterület. A vidéki iparosítással párhuzamosan a lakótelepek is főleg itt, a külső körúton kívüli területeken jelentek meg,

Nyíregyháza városszerkezete több jól körülhatárolható városrészből épül fel, melyek a Belváros mellett főként lakótelepi (Örökösföld, Jósaváros, Huszártelep, Érkert) és kertvárosi (Borbánya, Kertváros) jelleggel bírnak. A város külvárosi jellegű városrészei továbbá Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Nyírszőlős, Oros. A Nyíregyháza körül elhelyezkedő, közigazgatásilag a városhoz tartozó bokortanyák és kistelepülések pedig ma is a város részben önálló identitással rendelkező városrészei. Nyíregyháza közigazgatási területének délnyugati részén elhelyezkedő bokortanyák országosan is egyedülálló településhálózati sajátosságnak számítanak. A bokortanyák közül egyesek az akcióterület részét alkotják.

[10] Nagyszállás lakosságszáma 2015-ben 535 fő volt, ami a város teljes népességének csupán 0,5%-a. A statisztikai adatok elemzésénél ezért a város teljes területére vonatkozó adatokat ismertetjük.

3. ábra: Nyíregyháza Megyei Jogú Város városrészei[11]

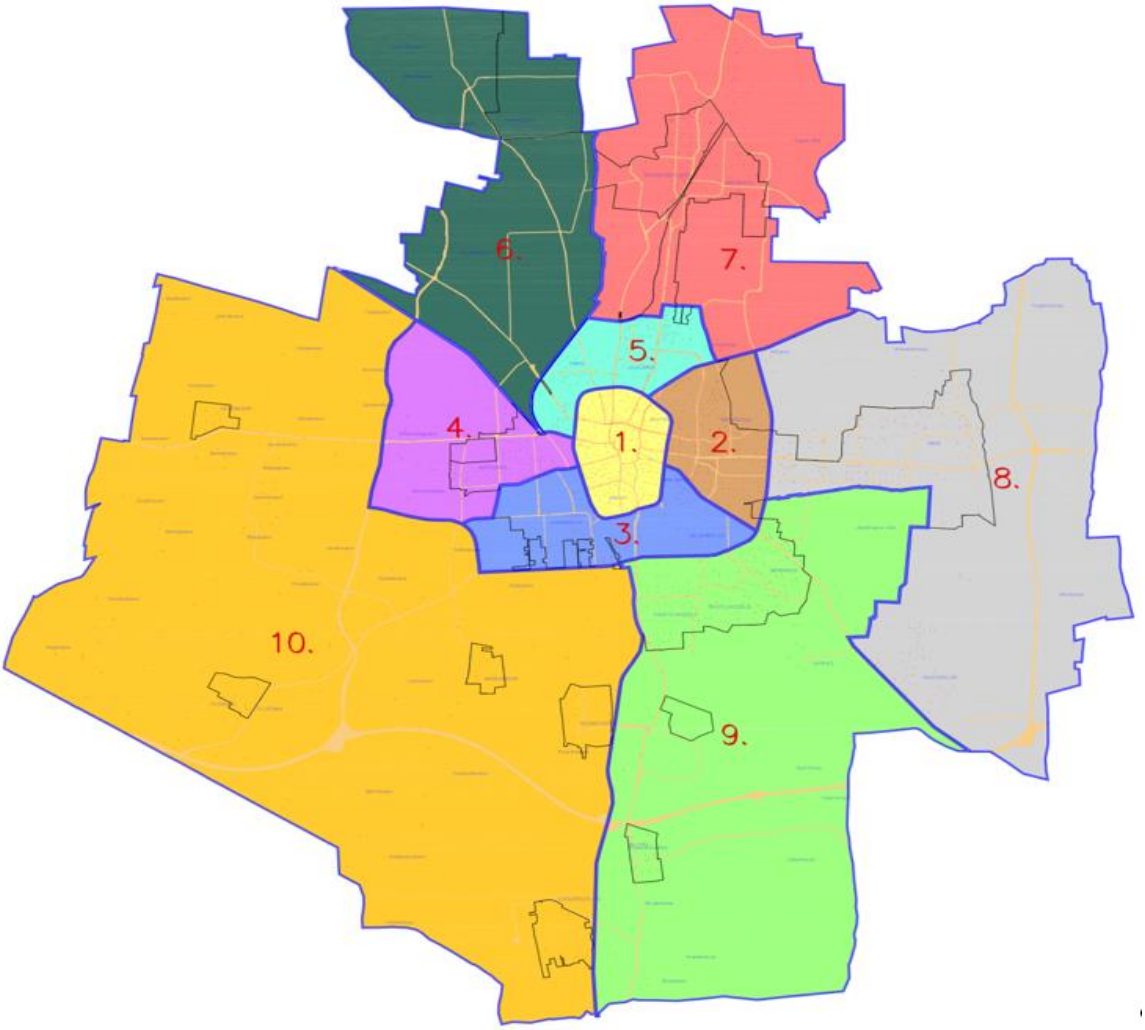

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

A város legjelentősebb, területileg meghatározó, egybefüggő fejlesztési területei a következő években a Belvárosi területek, különösen a Belváros zöldfelületi fejlesztésekkel érintett területei, a város ipari fejlesztési területei (Nyugati Ipari Park területe), a Tiszavasvári úti laktanyák barnamezős területei, valamint a város turizmusában meghatározó Sóstógyógyfürdő városrész lesznek.

A város felértékelődő területei mellett számos konfliktussal terhelt, leértékelődő területe is van a városnak, amely konfliktusok többnyire a következő térszerkezeti problémákból adódnak:

- A város szerkezetét meghatározó közúti gyűrűk nincsenek befejezve. A város közlekedési tehermentesítésének kulcskérdése a külső közlekedési gyűrűk befejezése, ugyanis ezek hiányában a belső körutakra terelődik az ipari tevékenységek által generált teher- és tranzitforgalom.
- Városszerkezeti problémákat generálnak Nyíregyházán a vasútvonalak is, amelyek elzárják a város egyes városrészeit. A vasútvonal által elzárt városrészek közé tartozik a Kertváros, Huszártelep, a Debreceni út és a Tokaji út környéke (4., 10. városrész teljes, a 3. városrész nyugati területei).

[11] 1. Belváros; 2. Örökösföld; 3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep; 4. Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor; 5. Jósaváros, Stadion környéke, Hímes; 6. Nyírszőlős, Felsőpázsit; 7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros; 8. Kőlapos, Oros, *Nagyszállás*; 9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka; 10. Bokortanyák, Császárszállás

- A város területi növekedése, a vonalas infrastruktúráinak bővülése veszélyeztetik a Nyíregyházát körül ölelő bokortanyák fennmaradását. A város belterületéhez közel eső tanyák fokozatosan összeolvadnak a belterülettel. (Az akcióterület nem terjed ki a boroktanyák többségére.)
- A lakóterületek közé beékelődő épített ipari-gazdasági területek funkcionális és vizuális tájhasználati konfliktusokat eredményeznek. Az iparterületek egy része elhanyagolt, használaton kívüli.

4.1.2 A társadalom állapota

Demográfiai helyzet

Nyíregyháza Magyarország 7. legnagyobb városa. 2015. január 1-én Nyíregyháza lakónépessége 118 125 fő volt. Az országban egyértelműen negatív irányú demográfiai folyamatok zajlanak le, amelynek meghatározó elemei a születések számának csökkenése, az időskorú lakosság arányának növekedése és a népességszám folyamatos csökkenése. Mára Magyarországon és minden megyei jogú városban a természetes fogyás vált meghatározóvá, azonban ennek mértéke a megyei jogú városokhoz képest Nyíregyházán az egyik legalacsonyabb. A természetes fogyás mellett a várost kis mértékű elvándorlás jellemzi, 2002 és 2014 között a városba történő beköltözés és elvándorlás különbsége (belföldi vándorlási különbözet) -823 fő volt.

Nyíregyháza korstruktúrája az országos és a többi megyei jogú város átlagához képest jóval kedvezőbb képet mutat. A város öregedési indexének (az idős korú, 60 éven felüli népességnek a 14 éven aluli gyermekkorú népességhez viszonyított aránya) értéke 134, amely alacsonyabb az országos értéknél (161). A megyei korstruktúra ugyan kedvezőbb képet mutat, mint a megyeszékhely korstruktúrája, azonban a többi megyei jogú várost tekintve Nyíregyházán az egyik legkedvezőbb a város korstruktúrája, itt az egyik legalacsonyabb az öregedési index mértéke.

Képzettség

Nyíregyháza társadalmi versenyképessége az elmúlt évtizedben jelentős mértékben javult, amelynek egyik egyértelmű bizonyítéka a lakosság képzettségi mutatóinak javulása. A legutóbbi, 2011. évi népszámlálás[12] adatai alapján a város lakosságának képzettségi mutatóiról általánosságban elmondható, hogy minden képzettségi mutató alapján az országos átlagnál kedvezőbb helyzetű és jelentős javulást mutat a 2001-es népszámláláshoz képest. A 2001-es és 2011-es népszámlálás között Nyíregyházán csökkent az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya, a 15-X éves korosztályban a legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya pedig 93,1%-ról 98,5%-ra nőtt. A 18-X éves korosztályban 2001 és 2011 között 6,3 százalékponttal, 48,9%-ról 55,2%-ra emelkedett a legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya. Nyíregyházán az egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya is jelentős mértékben, 18%-ról 25%-ra emelkedett a vizsgált időszak alatt. A város ugyanakkor képzettségi mutatóit vizsgálva alapvetően a középmezőnyben helyezkedik el a többi megyeközponttal történő összehasonlításban.

Foglalkoztatottság, munkanélküliség, jövedelmi helyzet

Nyíregyháza legnagyobb nehézségeit a kedvezőtlen foglalkoztatottsági mutatók és munkaerő-piaci folyamatok jelentik. Bár a foglalkoztatottak száma nőtt az ezredforduló óta, a többi megyei jogú városhoz képest Nyíregyháza még mindig az alacsony foglalkoztatási rátájú városok közé tartozik. A kedvezőtlen foglalkoztatási és munkaerő-piaci folyamatokat súlyosbítja, hogy az ország keleti részén jóval alacsonyabbak az átlagkeresetek.

Egészségügyi helyzet

Nyíregyháza lakosságának egészségügyi helyzete statisztikai adatok alapján nehezen vizsgálható. A születéskor várható átlagos élettartam esetében csak megyei szintű adatok állnak rendelkezésre. Az adatok alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a születéskor várható átlagos élettartam férfiaknál 70,05, míg a nők esetében 78,26 év, amelyek nem érik el az országos átlagot (71,45, illetve 78,38 év). Az elmúlt 20 év során a férfiak esetében több mint 7 évvel nőtt ugyan a várható élettartam (a megyében volt a legdinamikusabb az emelkedés), a többi megyéhez viszonyítva, ugyanakkor – Borsod-Abaúj-Zemplén megye után – még mindig itt a második legalacsonyabb a várható életkor. A nők várható élettartamát tekintve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a megyék viszonylatában

[12] A lakosság képzettségi mutatóiról statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal kizárólag a népszámlálások alkalmával szolgáltat.

közép mezőnyben helyezkedik el. A nők és férfiak születéskor várható átlagos élettartama közötti különbség a megyében a legnagyobb.

Lakhatás

A város lakásállománya 2014-ben 51 702 db volt (a külterületi városrészek lakásállománya körülbelül 3400 db volt, ami a város teljes lakásállományának körülbelül 6,5%-a). A város lakásállománya folyamatosan, de 2008 óta már egyre kisebb mértékben növekszik. 2014-ben Nyíregyházán 89 új lakás épült (Ugyanabban az évben Debrecenben például 573 db új lakás épült.). 2000 és 2011 között megfigyelhető, hogy egyre kevesebb lakás szűnt meg. Nyíregyháza lakásainak korösszetétele kedvező és egyre fiatalodó. A lakáspiacon bekövetkező változások valószínűleg a lakásépítések számának növekedését fogják eredményezni.

Civil szervezetek, helyi identitás

Szintén pozitív társadalmi jelenség, hogy erősödött a városi lakosság identitástudata, lokálpatriotizmusa, nőtt a helyi lakosság körében a társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött, amely elsősorban a lokalizmus – mint a globalizmusra adott válaszreakció – szerepének megerősödésével van összefüggésben. Egyértelmű tendencia Nyíregyházán a helyi közösségek és a városi öntudat megerősödése, amely hozzájárul a város társadalmi versenyképességének javulásához.

Nyíregyháza civil szervezeteinek tevékenysége kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat. Nyíregyházára közel 800 civil szervezet van bejegyezve. Tevékenység és feladatkörüket tekintve a kultúraközvetítés, az oktatás színvonalának emelése, a szociális szolgáltatások biztosítása, a környezetvédelem, a közbiztonság, a szabadidő hasznos eltöltése tekinthető a legnépszerűbb területeknek.

A város civil életét jellemző tendenciák a következők. Az egyik legjelentősebb pozitív tendencia, hogy egyre több civil szervezet vállal át önkormányzati feladatokat. Nőtt a városi civil szervezetek pályázati aktivitása és sikere, egyre több civil szervezet pályázik hazai és európai uniós civil forrásokra. Az egészségmegőrzés területén megerősödött az együttműködés a civil szervezetek és az Önkormányzat, illetve intézményei vonatkozásban. A városi nyugdíjas szervezetek aktivitása erős. Kiemelten kezeli az önkormányzat a fogyatékkal élőket képviselő civil szervezeteket, munkájukat partnerségi együttműködések kialakítása révén segíti.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottsága a magas színvonalon működő művészeti együtteseket fenntartó, illetve kulturális tevékenységet ellátó helyi önszerveződő közösségek támogatása érdekében, a Közgyűlésnek a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 24/2008. (IV.29.) számú rendelete alapján, az Önkormányzat Kulturális Alapjában rendelkezésre álló támogatási keret terhére pályázatot hirdet minden évben, vissza nem térítendő támogatás elnyerésére. A pályázat célja Nyíregyháza város együtteseinek és kulturális tevékenységet ellátó szervezeteinek városi programok, rendezvények megszervezéséhez, színvonalas lebonyolításához kapcsolódó költségek finanszírozása. A pályázaton nyíregyházi székhelyű és Nyíregyházán működő civil szervezetek vehetnek részt.

Közbiztonság

A közbiztonság nagymértékben hozzájárul a helyi közösség elégedettségéhez. Nyíregyházán az elmúlt időszak közlekedésbiztonsággal és közbiztonsággal kapcsolatos tendenciái kedvezőnek tekinthetők, ugyanakkor a megyei jogú városok összehasonlításában Nyíregyházán, a település méretéhez viszonyítva még mindig magas a balesetek, valamint a bűncselekmények száma is.

4.1.3 A gazdaság helyzete

Gazdasági folyamatok

Gazdasági aspektusból a város, a nemzetközi tőkebefektetéseket vizsgálva versenyképes településnek számít. Nyíregyháza tőkevonzó képessége kifejezetten erős. A külföldi tőkebefektetések aránya az elmúlt évtizedben növekedett. Az egyik legpozitívabb jelenség, hogy megindult egy ipari specializáció, melynek hatására Nyíregyháza egyértelműen Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gazdasági központja, Magyarország legnagyobb gumiipari központja lett. A gumiipar mellett a városban más iparágak is húzóágazattá fejlődtek, Nyíregyháza ipara egyértelmű sikereket ért el a műanyagipar, a járműipar, a logisztika és a feldolgozóipar vonatkozásában. Ezen iparágak kitörési pontot jelenthetnek a városnak országos szinten is, részben ennek köszönhetően vált Nyíregyháza Magyarország egyik növekedési zónájává. A legjelentősebb vállalkozások a városban jelenleg a vegyipar (elsősorban műanyag-, játék- és gumiipar), az élelmiszeripar, a logisztikai, valamint kereskedelem területén funkcionálnak. A városban

lehetőség van több olyan szolgáltatás kiépítésére, amelyet a megye többi ipari területe nélkülöz. Nyíregyháza regionális logisztikai szolgáltató központnak minősül.[13]

Nyíregyháza kedvező közlekedés-földrajzi adottságokkal rendelkezik, ami pozitív hatással van a város gazdaságának fejlődésére. A várost érinti egy nemzetközi közlekedési folyosó (V. páneurópai folyosó), közvetlen autópálya kapcsolattal rendelkezik, az ország egyik legjelentősebb vasúti csomópontjának számít, mindemellett a városban nyilvános repülőtér üzemel, valamint a Debreceni Nemzetközi Repülőtér a várostól 55 km-re található.

Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték a megyében 1624 ezer forint volt – a megyei érték az országos átlag csupán 53%-a – aminek jelentős hányada Nyíregyházán előállított. Nyíregyháza gazdasági súlyát igazolja továbbá, hogy a megyében regisztrált vállalkozások 21%-a, a működő vállalkozásoknak pedig a 39%-a a városban található. A vállalkozások számára megfelelő alapot nyújtanak a folyamatosan bővülő üzleti szolgáltatások és infrastruktúra. Kedvezőtlen tényező azonban, hogy a működő vállalkozások száma 2010-óta folyamatosan csökken.

Jelenleg a megyében 23 927 vállalkozás működik, ezek jelentős része Nyíregyházán (9 293 db), de vállalkozások ágazati megoszlása a megyétől eltérő képet mutat. Míg a megyei mezőgazdasági, ipari, és tercier szektor egymáshoz viszonyított arányai 64%; 6% és 30%; addig a megyeszékhelyen jelentős eltolódás figyelhető meg (26%; 9% és 64%) a szolgáltatási szektor irányába (Az akcióterületen a szolgáltatási szektor szerepe még dominánsabb lehet.). A megye 100 kiemelt vállalkozásának közel fele a Nyíregyházai kistérségben végzi tevékenységét, vagyis a megye meghatározó jelentőségű vállalkozóinak koncentrációja kiemelten magas a megyeszékhelyen és annak vonzáskörzetében.

A városi beruházások szempontjából is kedvező, hogy a megfelelő szakképzettséggel rendelkező és/vagy betanítható munkaerő nagyrészt rendelkezésre áll a városban. A nyilvántartott álláskeresők száma 2012-óta folyamatosan csökken, ugyanakkor a város munkanélküliségi mutatói országos összehasonlításban vizsgálva még mindig kedvezőtlenek. A gazdasági, munkaerő piaci kihívásoknak való megfelelés érdekében a város és a megye tervei között is szerepel a munkanélküliség további csökkentésének elősegítése, amit többek között foglalkoztatási együttműködési paktumok működtetése révén próbálnak elérni.

Üzleti infrastruktúra

Jelentős változás történt az elmúlt években a város iparát kiszolgáló üzleti infrastruktúrák tekintetében. Egyrészt Nyíregyháza ipari parkjának beépítettsége jelentősen megnőtt, amely szükségessé tette új ipartelepítésre alkalmas területek létrehozását. Az akcióterületen kívül létrejött a város új, nyugati iparfejlesztési és gazdaságfejlesztési övezete a LEGO gyár telephelyfejlesztésének hatására. Az elkövetkező években az ipartelepítés fő iránya erre a területre fog fókuszálni, ennek érdekében a legfőbb cél a déli és a nyugati iparterületek összeköttetése, amelynek első lépése a nyugati elkerülő átadása. A város déli és vasút menti ipari területein nagy kiterjedésű alulhasznosított, barnamezős területek vannak. E területeken szorgalmazni kell a funkcióváltást, valamint a kevésbé szennyező ipari tevékenységek betelepülését.

Kutatás-fejlesztés

A tudásgazdaság korában a K+F és az innováció a gazdaság egyik legfőbb motorja. Nyíregyházának szüksége van erős K+F bázisra. A város ugyan minőségi K+F kapacitással rendelkezik, problémát jelent azonban, hogy a K+F kapacitások kevéssé szolgálják ki a város gazdasági igényeit. A városban nem kereslet orientált kutatások folynak, ezáltal nem terjed az innováció a gazdasági szereplők körében. A városban kulcskérdéssé vált az innováció terjedésének előmozdítása a helyi K+F kapacitások bevonásával, amely a város tartós gazdasági versenyelőnyének alapját szolgálná.

[13] Regionális logisztikai státusszal az a központ rendelkezik, ahol legalább 2 közlekedési ágazat kapcsolódási pontja kiépített. A területnagysága eléri a 10 ha-t, azonos településen belül legfeljebb 3 telephelyen.

Turizmus

Nyíregyháza a turizmusban is igen látványos eredményeket ért el az elmúlt években, a város idegenforgalmi pozíciói határozottan erősödtek. A város iránti turisztikai kereslet folyamatosan növekedett. A város szálláshelykínálata és turisztikai szolgáltatásainak köre bővült, a vonzerők minőségi fejlődésen estek át. Némelyik városi desztinációnak országos (Sóstógyógyfürdő), némelyiknek nemzetközi híre (Nyíregyházi Állatpark) lett. A városban tovább erősödött, fejlődött a turizmus szervezeti feltételrendszere. Az ország turizmusában erős pozíciókkal rendelkezik Sóstógyógyfürdő, amely 2013-ban elnyerte a gyógyhelyminősítést, ami új perspektívákat teremthet a város turizmusa számára[14].

A kereskedelmi szálláshelyek forgalma megyei és városi szinten is évről évre nő. A megyei férőhelyeknek több mint 20%-a Nyíregyházán található, de ide koncentrálódik a megyében töltött összes vendégéjszakáknak több mint a fele is. Dinamikusan növekszik a vendégek és különösen a vendégéjszakák száma, ezzel együtt pedig az általuk elköltött összeg. Jelentős mértékű a városban a külföldi turizmus mértéke, 2014-ben a megyébe látogató külföldiek 64%-a Nyíregyházán szállt meg.

4.1.4 Közszolgáltatások

Nyíregyháza megyeszékhelyként országos szinten is számos jelentős közszolgáltatási funkciót tölt be és valódi közszolgáltatási központnak tekinthető. A humán közszolgáltatások és közfeladatok ellátása az önkormányzat által tudatosan, és megfontolt módon tervezett és megvalósított. A magas minőségű szolgáltatásokhoz való hozzáférés a város minden lakosa számára – az egyenlő hozzáférés elvének érvényesítésével – biztosított. A közszolgáltatások magas színvonalú ellátása hosszú távon hozzájárul a városi lakosság életminőségének és elégedettségének javulásához, közvetett módon hozzájárulhat az elvándorlás mérséklődéséhez is.

Köznevelés

A köznevelés intézményrendszere az elmúlt években jelentős átalakuláson esett át. Nyíregyházán 2014-ben 41 óvodai feladat ellátási hely működött. A városban többségében önkormányzati, egyházi és alapítványi óvodák működnek. Az ezredforduló óta országosan csökkenő tendenciát mutató általános iskolai tanulói létszám mellett is a városban 27 feladat ellátási helyen zajlik az alapfokú oktatás. Nyíregyházán található a megyei általános iskolák több mint 10%-a.

A középfokú oktatást biztosító intézmények száma az elmúlt 10 évben a városban növekedett, a szakiskolai feladat ellátási helyek száma pedig 2001 és 2012 között megduplázódott. A megyeszékhelyen jelenleg 21 db gimnázium és 23 db szakközépiskolai feladat ellátási hely működik és több mint tízezren végzik középfokú tanulmányaikat a városban. A megye középiskolás diákjainak közel fele Nyíregyházán tanul.

Nyíregyháza ad otthont a megyében működő összes felsőoktatási intézménynek. A közel tízezres létszámmal jelenlévő hallgatók a Nyíregyházi Egyetem, a Debreceni Egyetem OEC-Egészségügyi Karának kihelyezett tagozata, a Gábor Dénes Főiskola és a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola között oszlanak el. A város megyei szinten a legjelentősebb tudásközpontnak tekinthető. A város oktatási infrastruktúrájának fejlesztése, az oktatás színvonalának fejlesztése a város gazdasági fejlődésének alapvető előfeltétele.

Egészségügyi és szociális ellátás

A város jelenleg és a jövőben is kiemelt területként kezeli az egészségügyi ellátás és a helyi egészségügyi intézmények fejlesztését. A megyeszékhely egészségügyi, valamint szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, megfelelő mutatókkal rendelkezik az infrastruktúra és a szolgáltatások szempontjából egyaránt. Egészségügyi alapellátás keretében a városban több helyszínen biztosított felnőtt- és gyermek háziorvosi rendelés és ügyelet, felnőtt- és iskola fogászati rendelés és ügyelet, hajléktalanok egészségügyi ellátása, területi- és iskolavédőnői ellátás, iskola egészségügyi ellátás, foglalkozás-egészségügyi alapellátás, valamint otthoni szakápolás és hospice palliatív tevékenység.

---

[14] A város legnagyobb turisztikai vonzereje a gyógy- és termálvíz, a Nyíregyházi Állatpark, a széleskörű kulturális programok valamint a vallási és történelmi emlékek.

A városban a háziorvosok (2014-ben 48 fő) és a házi gyermekorvosok (2014-ben 26 fő) száma 2000 óta nem változott érdemben. Az egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok száma 2014-ben 1 596 fő volt, ami a járási (1810 fő) és a megyei (1746 fő) adatokhoz viszonyítva kedvezőbb mutató. Nyíregyháza és a megye járóbeteg ellátásának jelentős hányadát a Jósa András Oktató kórház végzi. A városban a járóbeteg szakellátásban megjelent esetek száma 2014-ben több, mint 2 687 ezer eset volt. Az utóbbi tíz év távlatában jelentős mértékben, 140%-kal növekedett a járóbeteg szakellátásban megjelent esetek száma.

Nyíregyháza Megyei Jogú Városban a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszere megfelelően kiépült. A széleskörű ellátások és szolgáltatások biztosítása a jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve valósul meg. Az önkormányzat a szociális és gyermekjóléti ellátási kötelezettségeinek két elkülöníthető módon tesz eleget. Egyrészt szociális intézményeket fenntartó önkormányzati társulásban[15] vesz részt (Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ), másrészt pedig az ellátást szociális intézményeket működtető fenntartókkal kötött ellátási szerződések keretében biztosítja (Magyarországi Evangélikus Egyház, Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség, Human-Net Alapítvány, Periféria Egyesület, Kék Nefelejcs Alapítvány, Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete, ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete).

Az ellátott feladatok között szerepelnek: szociális étkeztetés; házi segítségnyújtás; jelzőrendszeres házi segítségnyújtás; pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátás; támogató szolgáltatás; fogyatékos személyek nappali ellátása; pszichiátriai betegek nappali ellátása; szociális foglalkoztatás; gyermekjóléti szolgáltatás; családok átmeneti elhelyezése; szenvedélybetegek átmeneti otthonának üzemeltetése; Kiléptető Ház működtetése.

Közüzemi ellátás

Nyíregyháza közüzemi infrastruktúrával és szolgáltatásokkal való ellátottsága országos összehasonlításban is kedvezőnek tekinthető. Az akcióterület közműellátottsága pedig a belterületi jellegből adódóan még kedvezőbb képet mutat. Nyíregyháza ivóvízellátása 100 %-os mértékben felszín alatti vizekből biztosított (A szolgáltatást a Nyírségvíz Zrt. biztosítja.) A városban az elmúlt időszakban évről évre emelkedett a közüzemi ivóvízhálózat hossza és az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma. Jelenleg a lakások majdnem 100%-a kapcsolva van a közüzemi ivóvíz hálózathoz.

Nyíregyházán az elmúlt évtizedben az egyik legnagyobb volumenű közműfejlesztést a szennyvízhálózat fejlesztése jelentette. A 2000-es évek elején a szennyvízhálózatba bekötött lakások aránya nem érte el a 70%-ot. A 2011-ben kezdődött fejlesztések eredményeképpen jelenleg (2014) a szennyvízhálózatba bekötött lakások aránya elérte a 89%-ot. A közműolló értéke a legfrissebb adatok szerint 9,6 százalékpont. Nyíregyháza területének jelentős részén – a 2011 és 2013 között megvalósuló csapadék- és belvízelvezetéshez kapcsolódó fejlesztések ellenére is – komoly problémát okoz a nagy intenzitású esők esetében megjelenő csapadékvíz elvezetése.

Nyíregyházán a városi és lakossági villamos energia szolgáltatást az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. végzi. A szolgáltató a lakosság hosszú távú és a termelő szféra rövid távú villamos energia igényeit teljes mértékben ki tudja elégíteni. Nyíregyházán 2014-ben a háztartási villamosenergia fogyasztók száma több, mint 64 ezer volt., az egy főre jutó villamosenergia fogyasztás pedig meghaladta az 1700 kWh-t. A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége meghaladja a 110, az összes szolgáltatott villamosenergia mennyisége pedig a 433 millió kWh-t. Nyíregyháza földgáz ellátottsága kielégítő. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége meghaladja a 94000 ezer m^3-t, az egy háztartási fogyasztóra jutó évi vezetékes gázfogyasztás pedig a 800 m^3-t. A szolgáltatott vezetékes gáz mennyiségéből 34% a háztartások részére szolgáltatott gáz. Nyíregyházán koncentrálódik a megyében távfűtésbe bekapcsolt lakások 80%-a. A távhőszolgáltatást a Nyíregyházi Távhőszolgáltató Kft. biztosítja.

Az infokommunikációs infrastruktúra a rendszerváltás óta országosan és Nyíregyházán is folyamatosan fejlődik, és az országos tendenciák itt is megmutatkoznak. A változások tetten érhetők, ha megnézzük az internet előfizetések számának időbeli változását, ami alapján kijelenthető: az internet előfizetések száma hatszorosára nőtt az utóbbi tíz évben. A város infokommunkiáiós infrastrukturájának és a városi lakosság infokommunikációs ismereteinek fejlődésében nagy lépésnek tekinthető, hogy a Digitális Magyarország program keretében

[15] Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás (NYITÖT)

Nyíregyházán valósul meg pilotprojektként a Digitális Nyíregyháza alprogram, amelynek keretében jelentős infokommunikációs fejlesztések valósulnak meg a városban.

Közlekedés

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és a régió központja, az országos közlekedési vérkeringés fontos csomópontja és a megye fő ingázási központja. A város a megyei főutak sugár irányú célpontját adja, valamint a Főváros M3-as autópályán keresztüli könnyű elérése és a határközelség együttesen jelentős átmenő forgalmat generál.

A városhoz tartozó vonalas infrastruktúrák közül a város megközelíthetőségét szolgáló közlekedési rendszerek fejlődése volt az egyik legdinamikusabb a városban az elmúlt időszakban. A várost érintő M3-as autópálya kiépítése után a város keleti és nyugati városrészeinek megközelíthetőségét, valamint a belső területek tehermentesítését szolgáló közútfejlesztések keretében a keleti és a nyugati (Tiszavasvári útig) elkerülő utak kiépítése valósult meg.

A város belső közlekedési rendszereit tekintve az egyik leglátványosabb fejlődést az utóbbi években a városi kerékpárút hálózat bővülése jelentette. A kerékpáros közlekedést vizsgálva megállapítható, hogy a megyeszékhely területén rendelkezésre álló kerékpárutak hossza megyei szinten kiemelkedő. A városban jelenleg kiépített összes kerékpárút hossza 51 km, ami a megye összes kerékpárútjának 34%-a. A kerékpáros infrastruktúra kiépítése a lakosság mobilitási szokásainak megváltozásán keresztül pozitív hatással lehet a város környezeti állapotára is.

Az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. által üzemeltetett közösségi közlekedés szintén minőségi javuláson ment át mind a kiszolgálás infrastrukturális hátterét, mind a forgalomtechnika bázisát, mind a járműparkot tekintve. A fejlesztések ellenére a közösségi közlekedést igénybe vevők száma tovább csökkent. A tendencia várhatóan tovább folytatódik majd, hiszen a kerékpáros forgalom megélénkülése elsődlegesen a közösségi közlekedéstől vonja el az utasokat.

A kötöttpályás közlekedést tekintve elmondható, hogy Nyíregyháza egyike az ország legforgalmasabb vasútállomásainak. A város Kelet-Magyarország egyik legfontosabb vasúti csomópontja, de a nemzetközi vasúti közlekedés szempontból is lényeges pozíciót tölt be.

4.1.5 Környezeti adottságok

Nyíregyháza egyenetlen síksági domborzaton, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el. Nyíregyháza természetföldrajzi adottságai nagymértékben meghatározzák a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását, ugyanakkor a természetes tájalkotó tényezők által kialakult táj mára jelentősen átalakult. Az egyre erősebben ható emberi tevékenység hatására a mezőgazdasági és a települési területek, az azokat kiszolgáló infrastruktúra vonalas és pontszerű létesítményei váltak uralkodóvá. Az akcióterület a belterületi jellegből adódóan teljesen beépült városi terület.

Környezeti állapot

Nyíregyháza felszíni vizeinek állapota jónak mondható. A város területén több ökológiai és rekreációs szempontból jelentős vízfelület található. A rekreációs célú vízfelületek körül az intenzív használat miatt túlzsúfoltság alakult ki.

A talaj környezeti terhelése csökkent, ugyanis a hulladéklerakók rekultivációs fejlesztései (Borbánya, Oros), valamint a városi szennyvízberuházások egyaránt mérsékelték a talajszennyezést, a talajba kerülő káros anyagok szivárgását. A város barnamezős területeinek (Tiszavasvári úti laktanyák) kármentesítése megtörtént. A területek funkcióváltására a TOP 6.3.1-15 Barnamezős területek rehabilitációja című felhívás keretében támogatási kérelem lett beadva.

Nyíregyháza levegőtisztasága a város környezeti állapotának egyik legkedvezőtlenebb területe. Nyíregyháza levegőtisztasága sok esetben nem megfelelő, a városban az elmúlt évek során több alkalommal is kialakult városi szmog. A légszennyező anyagok közül a legnagyobb problémát a nitrogén-oxidok, a szénhidrogének és a szállópor okozza. A légszennyezőanyag kibocsátás legnagyobb forrása a városi motorizált közlekedés. A légszennyezés csökkentését a városon átmenő forgalom mérséklésével lehet elérni (A nyugati elkerülő út teljes szakaszának átadásával a városon átmenő forgalom mérséklődhet). A közlekedés mellett meghatározó légszennyezők tényező az ipar, valamint egyéb kommunális tevékenységek (pl. lakossági fűtés).

Természeti és épített értékek

Nyíregyházán országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek nincsenek, azonban a város területén több országos jelentőségű, "ex lege" védett természeti terület (szikes tó, láp, kunhalom) található. Helyi jelentőségű védett természeti emlékek közül Nyíregyháza területén három helyi védettség alatt álló természeti terület (Nyíregyházai Főiskola Tuzson János Botanikus kertje, Igrice mocsár, Oláh-rét) és 22 természeti érték (fák és fasorok) található. Nyíregyháza város területén négy Natura 2000 terület (*Orosi-gyepek, Sóstói-erdő, Nyíregyházi lőtér, Nagy-Vadas*) került kijelölésre, amelyek együttes területe közel 850 hektár. A védett területek többsége az akcióterületen kívül, a város külterületi részein találhatók.

Nyíregyháza és vonzáskörzetének műemléki koncentrációja kiemelkedő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül. Nyíregyházán 38 db műemlék található, így a város Szabolcs-Szatmár-Bereg megye műemlékeinek több mint 10%-át magáénak mondhatja. Nyíregyháza épített környezetében meghatározók az országos védelem alatt álló műemlékek és ezek jogszabályilag kijelölt műemléki környezete. A városban a Kossuth tér, a Hősök tere, az Országzászló tér és a Szent István utca bővelkedik emlékhelyekben, szobrokban és műemléképületekben.

Városi zöldterületek, rekreációs területek

A közösségfejlesztés szempontjából nagy jelentőséggel bírnak a városi zöldterületek. 2014-ben Nyíregyházán a közhasználatú zöldterületek nagysága 1 904 305 m² volt. Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága a városban 16,1 m², ami kis mértékben elmarad az országos értéktől, valamint kevesebb a szakirodalomban meghatározott az ideális minimumnak tekintett 21 m^2/ fő értéktől. A városban a játszóterek, szabadtéri tornapályák száma 2014-ben 121 darab, területük 448 738 m² volt.

A közterek, parkok száma és kiterjedése megfelelőnek tekinthető, viszont az elérhetőség szempontjából térbeli eloszlásuk kedvezőtlen. Nyíregyháza belvárosi részein találhatók a város reprezentatív zöldterületei, amelyek jól megközelíthetők, esztétikusan kialakítottak, rendszeresen gondozottak. Nyíregyházán további zöldterületek találhatók a lakótelepek (Jósaváros, Örökösföld, Érkert) háztömbjei között, amelyek állapota a legtöbb esetben nem megfelelő. A város északi területeinek zöldterületi ellátottsága a nagy kiterjedésű intézményi zöldterületek, valamint Sóstógyógyfürdő magas erdősültsége miatt kedvező.

A város képének, szerkezetének és turisztikai vonzerejének egyaránt meghatározó eleme Sóstó, amely eredetileg lefolyástalan területen keletkezett sziktó volt, mára azonban teljes mértékben mesterséges tóvá, illetve két összefüggő tó alkotta rendszerré alakult, amelyek egyikén strand üzemel, a másik csónakázó- és horgász tóként használatos. A belváros mellett találhatóak a 12 hektáros területen elhelyezkedő Bujtosi tavak, amelyek a város lakossága számára kiemelt szabadidős és rekreációs helyszínt jelentenek.

4.1.6 Kulturális erőforrások, sportolás

Mind a kulturális és szabadidős szolgáltatások mennyiségi mutatóit, mind a hozzájuk tartozó intézményi, szervezeti feltételrendszert tekintve Nyíregyháza helyzete a megyében messze a legkedvezőbb a kulturális erőforrások tekintetében. A város kulturális intézményei, közösségi terei széleskörű tevékenységeikből és kihasználtságukból adódóan magas színvonalú szolgáltatást nyújtanak.

Művelődési házak

A Váci Mihály Kulturális Központ egy kulturális szolgáltató centrum, amely 13 tagintézményével együtt szolgálja ki a város lakosságát. A központ különböző művészeti klubokat működtet, a Városi Galériában és a Pál Gyula teremben kiállításokat szervez, Társadalomfejlesztő Központot, KulTourInfoPontot és civil teret üzemeltet, felnőttképzéseket tart, valamint terembérlést is lehetővé tesz további civil és magánrendezvények megvalósítására. A városban működő másik művelődési intézmény a Vasutas Művelődési Ház és Könyvtár, amely szintén számos időközi rendezvénnyel, valamint állandó programokkal várja az érdeklődőket.

Könyvtár

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Nyíregyháza fontos kultúraközvetítő, információőrző és -átadó központja, a város és vonzáskörzete lakosai számára biztosít könyvtári szolgáltatásokat. A könyvtár hét részlegével az alapszolgáltatások mellett (kölcsönzés, internet, WIFI, számítógép használat, fénymásolás, nyomtatás) számos egyéb szolgáltatást is nyújt. (kötészet, hang- és videofelvétel digitalizálás, könyv házhozszállítás, különböző távszolgáltatások és terembérlés). A Városi Könyvtár mellett a városi lakosságot további, városrészi jelentőségű könyvtárak is ellátják.

Múzeum

Nyíregyházán több, méretét és profilját tekintve különböző múzeum működik. A két legismertebb intézmény – a Jósa András Múzeum és annak egyik létesítménye a Sóstói Múzeumfalu – mellett a városban több gyűjtemény (Görög Katolikus Egyházművészeti Gyűjtemény; Felső-Tiszavidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény; Kállay Gyűjtemény; Zsidó Helytörténeti Gyűjtemény; „Rádió és Televízió" Gyűjtemény) és egy speciális múzeum (pl: Tűzoltó Múzeum) is található. A Sóstói Múzeumfalu 2013-óta a Jósa András Múzeummal összevonva működik és helytörténeti kiállításai mellett egyéb szolgáltatásokat is kínál. A látogatók használhatják a múzeum zöldterületét és az azon elterülő közösségi helyeket, valamint a Múzeumfalu különböző városi- és magánrendezvények hangulatos helyszínéül is szolgál.

Színház és mozi

A megyeszékhelyen egy színház, a Móricz Zsigmond Színház és egy pódium színpad, a Barbizon Pódium Színpad, valamint több szabadtéri színpad (Szabadtéri Színpad; Barbizon Szabadtéri Színpad) működik. A színházak a nyári szabadtéri előadássorozatok mellett egész évben tartanak előadásokat. A színház mellett a városban két mozi, egy a populárisabb műfajokat kedvelőket teljes mértékig kiszolgáló Cinema City, valamint a megye egyetlen művész mozijaként működő Krúdy Art Mozi található.

Rendezvények

A városban rengeteg kulturális esemény kerül megrendezésre minden évben. Nyíregyháza jelentős rendezvényei többek között a Cantemus Kórusfesztivál, a Vidor Fesztivál, a Múzeumok Éjszakája, a Krúdy Napok, az Adventi Forgatag, a Városházi Mikulás, a „Hello, Nyíregyháza", a Szent Iván Éj, a Sóstófeszt Szárazon és Vízen, a Sóstóserfeszt, Tirpák Nap, Városnapok, a Magyar Népmese Napja, a Márton-napi Vigasságok.

Sport

A kulturális erőforrások mellett fontos számba venni a város sportéletét is. Nyíregyháza város sportélete fontos és meghatározó eleme a régiónak, a sport különböző területeit tekintve az ország egyik vidéki központjának számít. A városban három jelentősebb sport intézmény található: a Bujtosi Szabadidő Csarnok, a Tiszavasvári úti NYVSC-pálya, valamint a Nyíregyházi Városi Stadion. Új sportintézményként jelenik meg az Örökösföldi Sportcentrum. Az intézményi kereteken kívül több lehetőség is várja a sportolni vágyókat. Az extrém sportot kedvelők részére Közép-Kelet-Európa egyik legnagyobb és legtechnikásabb, nemzetközi versenyek rendezésére is alkalmas, 800 négyzetméteres extrém sportpályája áll rendelkezésre. Sportolásra a város négy pontján megépült szabadtéri kondiparkok is igénybe vehetők. A város legnépszerűbb tömegsport-eseménysorozata a „Mozdulj Nyíregyháza!".

4.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

4.2.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg

A 2014-2020 közötti időszak operatív programjai közül a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódik a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia. A helyzetfeltárásban összefoglalt információkra építve a TOP-7.1.1-16 felhívásban felsorolt támogatható tevékenységek alapján legerősebb a koherencia az alábbi aktuális felhívásokkal:

- TOP-6.3.1-15 Barnamezős területek rehabilitációja: mindkét felhívás lehetővé teszi kulturális, közművelődési létesítmények, sportolási és rekreációs célú közösségi terek, közterek fejlesztését, valamint különböző soft jellegű, népességmegtartást és közösségfejlesztést is célzó tevékenységek megvalósítását;
- TOP-6.3.2-15 Zöld város kialakítása: mindkét felhívás lehetővé teszi kulturális, közösségi terek, közterek fejlesztését, valamint különböző soft jellegű, népességmegtartást és közösségfejlesztést is célzó tevékenységek megvalósítását;
- TOP-6.7.1-15 Megyei jogú városok leromlott városi területeinek rehabilitációja és TOP-6.9.1-15 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok: a két felhívás alapvető célja a hátrányos helyzetű lakosság felzárkózása és társadalmi integrációja. A HKFS-ben is

szerepeltethetők olyan műveletek, kulcsprojektek, amelyek átfedésben lehetnek az említett két felhívás támogatható tevékenységeivel.

A TOP mellett az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program, valamint a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program egyes támogatható tevékenységeit lehet megemlíteni a HKFS-sel kapcsolatosan. Az EFOP kiemelten foglalkozik a társadalmi együttműködés erősítésével, amiben helyi szinten a HKFS fontos szerepet tölt be. A KEHOP keretein belül pedig szerepet kap a környezeti szemléletformálás, amely szintén megjelenhet a HKFS műveletei között.

A TOP-7.1.1-16 felhívás követelményeinek[16] megfelelően a HKFS keretében nem fogunk olyan fejlesztést támogatni, illetve tevékenységet megvalósítani, amelyre más európai uniós felhívás keretében az érintett támogatást igénylő már elnyert pályázati forrást. A HACS vállalja, hogy a munkaszervezet igény esetén tanácsadást, információt nyújt a helyi szereplőknek más, a HKFS hatókörén kívül eső felhívásokkal kapcsolatosan is, ezáltal erősíthető a helyi közösség forrásabszorpciós képessége. A beavatkozási területek/műveletek részletes bemutatását a 7.1 fejezet tartalmazza.

4.2.2 HKFS tartalmát befolyásoló fejlesztési prioritások/beavatkozási területek/projektek

A HKFS tartalmát alapvetően Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója, stratégiai és operatív programja, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Területi Programja, valamint a város Helyi Esélyegyenlőségi Programja befolyásolja, ezért az alábbiakban ezek bemutatása történik meg.

Megyei területfejlesztési koncepció, stratégiai és operatív program

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye aktuális területfejlesztési dokumentumai az alábbi átfogó célokat fogalmazzák meg a megye komplex helyzetértékelésére alapozva:

- Aktív megye - Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése,
- Szolidáris megye - A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása,
- Vonzó megye - Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése.

Ezek megvalósítását 7 stratégiai cél szolgálja, amelyekhez a 2014-2020-as időszakra vonatkozó megyei operatív program 10 fejlesztési prioritást rendelt.

6. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye tematikus és területi stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései

Tematikus stratégiai célok	Tematikus prioritások
Versenyképes élelmiszergazdaság – az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon	*A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése*
Zöld megye – Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	*Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése*
Proaktív megye – A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása	*Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása*
Képzett megye – rugalmas szakképzési, felsőoktatás és innovációs környezet kialakítása	*A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása*

Területi stratégiai célok	Területi prioritások
Fejlett centrum – a nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése	*A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése*

[16] 3.3 fejezet (nem támogatható tevékenységek)

Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok – a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése	*A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése* *A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése*
Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák – a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése	*Élhető vidéki térségek megteremtése* *A külső perifériák felzárkóztatása* *A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása*

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Integrált Területi Programja

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció továbbá meghatározza a megye stratégiai térszerkezetét – lehetővé téve a célok területi fókuszáltságát. A Koncepció három nagyobb csoportba, azokon belül pedig hat alkategóriába sorolja a településeket. Nyíregyházának, mint a megye centrumának kiemelt szerepe van a megye térszerkezetében.

4. ábra: A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció földrajzi fókuszai

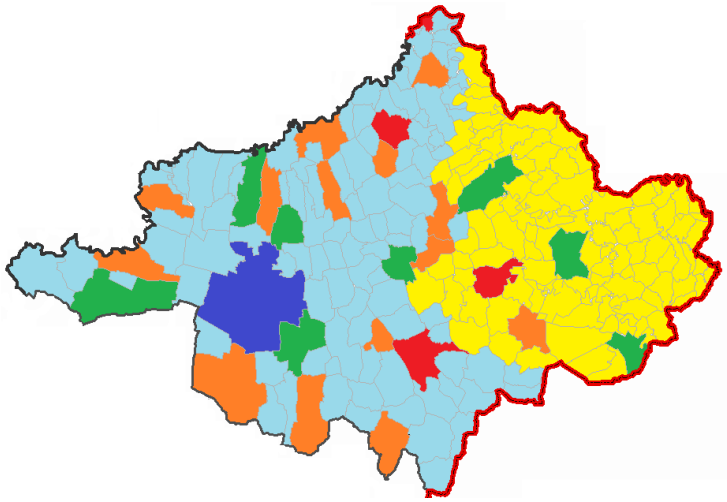

Fejlett centrum:
A nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági, foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése.
Nyíregyháza
Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok:
A megye gazdasági decentrumainak és járásközpontjainak funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése
Decentrum
Járásközpont
Egyéb város
Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák:
A megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése.
Külső perifériák
Rurális térségek

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció

A megyeszékhely fejlesztéséhez mindegyik tematikus, valamint a Fejlett centrum területi stratégiai cél kapcsolódik. A HKFS magvalósítása a megyeszékhely közösségi életének fejlesztésén keresztül közvetlenül a Proaktív megye tematikus stratégiai cél elérését szolgálja.

Integrált Településfejlesztési Stratégia és Integrált Területi Program

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 185/2014. (IX.25.) számú határozatával fogadta el a város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját. Az ITS keretében megalkotott célrendszer a városi jövőkép elérését szolgáló 3 átfogó és 8 stratégiai célt, valamint 10 városrészi célt fogalmaz meg. A város Integrált Területi Programja pedig az ITS céljaihoz kapcsolódóan 6 célt fogalmaz meg.

7. táblázat: Nyíregyháza jövőképének elérését szolgáló átfogó és tematikus célkitűzések és kapcsolódó ITP célok

ITS átfogó célok		
Versenyképes város: Versenyképes, nemzetközi színvonalú gazdaság, értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése	Gondoskodó város: Javuló életminőség és a társadalmi különbségek csökkentése	Környezettudatos város: Energiahatékonyság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

ITS stratégiai célok	ITP célok
T1. Fejlett helyi gazdaság, nagyszámú minőségi munkahely, magasabb jövedelmi szint T2. Fejlett, magas színvonalú tudományos élet, innováció T3. Pezsgő kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus	ITP1: Gazdasági környezet élénkítése
T7. Vonzó és energiahatékony épített környezet, táj- és településkép	ITP2: Fenntartható városfejlesztés
T6. Fejlett városi mobilitás, fenntartható közlekedés	ITP3: Fenntartható városi közlekedés
T4. Magas színvonalú humán szolgáltatások	ITP4: Magas színvonalú humán szolgáltatások
T5. Közösségi, szolidáris, befogadó társadalom T7. Vonzó és energiahatékony épített környezet, táj- és településkép	ITP5: Leromlott városi területek rehabilitációja
T8. Aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer, vonzó városi image	ITP6: Vonzó városi image

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája és Integrált Területi Programja

A HKFS szempontjából meghatározó stratégiai célok az alábbiak:

- T3. Pezsgő kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus
- T4. Magas színvonalú humán szolgáltatások
- T5. Közösségi, szolidáris, befogadó társadalom
- T7. Vonzó és energiahatékony épített környezet, táj- és településkép
- T8. Aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer, vonzó városi image

Nyíregyháza Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2013-2018)

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 162/2015.(VI.25.) számú határozatával vizsgálta felül Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013-2018. évi Helyi Esélyegyenlőségi Programját. A város Helyi Esélyegyenlőségi Programja olyan általános jellegű célokat fogalmaz meg, amelyeket valamennyi tervezett fejlesztés esetében szem előtt kell tartanunk:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosítása;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés;
- a diszkriminációmentesség;
- a szegregációmentesség;

- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése.

A HEP értelmében „Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának legfontosabb célja a Nyíregyházán élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést és a társadalmi szolidaritást. Olyan település kívánunk lenni, amely kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára. Célunk, hogy az önkormányzat tudatos intézkedéseinek hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetőségei javuljanak."

A HEP intézkedési tervében szereplő esélyegyenlőségi célcsoportok (hátrányos helyzetűek, gyermekek, nők, fogyatékkal élők, idősek) a HKFS esetében is alapvető fontosságúak, ezért a HEP-ben az adott célcsoportokhoz kapcsolódó intézkedéseket a HKFS megvalósítása során igyekezni kell érvényre juttatni.

4.2.3 A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

A HKFS tartalmát helyi, térségi szinten leginkább a nyíregyházi turisztikai desztinációs menedzsment (TDM) szervezet, valamint a foglalkoztatási paktum tevékenységei befolyásolhatják. Ezek mellett felsorolásjelleggel bemutatjuk azokat a már benyújtott támogatási kérelmeket és tervezett fejlesztéseket, amelyeknél kiemelt figyelmet kell fordítani a települési, térségi szintű koordinációra a HKFS megvalósítása során a párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében.

Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft.

Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft. összefogva a város turisztikai szereplőit (a turisztikai attrakciók, szolgáltatások tulajdonosait, üzemeltetőit, a civil szervezeteket, intézményeket, a turizmushoz közvetlenül és közvetve kapcsolódó vállalkozásokat) a város TDM-feladatait látja el. A szervezet feladatai a következők:

- versenyképes turizmus megteremtése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében;
- Nyíregyháza és a Nyírség iránt jelentkező turisztikai kereslet kiszolgálása, információ nyújtása, kültéri információs rendszer üzemeltetése;
- a turizmusban érdekelt szervezetek összefogása, segítése;
- turisztikai marketing kiadványok készítése, turisztikai honlap üzemeltetése, turisztikai programcsomagok összeállítása;
- fejlesztési források felkutatása, pályázás;
- nemzeti értékek, hungaricumok összegyűjtése.

A HKFS alapvetően nem turisztikai fókuszú, azonban a város kulturális és rekreációs kínálata, valamint a helyi közösség identitástudata fontos építő köve lehet Nyíregyháza vonzerejének, ezért a Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft., mint Helyi Akciócsoport tag a fejlesztések kidolgozása során képviseli a város turisztikai érdekeit.

Foglalkoztatási paktum

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – széleskörű helyi partnerségben – foglalkoztatási paktum létrehozását tervezi (A TOP 6.8.2 – Helyi foglalkoztatási együttműködések a megyei jogú város területén és várostérségében című pályázati felhívásra a város benyújtotta támogatási kérelmét.), amely nagymértékben tudja segíteni a város és vonzáskörzete munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzetének javítását. A foglalkoztatási paktumok létrehozásának hosszú távú célja, hogy az Európa 2020 Stratégia által a foglalkoztatás területén megfogalmazott célkitűzések megvalósulásához térségi és helyi szintű foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési programok kidolgozásával és megvalósításával járuljon hozzá.

A város célja a foglalkoztatási paktum megvalósításával a vállalkozások és egyéb munkáltatók munkaerő-piaci igényeiből kiindulva olyan képzési és foglalkoztatási programok megvalósítása, amelyek hozzájárulnak a

munkaerőpiac bővítéséhez, a hátrányos helyzetű és inaktív, a térségben munkát vállalni szándékozó célcsoportbeli személyek képzéséhez és elhelyezkedéséhez, valamint a szereplők együttműködésének erősítéséhez.

A szoros együttműködés a majdani paktumiroda és a HACS munkaszervezete között elsősorban a munkaerő-piaci, valamint egyéb szemléletformáló, tudatosító tevékenységeknél lesz fontos az esetleges párhuzamosságok elkerülése, a megvalósított tevékenységek szinergikus hatásainak erősítése érdekében.

8. táblázat: A HKFS tartalmát közvetlenül vagy közvetetten befolyásoló tervezett fejlesztések

Fejlesztés/támogatási kérelem megnevezése	Felhívás kódszáma	Kapcsolódás jellege, szinergia
Nyugati Ipari Park fejlesztése	TOP-6.1.1-15	Az Ipari Park bővítésével várhatóan tovább nő a városba ingázók, azaz a város által nyújtott (köz)szolgáltatásokat igénybe vevők száma.
Turisztikai fejlesztések	TOP 6.1.2-15	A város turisztikai desztinációinak fejlesztésével várhatóan tovább nő a városba érkező turisták, azaz a város által nyújtott (köz)szolgáltatásokat igénybe vevők száma.
Tiszavasvári úti laktanya barnamezős rehabilitációja, funkcióváltása	TOP 6.3.1-15	Tiszavasvári úti laktanyák rehabilitációja keretében zöldfelületek, sportolási és rekreációs célú közösségi terek kialakítása fog megvalósulni.
Zöld város kialakítása	TOP 6.3.2-15	A projekt keretében városi zöldterületek, közterek megújítása, szolgáltatóház létrehozása valósul meg.
Leromlott városi területek rehabilitációja Nyíregyházán	TOP 6.7.1-15	A projekt keretében szegregátumok közösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése valósul meg.

Forrás: saját szerkesztés

4.2.4 Helyi közművelődési rendelet

Nyíregyháza Megyei Jogú Város önkormányzati közművelődési feladatairól szóló 13/2011. (III.11.) Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének önkormányzati rendelete – megfelelve az 1997. évi CXL. törvény 77. §-ának – szabályozza az önkormányzat közművelődési feladatait. A rendelet célja, hogy a helyi lakosság közművelődési és kulturális szükségleteinek figyelembevételével az önkormányzat meghatározza a kötelező közművelődéshez kapcsolódó önkormányzati feladatokat. A rendeletben megfogalmazott alapelvek a következők:

- A kultúrához való jog alapvető emberi joga minden állampolgárnak. E jogok, nemre, korra, vallásra, politikai meggyőződésre, nemzeti vagy társadalmi származásra való tekintet nélkül mindenkit megilletnek. Nyíregyháza város polgárainak és közösségeinek joga, hogy igénybe vegyék az önkormányzati fenntartású közművelődési feladatellátó intézmények szolgáltatásait, valamint a közművelődési megállapodásokban szereplő ellátásokat.
- Az önkormányzat az e rendeletben vállalt közművelődési feladatait elsősorban az általa fenntartott közművelődési és közgyűjteményi intézmények tevékenységével látja el, amelyek egyetlen vallási, világnézeti vagy politikai irányzat mellett sem lehetnek elkötelezettek.
- Az önkormányzat közművelődési megállapodás megkötésével segítheti a rendeletben meghatározott azon közművelődési feladatok ellátását, amelyeket nem önkormányzati fenntartású intézmények, egyházak, civil szervezetek, illetve magánszemélyek végeznek.
- A helyi közművelődési feladatok ellátásában az önkormányzat elősegíti és igényli a civil közösségek, szervezetek, a magánszemélyek, valamint a kulturális tevékenységet is végző gazdasági vállalkozások közreműködését.
- Az önkormányzat és intézményei biztosítják, hogy a város polgárai a közművelődési lehetőségekről megfelelő tájékoztatást kapjanak.

- Az önkormányzat a közművelődési tevékenységet nem választja el a kultúra más területeitől, sőt ezekkel való egységét képviseli. Támogatja a tudományos és művészeti tevékenységet, a helytörténeti munkákat és a közgyűjteményeket.
- A nemzetiségek kultúrája a magyar kultúra szerves része. Ezért az önkormányzat a nemzetiségek kultúrájának megismertetésére, gyarapítására külön figyelmet fordít.

A rendelet értelmében az önkormányzat kiemelt feladatának tekinti:

- a rekreációs, szabadidő-sportos és kulturált művelődésére, szórakozásra alkalmat adó önkormányzati intézményi infrastruktúra biztosítását, esztétikus és célszerű közösségi színtér kialakítását megfelelő végzettségű szakemberrel;
- a gyermek és ifjúsági korosztály művelődésének, művészeti életének (képességeik, készségeik fejlesztésének) és közösséggé formálódásának támogatását, szabadidejének és szünidejének hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek megteremtését, a fiatalok társadalmi integrációjának segítését, valamint a gyermekek, fiatalok és családok életminőségét javító programok szervezését;
- Nyíregyháza város hagyományainak ápolását és bemutatását, a lokálpatriotizmus erősítését, a helyi értékek védelmét, a városi polgári élet és életmód fejlesztését, a kulturális turizmus segítését;
- a hátrányos helyzetű rétegek közművelődését;
- a kimagasló értékeket képviselő zenei, táncművészeti, színházi és más hagyományőrző fesztiválok, kiállítások támogatását, kapcsolat kiépítését a közművelődés megyei, országos szervezeteivel, a testvérvárosok kulturális intézményeivel, egyesületeivel.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a HACS tagjaként vállalja, hogy a rendeletben megfogalmazott alapelvek a HKFS megvalósítása során érvényesülni fognak, valamint a HKFS eredményeinek fenntarthatósága érdekében a jelen stratégiához kapcsolódó támogatási szerződés megkötéséig módosítja közművelődési rendeletét.

4.3 SWOT

Nyíregyháza helyzetfeltárásának, helyzetelemzéseinek eredményeit, a főbb következtetéseket egy klasszikus SWOT elemzés keretében összegezzük, amelyek egyértelműen bemutatják a város fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezőket.

Erősség	Gyengeség
Térszerkezet	
▪ Kedvező geopolitikai és közlekedésföldrajzi adottságok, Nyíregyházát közvetlenül érinti transzeurópai közlekedési hálózati elem. ▪ Széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszer, erős nemzetközi beágyazottság. ▪ Kiterjedt vonzáskörzet, gazdasági-foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közszolgáltatási, közigazgatási centrumpozíciók.	▪ Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül excentrikus elhelyezkedés, amely csökkenti Nyíregyháza gazdaságélénkítő hatását a megye keleti felében. ▪ A város szerkezetét meghatározó közúti gyűrűk nincsenek befejezve, a városrészek közötti közlekedési kapcsolatok hiányosak. ▪ A vasútvonalak elzárják a város nyugati városrészeit. ▪ Több iparterület a várostestbe van ékelődve, amely konfliktusokat idéz elő a lakófunkciójú városrészekkel. ▪ A Huszár lakótelep és a Keleti lakótelep Nyíregyháza degradálódott területei, szegregátumai.
Társadalom	
▪ Országos átlagtól kisebb mértékben csökkenő lakónépesség. ▪ Vándorlási nyereség, a beköltözők száma magasabb, mint a városból elvándorlók száma. ▪ Az országos és a többi megyei jogú városhoz képest kedvező korstruktúra. ▪ A lakosság képzettségi mutatói az elmúlt évtizedben javultak. ▪ Erősödő lokálpatriotizmus és városi identitás, sokszínű városi hagyományok. ▪ Civil aktivitás, társadalmi önszerveződés.	▪ Foglalkoztatottak aránya kedvezőtlen, a fiatal korosztály foglalkoztatottsága csökkent. ▪ Kedvezőtlen munkanélküliségi ráta. ▪ Alacsony átlagkereset. ▪ Nyíregyháza képzettségi mutatói alacsonyabbak a többi megyeközponthoz képest.
Gazdaság	
▪ Külföldi tőkebefektetések mértékének növekedése. ▪ Gumiipar, műanyagipar, logisztika, járműipar fejlődése Nyíregyházán. ▪ Nyíregyháza turisztikai keresletének és kínálatának növekedése, a város idegenforgalmi pozícióinak erősödése. ▪ Magas vállalkozói sűrűség. ▪ Korszerű a város üzleti infrastruktúrája. ▪ Gazdaságfejlesztést és vállalkozásfejlesztést támogató szervezeti háttér megléte.	▪ A város turizmusára jellemző az átlagos tartózkodási idő szűkössége. ▪ Működő vállalkozások száma ingadozó. ▪ A K+F tevékenység nem szolgálja ki a város gazdasági igényeit, alacsony a K+F üzleti beágyazottsága.
Közszolgáltatás	
▪ Funkciógazdag város. ▪ Nyíregyházán a középiskolai tanulók száma folyamatosan növekszik. ▪ Az óvodák, általános iskolák, kollégiumok infrastruktúrájának korszerűsödése.	▪ Nyíregyházi Egyetem hallgatóinak száma intenzíven csökken. ▪ A kiépítetlen külterületi utak aránya magas. ▪ Nyíregyháza városszerkezete nagyon sokat változott az elmúlt évek során, amelyhez nem tudott

Erősség	Gyengeség
▪ A Nyíregyházi Egyetem campusa Magyarország egyik legkorszerűbb infrastruktúrájával rendelkezik. ▪ Korszerű egészségügyi infrastruktúra, járó és fekvőbeteg szakellátás minőségi fejlődése. ▪ Szociális ellátórendszer korszerűsödése. ▪ Épületenergetikai korszerűsítések előrehaladása, megújuló energiaforrások növekedése az intézmények üzemeltetésében. ▪ Városrehabilitációs folyamatok előrehaladása, több városrészben valósultak meg komplex programok. ▪ Minőségi közösségi közlekedés, korszerű járműpark, utas tájékoztatás és infrastruktúra. ▪ Nyíregyháza vasúti elérhetősége kifejezetten jó, korszerű infrastruktúrával rendelkezik. ▪ A kiépített kerékpárutak, kerékpáros létesítmények számának jelentős növekedése, a kerékpárosok számának növekedése. ▪ Korszerű kommunális infrastruktúra és településüzemeltetési szolgáltatások	még teljes mértékben igazodni a közösségi közlekedés. ▪ Nyíregyházán a belterületi csapadékvíz elvezetése nem megoldott a város teljes területén.
Környezet	
▪ A város zöldfelületi ellátottsága kedvező. ▪ A város területén lévő talajok kármentesítésének jelentős része befejeződött (pl. hulladéklerakók rekultivációja, barnamezős területek felszámolása). ▪ Lakásállomány, lakótelepek korszerűsödése panel és városrehabilitációs programok keretében. ▪ Ekletikus stílusú, reprezentatív történelmi városmag, a belváros eklektikus és szecessziós műemlékei.	▪ Nyíregyháza levegőtisztasági problémái. ▪ A város területén több ponton a küszöbértéket meghaladó zajterhelés van. ▪ Erős vizuális környezetterhelés a várostestbe ékelődött iparterületek, a szegregátumok által, és több bekötőúton. ▪ A város felszíni vízfelületei körüli környezet nagy része túlzsúfolt, a fogadó infrastruktúrák nem tudják kielégíteni a keresletet. ▪ Nagy rendezettségi különbségek vannak az egyes városrészek zöldfelületei között, megritkult a város növényállománya. ▪ Hektikus városkép, több szecessziós kispolgári épület leromlott állapotban van.
Kultúra, közösségek	
▪ Nyíregyháza közművelődési intézményrendszerének korszerűsödése. ▪ Kulturális kínálat növekedése. ▪ Sport és rekreációs feltételek minőségi fejlődése.	▪ Városrészi kulturális intézmények infrastrukturális állapota hiányos. ▪ Fiatalok számára vonzó helyi kulturális és közösségi programok hiánya.

Lehetőség	Veszély
Térszerkezet	
▪ Magyarországon a külső városgyűrű szerepének további erősödése várható. ▪ Megyei növekedési tengelyek központjában található Nyíregyháza. ▪ Agglomerációs folyamatok erősödése Debrecen-Nyíregyháza között, az agglomerálódó térség kibontakozása Nyíregyháza körül.	▪ Debrecen munkaerő-piaci, gazdasági, kulturális elszívó hatásainak érvényesülése.

Lehetőség	Veszély
Társadalom	
▪ Képzett munkaerő városba történő visszatérése.	▪ Elvándorlás erősödése, az ország fejlettebb területeinek és a külföldi országok elszívó hatása erősödik. ▪ Magyarország és Európa társadalmára az elöregedés jellemző. ▪ A kedvezőtlen demográfiai folyamatok következtében a gyerekek számának csökkenése.
Gazdaság	
▪ Nyíregyháza pozícióinak erősödése a gumiiparban és a műanyagiparban, beszállítói hálózatok bővülése, az ágazatok hálózatosodása. ▪ A tudásalapú gazdaságban az innováció szerepe felértékelődik. ▪ Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdő gyógyhellyé minősítése új perspektívákat nyit a város idegenforgalmában. ▪ A turizmus nemzetgazdasági szerepe dinamikusan növekszik. Növekszik a belföldi turizmus. ▪ Közfoglalkoztatás szerepének erősödése az alulképzett lakosság körében.	▪ Az alacsony átlagkereset miatt a szakképzett munkaerő elvándorlása. ▪ Jelentősen megváltoznak a turistaigények, megnőtt a tapasztalt turisták száma, akik magasabb elvárásokat fogalmaznak meg.
Közszolgáltatás	
▪ Nyíregyháza országos szerepkörének növekedése.	▪ További hallgatószám csökkenés a Nyíregyházi Egyetemen. ▪ Ingatlanpiaci válság tartóssá válása. ▪ A közösségi közlekedést igénybe vevők számának csökkenése, ezáltal a finanszírozhatóságának romlása.
Környezet	
▪ Helyi védettségű területek országos védettség alá helyezése. ▪ Barnamezős ipari területek rekonstrukciós ipari célú hasznosítása. ▪ A kerékpározás és közösségi közlekedés státuszának növekedése, a közlekedéstudatosság, környezettudatosság erősödése.	▪ A városestben mozaikosan elhelyezkedő iparterületek az azokat körülvevő lakóterületek számára környezeti veszélyt jelentenek.
Kultúra	
▪ Nyíregyháza imázsának javulása. ▪ A város kulturális szerepkörének erősödése.	▪ Megfelelő közösségi és kulturális programok hiányában a fiatalok várostól történő elidegenedése.

4.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A fejezetben a helyzetfeltárásra és a SWOT elemzés eredményeire alapozva határoztuk meg azokat a fejlesztési szükségleteket, amelyekre vonatkozóan a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia keretében a Helyi Akciócsoport beavatkozásokat tervez. Nyíregyháza hosszú távú fejlődése szempontjából a legnagyobb kihívás társadalmi – munkaerő-piaci jellegű. A város társadalmi és munkaerő-piaci helyzetével kapcsolatos gyengeségekből és veszélyekből áll össze az a megoldandó problémahalmaz, aminek megváltoztatását célozza a HKFS dominánsan védekező stratégiája. A logikailag összetartozó gyengeségek és veszélyek (a fiatalok számának csökkenése a

kedvezőtlen demográfiai folyamatok következtében), egyre súlyosbodó helyzetet jelölnek ki. A védekező stratégia ezt a várhatóan rosszabbodó helyzetet kívánja megváltoztatni.

- A városban az aránylag jelentős munkanélküliségi ráta mellett nincs elég számú és megfelelően képzett munkaerő. Az alacsony iskolai végzettséggel és nem elégséges munkavállalási motivációval rendelkező személyek átképzése, az alapkompetenciák fejlesztése hosszú távú folyamat. Jelenleg az alacsonyan képzett munkaerő foglalkoztatására a közfoglalkoztatás jelent átmeneti megoldást, ugyanakkor az önkormányzat célja a gazdasági fejlődés elősegítése érdekében az, hogy a közfoglalkoztatásban érintettek alkalmasak legyenek az elsődleges munkaerő-piacon megjelenni.
- A fiatalok, különösen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők megtartása jelentős problémaként jelenik meg a városban. Nyíregyházán továbbra is jelentős a szelektív elvándorlás, a fiatalok nagy része felsőfokú végzettségét nem a városban szerzi meg, munkavállalás és családalapítás céljából pedig viszonylag kevesen térnek vissza a városba. A fiatal, képzett munkaerő jelentős része külföldön, vagy az ország fejlettebb régióiban talál munkát.

A fejlesztési szükségletek beazonosítása először célcsoportok mentén történik, meghatározva, hogy az egyes célcsoportok esetében milyen főbb problémák, hiányosságok, szükségletek fogalmazhatók meg a városban. A fejezetben továbbá tematikusan is megvizsgáljuk, hogy milyen fejlesztési igények rajzolódnak ki a helyzetfeltárás eredményeként.

4.4.1 Szükségletek célcsoportonként

Fiatalok:

A fiatalok városban tartásához, Nyíregyházára történő „visszacsábításához" hiányoznak azok a városrészi helyszínek és rendszeres programok, amelyek figyelembe veszik a városi fiatalság elvárásait, igényeit. Jelenleg a fiatalság közösségi és kulturális igényeinek kielégítése iránt nagy verseny folyik, ugyanakkor nem mindegy, hogy egy adott város hogyan tudja lekötni a városi fiatalságot, milyen mértékben tud a városi fiatalság számára vonzó, értékteremtő szabadidős tevékenységeket nyújtani a virtuális tér nyújtotta élmények, valamint a céltalan szabadidő eltöltés lehetőségei mellett. A városi fiatalság közösségi életének fejlesztése a célcsoport megszólításával, a fiatalság városi közéletbe történő bevonásával párhuzamosan kell, hogy megvalósuljon.

Gyermekes családok, gyermekek:

Jelenleg a közös, családi élményszerzéshez a városban, különösen a Belvároson kívüli városrészekben nincsenek meg, hiányoznak a megfelelő infrastrukturális feltételek (pl. sportpálya mellett játszótér), valamint a szükséges szolgáltatások (pl. gyermekprogram biztosítása felnőttek számára szervezett kulturális programok során). A városban kevés olyan helyszín és közösségi program van, ahol a gyermekek és a szülők (nagyszülők) aktív időtöltése egyidejűleg megoldható. A gyermekek számára (különösen a szünidőben) fontos olyan, mindennap igénybe vehető napi szintű elfoglaltság biztosítása, amely részben tehermentesíti a szülőket, nagyszülőket úgy, hogy közben a gyerekek a szabadidejüket hasznosan, értékteremtő módon tudják eltölteni. A gyermekek számára szervezett programok során előtérbe kell helyezni a városi identitástudat erősítését szolgáló programok, rendezvények szervezését, hogy a gyerekek a későbbiekben erős városi identitástudattal rendelkező fiatalokká váljanak.

Idősek:

Az idősek esetében a 21.században a háromgenerációs családok szinte teljes eltűnése miatt jelentős probléma a magányosság, az elhagyatottság érzése, ugyanakkor a folyamattal párhuzamosan egyre gyakoribb az a pozitív jelenség is, hogy az idősek egyre nagyobb része kívánja aktívan eltölteni a munkával eltöltött évek utáni időszakot. A várható élettartam kitolódása így nemcsak az egészségügyi és a szociális rendszer számára jelent kihívást, hanem a kulturális és a közösségi élet szempontjából is. A városban több nyugdíjas szervezet és idősklub is működik, ugyanakkor a szervezetek tevékenységeit a városban fejlettebb infrastrukturális körülmények között szükséges ellátni. Az idősek számára szükséges olyan helyszínek kialakítása és programok szervezése, amelyek az egészség megőrzését, az időskori aktivitás növelését szolgálják, továbbá lehetőséget adnak a szabadidő hasznos, közösségekben történő eltöltéséhez.

4.4.2 Szükségletek tematikusan

Kulturális és közösségi (rekreációs) infrastruktúra:

A városban több olyan városrész is található, ahol a közösségi és kulturális élet központi intézményei, helyszínei a hiányzó, nem megfelelő színvonalú infrastrukturális feltételek miatt nem tudják megfelelően kiszolgálni a helyi, városrészi lakosság közösségi, kulturális élettel kapcsolatos igényeit. Nyíregyházán igény mutatkozik a városrészi, többfunkciós közösségi terek funkcióbővítő fejlesztésére, komplex infrastrukturális fejlesztésére. Igény mutatkozik olyan széleskörű szolgáltatásokat nyújtó, változatos feltételeket kínáló közösségi terekre, amelyeket a helyi civil szervezetek, önszerveződő csoportok, a helyi lakosság tud használni szabadidejük eltöltésére, közösségi programok szervezésére.

Közösségi programok:

A városban számos olyan közösségi rendezvény, kulturális vagy szabadtéri program van, amely jelenleg is részben kiszolgálja a városi lakosság, a helyi fiatalok igényeit. A minőségi programok többsége ugyanakkor a város központjában kerül megrendezésre, a városrészek közösségi élete jóval szegényesebb kínálattal rendelkezik. A városban igény mutatkozik a városrészek közösségi és kulturális életének bővítésére.

Városi környezet:

A kulturális és közösségi létesítmények infrastrukturális fejlesztése, valamint a város közösségi, szabadidős programokkal történő megtöltése mellett fontos az általános városi környezet fejlesztése. A városban több olyan alulhasznosított, nem megfelelően kialakított közterület, városi park és zöldterületi funkciójú lakókörnyezet van, amelyek fejlesztése hozzájárulhat a helyi közösségek megerősítéséhez. A városi környezet fejlesztése során figyelmet kell fordítani a fenntartható városi közlekedés fejlesztésére, a városi lakosság környezettudatosságának erősítésére.

5 A stratégia jövőképe

NYÍREGYHÁZA EGY VONZÓ, BEFOGADÓ ÉS ÉLHETŐ VÁROS, AHOL

- A VÁROSI KÖZÖSSÉGEK ERŐSEK ÉS BEFOGADÓAK,
- OTTHONOS, ÉLETTEL TELI KÖZÖSSÉGI TEREK VANNAK,
- SOKSZÍNŰ, MINDEN GENERÁCIÓ SZÁMÁRA VONZÓ KÖZÖSSÉGI ÉLET FOLYIK.

6 A stratégia célhierarchiája

A Nyíregyházi Helyi Közösség a hosszú távú jövőkép elérése érdekében két átfogó és négy stratégiai célt jelöl ki, amelyek meghatározzák a fejlesztések keretében támogatni kívánt fő célcsoportokat és a fejlesztések fő irányait. A stratégia átfogó és specifikus céljai egyértelműen levezethetők a helyzetfeltárás megállapításaiból és a fejlesztési szükségletekből. A Nyíregyházi Helyi Közösség a stratégiában olyan célokat kíván megfogalmazni, amelyek elérése a program keretében megvalósítható. A stratégiai célok nem konkrét tevékenységeket jelölnek. A célhierarchia átfogó képet ad arról, hogy milyennek szeretnénk látni középtávon az akcióterületet.

JÖVŐKÉP
NYÍREGYHÁZA EGY VONZÓ, BEFOGADÓ ÉS ÉLHETŐ VÁROS, AHOL ▪ A VÁROSI KÖZÖSSÉGEK ERŐSEK ÉS BEFOGADÓAK, ▪ OTTHONOS, ÉLETTEL TELI KÖZÖSSÉGI TEREK VANNAK, ▪ SOKSZÍNŰ, MINDEN GENERÁCIÓ SZÁMÁRA VONZÓ KÖZÖSSÉGI ÉLET FOLYIK.

ÁTFOGÓ CÉLOK	
NYÍREGYHÁZA, A CSALÁDBARÁT VÁROS – A1	NYÍREGYHÁZA, A FIATALOK VÁROSA – A2

SPECIFIKUS CÉLOK
NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1
A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ ÉS SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2
VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROSI LAKOSSÁG – KÜLÖNÖSEN A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI – SZÁMÁRA – S3
A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4

6.1 Átfogó célok

Nyíregyházi Helyi Közösség a stratégia átfogó céljaiban a kiemelten támogatandó célcsoportokat kívánja meghatározni. A fő célcsoportok kijelölése nem azt jelenti, hogy a fejlesztések keretében egyéb célcsoportokat nem kíván a helyi közösség támogatni. Az átfogó célok a stratégia fókuszát határozzák meg, ami alapján a stratégia a családbarát, a város fiatal generációi számára vonzó fejlesztéseket részesíti előnyben.

NYÍREGYHÁZA, A CSALÁDBARÁT VÁROS – A1:

Nyíregyháza közösségi tereinek fejlesztése, programjainak megvalósítása során előnyben kell részesíteni a családbarát fejlesztéseket. Családbarát fejlesztések alatt olyan fejlesztéseket értünk, amelyek a család minden generációjának (nagyszülők, szülők, gyerekek) igényeit kielégítik.

NYÍREGYHÁZA, A FIATALOK VÁROSA – A2:

Nyíregyháza kiemelten foglalkozik a városi fiatalság igényeinek megismerésével, a felmerült igények kielégítését szolgáló fejlesztések megvalósításával. A város és egyben a Nyíregyházi Helyi Közösség célja, hogy a városi fiatalság a szabadidejét értékteremtő módon tudja a városban, a város egyes városrészeiben eltölteni. A város jövője szempontjából fontos, hogy a városi fiatalság Nyíregyházán érezze jól magát, a városhoz erősen kötődjön érzelmileg, tudja elképzelni életét a városban felnőttként.

6.2 Specifikus célok

NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1:

A multifunkcionális közösségi terek fejlesztésével célunk a helyi közösségek számára az igényeiknek megfelelő komplex infrastrukturális fejlesztések megvalósítása, olyan közösségi, kulturális és rekreációs létesítmények kiépítése, amelyek magas színvonalon elégítik ki elsősorban a helyi lakosság igényeit. A cél elérését szolgáló tevékenységek magukban foglalják a létesítmények funkcióinak bővítését, külső és belső tereinek fejlesztését.

Specifikus cél indoklása:

A városi közösségi és kulturális élet területén Nyíregyháza lakosságát számos színvonalas közösségi és kulturális helyszín és program szolgálja. A városban ugyanakkor több olyan városrész is található, ahol a közösségi és kulturális élet központi intézményei, helyszínei a hiányzó, nem megfelelő színvonalú infrastrukturális feltételek miatt nem tudják megfelelően kiszolgálni a helyi, városrészi lakosság igényeit.

Specifikus célhoz kapcsolódó beavatkozás, művelet:

Az adott specifikus cél elérését leginkább a „Városrészek kulturális és közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése” művelet szolgálja.

A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ ÉS SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2:

A multifunkcionális közösségi terek fejlesztése mellett fontos, hogy a városban, a város városrészeiben legyenek olyan közösségi terek, amelyeket a helyi lakosság a hétköznapi tevékenységei során tud használatba venni. A lakókörnyezetek közösségi terei, közterei akkor válnak élővé, ha azokat a lakosság igényeinek megfelelően alakítja, átalakítja, valamint belakja, programokkal tölti meg azokat. Az erős, összetartó és nyitott kisközösségek támogatásával célunk Nyíregyháza városrészi, lakókörnyezeti szintű közösségi életének megújítása, fejlesztése által a helyi lakosok életminőségének javítása.

Specifikus cél indoklása:

A városban több olyan alulhasznosított, nem megfelelően kialakított közterület is van, amelyek fejlesztése hozzájárulhat a helyi közösségek megerősítéséhez. (Az infrastrukturális fejlesztések mellett támogatni kell a városi lakókörnyezetekben a helyi kisközösségek program alapú fejlesztéseit is.)

Specifikus célhoz kapcsolódó beavatkozás, művelet:

Az adott specifikus cél elérését leginkább a „Városrészek mikroközösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése” művelet szolgálja.

VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROSI LAKOSSÁG – KÜLÖNÖSEN A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI – SZÁMÁRA – S3:

A város közösségi és kulturális tereinek infrastrukturális fejlesztése mellett ugyanolyan fontos, hogy a program keretében támogatásban részesüljenek olyan vonzó, értékteremtő programok megvalósítása, amelyek a városi lakosság szabadidejének minőségi eltöltését, kikapcsolódását szolgálják. A stratégiai cél keretében megvalósuló fejlesztésekkel célunk a városi, városrészi lakosság számára a szabadidő eltöltését szolgáló minőségi, helyi igényeken alapuló közösségi programok biztosítása. A stratégiai cél elérését szolgáló fejlesztésekkel nem célunk a város egészét érintő közösségi programoknak a másolása. A specifikus cél keretében megvalósuló fejlesztések során kiemelt célcsoportként kell kezelni a városi fiatalságot.

Specifikus cél indoklása:

A városban számos olyan közösségi rendezvény, kulturális vagy szabadtéri program van, amely jelenleg is részben kiszolgálja a városi lakosság, a helyi fiatalok igényeit. A minőségi programok többsége ugyanakkor a város központjában kerül megrendezésre, a városrészek közösségi élete jóval szegényesebb kínálattal rendelkezik.

Specifikus célhoz kapcsolódó beavatkozás, művelet:

A specifikus cél megvalósulásához a „Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése” művelet járul hozzá a leginkább.

A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4:

A lakosság közéletbe történő bevonása egy hosszú távú folyamat, amelynek sikeressége nagyban múlik a nyitott és proaktív városi kormányzáson. A lakosság városi közösségi életbe történő bevonása egyben a lakosság tudatosságát is feltételezi, amelyet a város szemléletformáló programok keretében erősíthet.

A specifikus cél elérését szolgáló beavatkozásokkal célunk a lakosság környezet- és egészségtudatosságának, a városi polgárság helyi identitástudatának erősítése, a lakosság minél nagyobb arányának partnerségi, részvételen alapuló tervezési és projekt megvalósítási folyamatokba történő bevonása.

Specifikus cél indoklása:

Nyíregyháza hosszú távon akkor lehet sikeres a hazai nagyvárosok között, ha városi polgárait, különösen a város fiatal generációit be tudja vonni a helyi közösségi, a városi közéletbe.

Specifikus célhoz kapcsolódó beavatkozás, művelet:

A specifikus cél megvalósulásához a „Lakosság szemléletformálása, tudatosítás” művelet járul hozzá a leginkább.

6.3 A célok indokoltsága és eredménymutatói

A fejezetben ismertetjük, hogy az egyes célokat hogyan indokolják a helyzetfeltárás megállapításai, valamint a SWOT-elemzés alapján meghatározott fejlesztési szükségletek. A célokhoz kapcsolódóan a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia Tervezési Útmutatójában foglaltaknak megfelelően beazonosítjuk az eredményindikátorokat, valamint bemutatjuk a célokhoz elérését szolgáló műveleteket.

Az eredményindikátorokhoz a tervezés jelenlegi fázisában nem lehet meghatározni célértéket, mivel a két kötelező indikátor (A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya; A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség) esetében nem ismert a célérték meghatározásának módszertana. A másik két indikátor esetében pedig a monitoring és értékelési tevékenység során a helyi közösség lakossági kérdőíves felmérést tervez megvalósítani a (a megvalósítás kezdetén, végén, valamint a fenntartási időszakban). A monitoring és értékelési tevékenység részleteit a 6.5 fejezet tartalmazza.

9. táblázat: Célok indokoltsága, eredményindikátorai és a kapcsolódó műveletek

Specifikus cél	Indokoltság	Indikátor	Kapcsolódó műveletek
NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1:	A városi közösségi és kulturális élet területén Nyíregyháza lakosságát számos színvonalas közösségi és kulturális helyszín és program szolgálja. A városban ugyanakkor több olyan városrész is található, ahol a közösségi és kulturális élet központi intézményei, helyszínei a hiányzó, nem megfelelő színvonalú infrastrukturális feltételek miatt nem tudják megfelelően kiszolgálni a helyi, városrészi lakosság igényeit.	A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya* Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest*	Városrészek többfunkciós közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése – M1
A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ ÉS SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2:	A városban több olyan alulhasznosított, nem megfelelően kialakított közterület is van, amelyek fejlesztése hozzájárulhat a helyi közösségek megerősítéséhez. (Az infrastrukturális fejlesztések mellett támogatni kell a városi lakókörnyezetekben a helyi kisközösségek program alapú fejlesztéseit is.)	A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya*	Városrészek mikroközösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése – M2
VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROSI LAKOSSÁG – KÜLÖNÖSEN A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI – SZÁMÁRA – S3:	A városban számos olyan közösségi rendezvény, kulturális vagy szabadtéri program van, amely jelenleg is részben kiszolgálja a városi lakosság, a helyi fiatalok igényeit. A minőségi programok többsége ugyanakkor a város központjában kerül megrendezésre, a városrészek közösségi élete jóval szegényesebb kínálattal rendelkezik.	Lakossági elégedettség javulása**	Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése – M3
A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4:	Nyíregyháza hosszú távon akkor lehet sikeres a hazai nagyvárosok között, ha városi polgárait, különösen a város fiatal generációit be tudja vonni a helyi közösségi, a városi közéletbe.	A lakosság tudatosságának javulása**	Lakosság szemléletformálása, tudatosítás – M4

* központi módszertannal előre megállapított gyűjtés alapján

** a monitoringba beépített kérdőíves felmérés alapján

Forrás: saját szerkesztés

7 Cselekvési terv

A műveleteket a felhívás és a tervezési útmutató tartalmi előírásainak megfelelően dolgoztuk ki az alábbiak szerint:

- A műveletek bemutatásánál ismertetésre kerülnek azok a kiemelt, alternatíva nélküli fejlesztések (kulcsprojektek), amelyek a stratégia adott céljához, elvárt eredményeihez közvetlenül kapcsolódnak
- A műveletek keretében bemutatjuk a támogatható tevékenységeket, amelyeket a helyzetfeltárás megállapításaira építve és a részvételen alapuló tervezési folyamat keretében megfogalmazott fejlesztési elképzelések alapján határoztunk meg. A felsorolt támogatható tevékenységek mellett a projekt megvalósítása során az adott műveletekhez kapcsolódóan egyéb tevékenységek támogatása is lehetséges, amennyiben azok kapcsolódnak az adott művelethez és közvetlenül hozzájárulnak a művelethez kapcsolódó specifikus cél eléréséhez, a vállalt indikátorok teljesítéséhez.
- A célcsoportok meghatározása esetében mindegyik műveletnél beazonosítottuk a közvetlen és a közvetett célcsoportot. Közvetlen célcsoportnak a lehetséges támogatást igénylőket, közvetett célcsoportnak pedig a fejlesztések, programok haszonélvezőit tekintjük.
- A HACS munkaszervezete, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata pályázóként kizárólag abban az esetben vehet részt a pályázati folyamatban, ha települési szinten nincs alkalmasabb szervezet az érintett beavatkozás megvalósítására. Ilyen esetek elsősorban a kulcsprojekt vonatkozásában merül fel, valamint olyan fejlesztések esetén, ahol az önkormányzat, mint tulajdonos jelenik meg.
- Az ütemezésre vonatkozó pont ismertetése jelen esetben nem releváns, mivel a Helyi Akciócsoport egy ütem megvalósítását tervezi.
- A műveletek bemutatása során a kiválasztási kritériumok közül a legfontosabbak kerülnek ismertetésre. A kiválasztási kritériumok részletes ismertetését a műveletekhez kapcsolódó helyi pályázati felhívások fogják tartalmazni. A meghatározott kiválasztási kritériumok egy részének teljesítése kötelező lesz a pályázók számára, a fennmaradó kritériumok teljesítése alapján pedig a pályázatok rangsorolása valósítható meg.

7.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

7.1.1 Városrészek többfunkciós közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése – M1:

Kulcsprojekt:
Városrészek többfunkciós közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése: A kulcsprojekt célja egyes önkormányzati tulajdonban lévő többfunkciós közösségi létesítmények felújítása. Az épületek felújítása keretében a közösségi terek infrastrukturális hiányosságainak megszüntetése, az intézmények külső és belső tereinek funkcióbővítő fejlesztése. A fejlesztés keretében olyan többfunkciós közösségi terek megújítását szükséges támogatni, amelyek a fejlesztés után alkalmassá válnak helyi igényeken alapuló közösségi és kulturális programok lebonyolítására, a városi lakosság értékteremtő, aktív közösségi életének biztosítására, városrészi rendezvények megvalósítására. A kulcsprojekt keretében infrastrukturális fejlesztéssel érintett közösségi terekről a HACS a kapcsolódó felhívás kidolgozása során kíván döntést hozni.
Indoklás:
A városban több olyan városrész is található, ahol a közösségi és kulturális élet központi intézményei, helyszínei a hiányzó, nem megfelelő színvonalú infrastrukturális feltételek miatt nem tudják megfelelően kiszolgálni a helyi, városrészi lakosság közösségi, kulturális élettel kapcsolatos igényeit. Nyíregyházán igény mutatkozik a városrészi, többfunkciós közösségi terek funkcióbővítő fejlesztésére, komplex infrastrukturális fejlesztésére.

Igény mutatkozik olyan széleskörű szolgáltatásokat nyújtó, változatos feltételeket kínáló közösségi terekre, amelyeket a helyi civil szervezetek, önszerveződő csoportok, a helyi lakosság tud használni szabadidejük eltöltésére, közösségi programok szervezésére.
Specifikus cél:
NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1
Támogatható tevékenységek:
▪ Épület felújítása, bővítése közösségi, rekreációs, kulturális és sportolási funkció fejlesztése céljából (pl. többfunkciós közösségi tér, játszóház, klubterem, zeneszoba) ▪ Többfunkciós közösségi létesítmények környezetében szabadtéri közösségi, rekreációs, sportolási infrastruktúra kialakítása ▪ Fejlesztett létesítmények, terek rendeltetésszerű használatához szükséges eszközök beszerzése ▪ Egyéb, a közösségi terek kialakításához szükséges tevékenységek
Kiegészítő jelleg, lehatárolás:
Az akcióterületen több olyan önkormányzati pályázat is benyújtásra került, amelyek jelen művelethez hasonló jellegű fejlesztéseket (önkormányzati tulajdonban lévő, de eltérő funkciójú épületek funkcióbővítő felújítása) is magukban foglalnak. A pályázatok végrehajtása során a HACS és annak munkaszervezete kiemelt figyelmet fordít a párhuzamos finanszírozás elkerülésére (felesleges párhuzamos fejlesztések megakadályozására). A városban többfunkciós közösségi célú létesítmény felújítását egyéb projekt terhére nem tervezik. A különböző forrásokból megvalósítani tervezett fejlesztések így jól kiegészítik egymást, a fejlesztések megvalósulásával az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok megújulnak, a város rendezettebbé, vonzóbbá válik.
Célcsoport:
▪ Közvetlen: önkormányzat, önkormányzati intézmények, civil szervezetek, egyesületek ▪ Közvetett: a város teljes lakossága, civil szervezetek, helyi közösségek, a városban dolgozók, a városba érkező vendégek
Kiválasztási kritériumok:
▪ a fejlesztési elképzelés a felhívás céljaival összhangban van, azok megvalósulásához hozzájárul ▪ a fejlesztési elképzelés kidolgozásába bevont szervezetek száma ▪ fejlesztéssel érintett ingatlanok tulajdonviszonyai rendezettek (ha az ingatlan nem a támogatást igénylő tulajdonában van, akkor a fejlesztéshez tulajdonosi hozzájárulás szükséges) ▪ a fejlesztéssel érintett létesítmény nyitott a város teljes lakossága számára ▪ a fejlesztéssel érintett létesítmény minőségi szolgáltatásokat nyújt, a programkínálatának kialakítása során kiemelt célcsoportként kezeli a családokat, fiatalokat.

Támogatás tervezett összege:	40-180 millió forint
Tervezett forrás:	362,75 millió forint
Tervezett ütemezés:	két ütemben
Megvalósítás tervezett időintervalluma:	2018. június – 2020. június

7.1.2 Városrészek mikroközösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése – M2:

Kulcsprojekt:	
Az adott műveleten belül kulcsprojekt megvalósítása nem tervezett.	
Indoklás:	
A városban több olyan alulhasznosított, nem megfelelően kialakított közterület, lakókörnyezet van, amelyek fejlesztése hozzájárulhat a helyi közösségek megerősítéséhez. (Az infrastrukturális fejlesztések mellett támogatni kell a városi lakókörnyezetekben a helyi kisközösségek program alapú fejlesztéseit is.) A beavatkozás célja, hogy a városrészek többfunkciós közösségi tereinek fejlesztése mellett biztosított legyen a lakossági igényeken alapuló mikroközösségi terek, városrészi közterek, közparkok, civil szervezetek közösségi tereinek fejlesztése is.	
Specifikus cél:	
A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ, SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2	
Támogatható tevékenységek:	
▪ Közterületek, közterek, közparkok helyi igények alapján történő megújítása ▪ Közösségi, rekreációs, kulturális és sportolási célú infrastruktúra kialakítása, felújítása, fejlesztése (pl. játszótér, kondipark, kutyafuttató, futópálya, sportpálya, szabadtéri sütőhely, közösségi kert) ▪ Intézmények, civil szervezetek udvarának közösségi célú megújítása ▪ Fejlesztett létesítmények, terek rendeltetésszerű használatához szükséges eszközök beszerzése ▪ Egyéb, a közösségi terek kialakításához szükséges tevékenységek	
Kiegészítő jelleg, lehatárolás:	
Az akcióterületen több olyan önkormányzati pályázat is benyújtásra került, amelyek jelen művelethez hasonló jellegű fejlesztéseket is magukban foglalnak. A TOP 6.3.1 – Barnamezős területek rehabilitációja és a TOP 6.3.2 – Zöld város kialakítása pályázatok keretében a város jelentős nagyságú zöldfelülete, városi nyitott tere újul meg. A tervezett fejlesztések helyszínei ugyanakkor a jelen projekttől jól elkülöníthetők. A különböző forrásokból megvalósítani tervezett fejlesztések így jól kiegészítik egymást, elvárt hatásukban egymást erősítik. A pályázatok végrehajtása során a HACS és annak munkaszervezete kiemelt figyelmet fordít a párhuzamos finanszírozás elkerülésére (felesleges párhuzamos fejlesztések megakadályozására).	
Célcsoport:	
▪ Közvetlen: önkormányzat, civil szervezetek, egyesületek, lakóközösségek ▪ Közvetett: a város teljes lakossága, helyi közösségek, a városban dolgozók, a városba érkező vendégek	
Kiválasztási kritériumok:	
▪ a fejlesztési elképzelés a felhívás céljaival összhangban van, azok megvalósulásához hozzájárul ▪ a fejlesztési elképzelés kidolgozásába bevont szervezetek száma ▪ fejlesztéssel érintett ingatlanok tulajdonviszonyai rendezettek (ha az ingatlan nem a támogatást igénylő tulajdonában van, akkor a fejlesztéshez tulajdonosi hozzájárulás szükséges) ▪ a fejlesztéssel érintett helyszín nyitott a város teljes lakossága számára ▪ a fejlesztéssel érintett objektum plusz szolgáltatást nyújt a gyermekek, gyermekes családok számára ▪ a fejlesztés illeszkedik a városképbe	
Támogatás tervezett összege:	1 – 5 millió forint

Tervezett forrás:	57,5 millió forint
Tervezett ütemezés:	egy ütemben
Megvalósítás tervezett időintervalluma:	2018. június – 2019. december

7.1.3 Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése – M3:

Kulcsprojekt:
Az adott műveleten belül kulcsprojekt megvalósítása nem tervezett.
Indoklás:
A városban számos olyan közösségi rendezvény, kulturális vagy szabadtéri program van, amely jelenleg is részben kiszolgálja a városi lakosság, a helyi fiatalok igényeit. A minőségi programok többsége ugyanakkor a város központjában kerül megrendezésre, a városrészek közösségi élete jóval szegényesebb kínálattal rendelkezik.
Specifikus cél:
VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI SZÁMÁRA – S3
Támogatható tevékenységek:
▪ Közösségépítő, kulturális, rekreációs vagy sportolási célú programok megvalósítása (téma-, célcsoport orientált, vagy integrált, a város egész lakosságát érintő programok) ▪ Tanfolyamok, képzések, szakkörök szervezése (kiemelt célcsoportok az idősek, a hátrányos helyzetűek és a fiatalok) ▪ Szolgáltatások igénybevételét, a mindennapi élet megszervezését segítő kiegészítő szolgáltatások biztosítása (pl. játszóhát, gyermekszoba kialakítása) ▪ Ösztöndíjprogram a helyi tehetséges gyermekek, fiatalok részére ▪ Programok megvalósításához szükséges anyag- és eszközbeszerzés
Kiegészítő jelleg, lehatárolás:
Az önkormányzat pályázatot nyújtott be a TOP-6.9.1-15 felhívásra a város egyik bokortanyás szegregátumának helyzetének javítása céljából, amelynek keretében a város közösségfejlesztő programok megvalósítását is tervezi. Ugyan az adott szegregátum nem képezi az akcióterület részét, ugyanakkor a felhívásra a város további pályázatot is be kíván adni, amely területe az akcióterületen belüli szegregátumokat fog érinteni. A lehatárolás a TOP-6.9.1-15 felhívás keretében területi. A felhívás keretében megvalósítandó tevékenységek a kijelölt akcióterületen, szinte kizárólag a szegregátum lakosai számára lesznek elérhetők. A megvalósítás során kikötjük, hogy ugyanaz a személy ugyanolyan jellegű programon nem vehet részt.
Célcsoport:
▪ Közvetlen: helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szerv; önkormányzati vagy önkormányzati többségi tulajdonú (nonprofit) gazdasági társaság; egyesület; alapítvány; egyéb, többségi önkormányzati tulajdonban lévő, jogi személyiségű/jogi személyiség nélküli nonprofit szervezet; egyházi jogi személy; vállalkozás; társasház, civil szervezet ▪ Közvetett: az akcióterület teljes lakossága, civil szervezetek, helyi közösségek, csoportok, a városban dolgozók, a városba érkező vendégek

Kiválasztási kritériumok:	
▪ a fejlesztési elképzelés a felhívás céljaival összhangban van, azok megvalósulásához hozzájárul ▪ a fejlesztési elképzelés kidolgozásába bevont szervezetek száma ▪ programok résztvevőinek száma ▪ a program helyszínét a HKFS keretében fejlesztéssel érintett épület/terület adja ▪ kizárólag többször megszervezett program, programsorozat támogatható ▪ a program elősegíti a különböző társadalmi csoportok, közösségek közötti együttműködést, kommunikációt ▪ helyi értékek bemutatását, megőrzését szolgálja ▪ esélyegyenlőség és fenntarthatósági kritériumok biztosítva vannak a program során	
Támogatás tervezett összege:	2 –10 millió forint
Tervezett forrás:	198,75 millió forint – A forrás legalább 40, legfeljebb 50%-át a program keretében infrastrukturális fejlesztéssel érintett helyszíneken kell felhasználni.
Tervezett ütemezés:	két ütemben
Megvalósítás tervezett időintervalluma:	2018. október – 2020. október

7.1.4 Lakosság szemléletformálása, tudatosítás – M4:

Kulcsprojekt:
Az adott műveleten belül kulcsprojekt megvalósítása nem tervezett.
Indoklás:
Nyíregyháza hosszú távon akkor lehet sikeres a hazai nagyvárosok között, ha városi polgárait, különösen a város fiatal generációit be tudja vonni a helyi közösségi, a városi közéletbe, valamint, ha a város lakossága erős helyi identitástudattal rendelkezik.
Specifikus cél:
A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4
Támogatható tevékenységek:
▪ Környezettudatossággal kapcsolatos programok (pl. közösségi akciók illegális szemétlerakók felszámolására, szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése, virágos város kialakítása) ▪ Egészséges életmóddal kapcsolatos programok (pl. egészséges étkezés, rendszeres testmozgás, prevenció jelentősége, életvezetési tanácsadások) ▪ Helyi identitást erősítő programok (pl. helyi közösségi információs/tájékoztatási rendszer kidolgozása, helyi értékek megismertetése, városszépítő programok) ▪ Helyi gazdaságfejlesztési programok (pl. helyi termékek/szolgáltatások promóciója, pályaválasztás, vállalkozói tanácsadások, egyéb együttműködési programok ▪ Részvételen alapuló, partnerségi tervezés előnyeinek népszerűsítése („Do it in my backyard” szemlélet erősítése) ▪ Programok megvalósításához szükséges anyag- és eszközbeszerzés
Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Szemléletformálással kapcsolatos programok megvalósítását a város több pályázat esetében is tervezi (TOP 6.3.1 – Barnamezős területek rehabilitációja, TOP 6.3.2 – Zöld város kialakítása, TOP 6.9.1 – A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok), ugyanakkor a szemléletformálásra jutó források a legtöbb projekt keretében korlátozottak, ezért a különböző projektek szemléletformáló tevékenységei egymást kiegészítik. Módszertanilag, tematikusan az érintett programok építhetnek egymásra. Az egyforma vagy egymáshoz nagyon hasonló tevékenységre nem fogunk támogatást nyújtani, továbbá a megvalósítás során kikötjük, hogy ugyanaz a személy ugyanolyan jellegű programon nem vehet részt.	
Célcsoport:	
▪ Közvetlen: helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szerv; önkormányzati vagy önkormányzati többségi tulajdonú (nonprofit) gazdasági társaság; egyesület; alapítvány; egyéb, többségi önkormányzati tulajdonban lévő, jogi személyiségű/jogi személyiség nélküli nonprofit szervezet; egyházi jogi személy; vállalkozás; társasház, civil szervezet ▪ Közvetett: az akcióterület teljes lakossága, civil szervezetek, helyi közösségek, csoportok, a városban dolgozók, a városba érkező vendégek	
Kiválasztási kritériumok:	
▪ a fejlesztési elképzelés a felhívás céljaival összhangban van, azok megvalósulásához hozzájárul ▪ a fejlesztési elképzelés kidolgozásába bevont szervezetek száma ▪ programok résztvevőinek száma ▪ a program helyszínét a HKFS keretében fejlesztéssel érintett épület/terület adja ▪ kizárólag többször megszervezett program, programsorozat támogatható ▪ a program elősegíti a különböző társadalmi csoportok, közösségek közötti együttműködést, kommunikációt ▪ a program helyi értékek bemutatását, megőrzését szolgálja ▪ esélyegyenlőség és fenntarthatósági kritériumok biztosítottak a program során	
Támogatás tervezett összege:	1 –10 millió forint
Tervezett forrás:	51,250 millió forint
Tervezett ütemezés:	egy ütemben
Megvalósítás tervezett időintervalluma:	2018. október – 2020. október

10. táblázat: A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Sorszám	Megnevezés	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
1.	Városrészek többfunkciós közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése – M1	A városban több olyan városrész is található, ahol a közösségi és kulturális élet központi intézményei, helyszínei a hiányzó, nem megfelelő színvonalú infrastrukturális feltételek miatt nem tudják megfelelően kiszolgálni a helyi, városrészi lakosság közösségi, kulturális élettel kapcsolatos igényeit. Nyíregyházán igény mutatkozik a városrészi, többfunkciós közösségi terek funkcióbővítő fejlesztésére.	NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1	▪ Épület felújítása, bővítése közösségi, rekreációs, kulturális és sportolási funkció fejlesztése céljából ▪ Többfunkciós közösségi létesítmények környezetében szabadtéri közösségi, rekreációs, sportolási infrastruktúra kialakítása ▪ Fejlesztett létesítmények, terek rendeltetésszerű használatához szükséges eszközök beszerzése	Az akcióterületen több olyan önkormányzati pályázat is benyújtásra került, amelyek jelen művelethez hasonló jellegű fejlesztéseket (önkormányzati tulajdonban lévő, de eltérő funkciójú épületek funkcióbővítő felújítása) is magukban foglalnak. A városban többfunkciós közösségi célú létesítmény felújítását egyéb projekt terhére nem tervezik. A különböző forrásokból megvalósítani tervezett fejlesztések így jól kiegészítik egymást, a fejlesztések megvalósulásával az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok megújulnak, a város rendezettebbé, vonzóbbá válik.	Lakosság, civil szervezetek, önkormányzati intézmények	362 750	ERFA	2018. június – 2020. október
2.	Városrészek mikroközösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése – M2	A városban több olyan alulhasznosított, nem megfelelően kialakított közterület, lakókörnyezet van, amelyek fejlesztése hozzájárulhat a helyi közösségek megerősítéséhez. (Az infrastrukturális fejlesztések mellett támogatni kell a városi lakókörnyezetekben a helyi kisközösségek program alapú fejlesztéseit is.) A beavatkozás célja, hogy a városrészek többfunkciós közösségi tereinek fejlesztése mellett biztosított legyen a lakossági igényeken alapuló mikroközösségi terek, városrészi közterek, közparkok, civil szervezetek közösségi tereinek fejlesztése is.	A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ, SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2	▪ Közterületek, közterek, közparkok helyi igények alapján történő megújítása ▪ Közösségi, rekreációs, kulturális és sportolási célú infrastruktúra kialakítása, felújítása, fejlesztése (pl. játszótér, kondipark, kutyafuttató, futópálya, sportpálya, szabadtéri sütőhely, közösségi kert) ▪ Intézmények, civil szervezetek udvarának közösségi célú megújítása ▪ Fejlesztett létesítmények, terek rendeltetésszerű használatához szükséges eszközök beszerzése ▪ Egyéb, a közösségi terek kialakításához szükséges tevékenységek	Az akcióterületen több olyan önkormányzati pályázat is benyújtásra került, amelyek jelen művelethez hasonló jellegű fejlesztéseket is magukban foglalnak. A TOP 6.3.1 – Barnamezős területek rehabilitációja és a TOP 6.3.2 – Zöld város kialakítása pályázatok keretében a város jelentős nagyságú zöldfelülete, városi nyitott tere újul meg. A tervezett fejlesztések helyszínei ugyanakkor a jelen projekttől jól elkülöníthetők. A különböző forrásokból megvalósítani tervezett fejlesztések így jól kiegészítik egymást, elvárt hatásukban egymást erősítik. A pályázatok végrehajtása során a HACS és annak munkaszervezete kiemelt figyelmet fordít a párhuzamos finanszírozás elkerülésére (felesleges párhuzamos fejlesztések megakadályozására).	Lakosság, civil szervezetek	57 500		
3.	Közösségi programok szervezése – M3	A városban számos olyan közösségi rendezvény, kulturális vagy szabadtéri program van, amely jelenleg is részben kiszolgálja a városi lakosság, a helyi fiatalok igényeit. A minőségi programok többsége ugyanakkor a város központjában kerül megrendezésre, a városrészek közösségi élete jóval szegényesebb kínálattal rendelkezik.	VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI SZÁMÁRA – S3	▪ Közösségépítő, kulturális, rekreációs vagy sportolási célú programok megvalósítása ▪ Tanfolyamok, képzések, szakkörök szervezése ▪ Szolgáltatások igénybevételét, a mindennapi élet megszervezését segítő kiegészítő szolgáltatások biztosítása ▪ Ösztöndíjprogram a helyi tehetséges gyermekek, fiatalok részére	Az önkormányzat pályázatot nyújtott be a TOP-6.9.1-15 felhívásra a város egyik bokortanyás szegregátumának helyzetének javítása céljából, amelynek keretében a város közösségfejlesztő programok megvalósítását is tervezi. Ugyan az adott szegregátum nem képezi az akcióterület részét, ugyanakkor a felhívásra a város további pályázatot is be kíván adni, amely területe az akcióterületen belüli szegregátumokat fog érinteni. A lehatárolás a TOP-6.9.1-15 felhívás keretében területi. A felhívás keretében megvalósuló tevékenységek a kijelölt akcióterületen, szinte kizárólag a szegregátum lakosai számára lesznek elérhetők. A megvalósítás során kikötjük, hogy ugyanaz a személy ugyanolyan jellegű programon nem vehet részt.	Lakosság, civil szervezetek, önkormányzati intézmények	198 750	ESZA	
4.	Lakosság szemléletformálása, tudatosítás – M4	Nyíregyháza hosszú távon akkor lehet sikeres a hazai nagyvárosok között, ha városi polgárait, különösen a város fiatal generációit be tudja vonni a helyi közösségi, a városi közéletbe, valamint ha a város lakossága erős helyi identitástudattal rendelkezik.	A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4	▪ Környezettudatossággal, egészséges életmóddal kapcsolatos programok ▪ Helyi identitást erősítő programok ▪ Helyi gazdaságfejlesztési programok ▪ Részvételen alapuló, partnerségi tervezés előnyeinek népszerűsítése	Szemléletformálással kapcsolatos programok megvalósítását a város több pályázat esetében is tervezi. A különböző projektek szemléletformáló tevékenységei egymást kiegészítik.	Lakosság, civil szervezetek	51 250		

Forrás: saját szerkesztés

7.2 Együttműködések

A Helyi Akciócsoport a stratégia keretében nem tervez HACS-ok közötti hazai és nemzetközi együttműködéseket megvalósítani.

7.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A Helyi Akciócsoport szervezeti felépítésénél a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia Tervezési Útmutató előírásait vettük figyelembe. Az útmutatóban szereplő részletes előírásokat központilag meghatározott, alapvető jellemzőknek tekintjük, ezért az adott fejezetben a Tervezési Útmutató 4. mellékletét a terjedelmi korlátok miatt itt nem ismertetjük.

7.3.1 A HACS összetétele

A HACS összetételét, alapító tagjait, a munkacsoportokban résztvevő tagokat az 1.1 fejezet ismerteti.

7.3.2 A HACS szervezeti felépítése

A Helyi Akciócsoport a Tervezési Útmutató alapján az alábbi tevékenységek ellátásáért felelős:

- partnerség mobilizálása;
- HKFS kidolgozásának koordinálása;
- a stratégia eredményes megvalósítása érdekében átlátható, diszkriminációmentes projekt-kiválasztási folyamat kialakítása és működtetése a HKFS hatékony és eredményes megvalósítása érdekében (HACS honlapján a pályázati felhívások közzététele, a pályázati elbírálás, kiválasztás módszertanának ismertetése);
- a fentebb említett tevékenységek ellátását segítő munkaszervezet kijelölése.

A Nyíregyházi Helyi Közösség öt szervezeti elemet foglal magában: közgyűlés, elnökség, helyi bíráló bizottság, munkacsoportok és munkaszervezet.

5. ábra: A HACS szervezeti ábrája

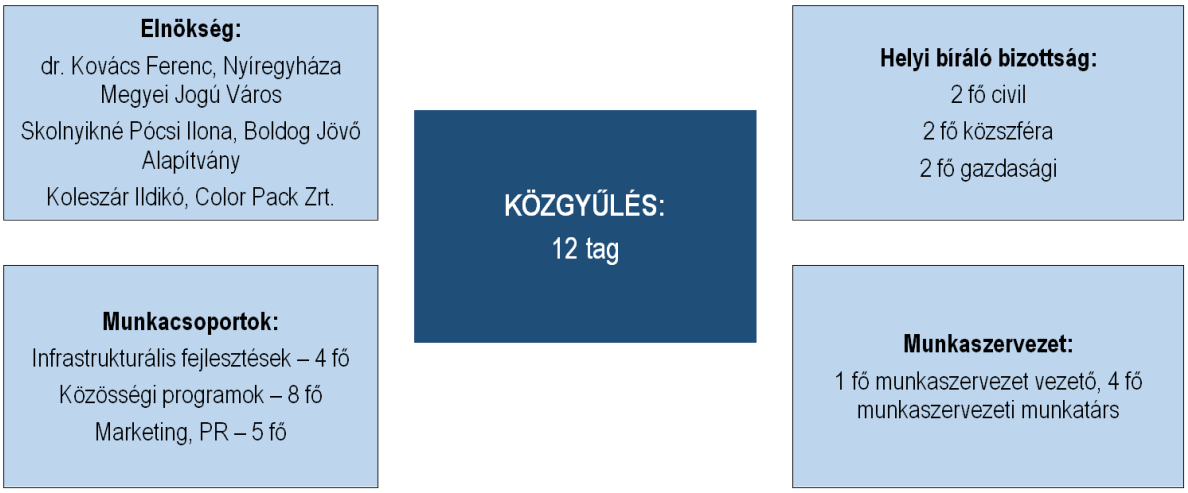

Forrás: saját szerkesztés

7.3.3 Az egyes szervezeti egységek hatásköre és funkciói, valamint a szükséges humánerőforrás

A Helyi Akciócsoport szervezeti egységei között a feladatok és a felelősségi körök egyértelműek és átláthatók.

A HACS alapvető szerve a közgyűlés, a helyben élők „fóruma", amely lehetőséget biztosít a helyi szintű értékek, adottságok, szükségletek megjelenítésére, a fejlesztési célkitűzések és lehetőségek kirajzolására. A HACS közgyűlését a HACS tagjai alkotják.

A kidolgozandó alapszabályzat alapján a közgyűlés operatív, a HKFS megvalósítását nyomon követő testületet, háromtagú elnökséget választ tagjaiból (civil, köz és vállalkozói szférából egy-egy fő). Az elnökség akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van, határozatait a jelenlévők egyszerű többségével hozza. Az elnökség tagjai kötelesek a közgyűlésen részt venni, a közgyűlésen a HACS-csal kapcsolatos kérdésekre válaszolni, a HACS tevékenységéről és gazdasági helyzetéről beszámolni. Az elnökség felel a közgyűlés által, számára delegált ügyekért. A szervezet képviseletére a választott elnök jogosult. A közgyűlés gördülékeny működése érdekében az HACS tagok képviselői meghatalmazás keretében megbízást adhatnak a szervezet képviseletére egyéb személyeknek is.

A közgyűlés kiválasztja azokat a személyeket, akik a helyi bíráló bizottság (HBB) tagjaiként javaslatot tesznek a helyi pályázati felhívásokra keretében támogatandó projektekre. A HBB összetételére vonatkozó szabályok nyilvánosak és átláthatók lesznek, úgy hogy a részvétel lehetősége minden tag számára ismert és biztosított legyen. Legfontosabb alapelvek a következők:

- a HBB reprezentálja a három érdekszféra egyenlő arányú képviseletét;
- a szavazatok legalább 50%-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják;
- projektkiválasztás szabályai nyilvánosak és átláthatók;
- a döntéshozatal során biztosítjuk a személyi szintű összeférhetetlenséget.

A HBB-k ügyrendjét az IH fogadja el. A részleteket a későbbiekben kidolgozandó Működési és Monitoring Kézikönyv fogja tartalmazni.

A Nyíregyházi Helyi Közösség Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatát jelölte ki az adminisztrációs és pénzügyi feladatok elvégzésére. Az Irányító Hatósággal a munkaszervezet köt támogatási szerződést HKFS megvalósításához szükséges működési feladatok (közösségszervezés, animáció, kommunikáció, menedzsment, monitoring) ellátásának költségeire. A munkaszervezet legkésőbb a támogatási szerződés megkötésének időpontjára rendelkezni fog a feladatok ellátásához szükséges szakemberekkel, akik megfelelő szakmai tudással, tapasztalattal és helyismerettel rendelkeznek. A munkaszervezet az alábbi értékek mentén végzi tevékenységét:

- aktív részvétel a különböző együttműködések és projektek szakmai megalapozásában
- összeférhetetlenség kiszűrése – amennyiben egy személy részt vesz egy adott kérelem előkészítésében, semmilyen módon nem vehet részt ezen kérelem értékelésében és bírálatában;
- hatékony működés – a feladatok optimális elosztása időben és a munkaszervezet tagjai között
- adminisztratív elvárásoknak való maximális megfelelés – részletesen kidolgozott szabályozó dokumentumokkal és sablonokkal (pl. Szervezeti és Működési Szabályzat, Működési és Monitoring Kézikönyv stb.) biztosítható, hogy mind a HKFS egészének, mind az egyes projekteknek a végrehajtása az IH által megfogalmazott előírásoknak megfelelően történjen;
- a fluktuáció minimalizálása –a munkaszervezet személyi állománya viszonylagos állandóságának biztosítása.

A HKFS végrehajtása során a munkaszervezet vezetőjének a feladata a munkaszervezet tevékenységének irányítása, napi működtetése, aktív részvétel a döntés-előkészítésben, a HBB tevékenységének támogatása, a helyi támogatási kérelmek döntésre való felterjesztése, a működésről való beszámolás az elnökségnek.

A munkaszervezet 4 munkatársa beszámolási kötelezettséggel a munkaszervezet-vezetőnek tartozik. Munkájuk során segítik a potenciális támogatást igénylőket a projektötletek kidolgozásában, támogatási kérelmük összeállításában és az elszámolásban – ezzel lerövidíthető a döntéshozatali idő és tehermentesíthető a munkaszervezet a hiánypótlásokkal, átdolgozással kapcsolatos további tevékenységektől. Megfelelő kommunikációs tevékenységgel és az ügyfélszolgálat működtetésével biztosítják a lakosság, a potenciális

támogatást igénylők tájékoztatását. Elvégzik a végrehajtással kapcsolatos adminisztrációs kötelezettségeket. A munkaszervezet biztosítja a HBB tevékenységét segítő technikai hátteret, infrastruktúrát.

A fentieknek megfelelően a munkaszervezetben az alábbi munkaköröket kell betölteni: munkaszervezet vezető (1 fő), pénzügyi szakértő, jogi szakértő, műszaki szakértő és projekt asszisztens (minimum 1-1 fő). A munkaköröket olyan személyek fogják betölteni, akik nemcsak a megfelelő szaktudással és tapasztalattal rendelkeznek, hanem alkalmasak egymás szükség szerinti helyettesítésére is.

7.3.4 A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok

A döntéshozatal legfontosabb alapelvei a helyi társadalom sokféleségének biztosítása, az átláthatóság, a nyomon követhetőség, az összeférhetetlenség kiszűrése és tilalma. A HACS működésén belül öt kiemelt döntéshozatali eljárásfajta azonosítható: közgyűlés egyszerű és abszolút döntéshozatala; elnökségi döntéshozatal; HBB tagjainak kiválasztása; támogatási kérelmek értékelése; támogatási kérelmek rangsorolása.

A közgyűlés egyszerű döntéshozatala esetén a működéssel kapcsolatos általános ügyekben (pl. tagfelvétel, munkaszervezet kijelölése, dokumentumok, beszámolók elfogadása) a közgyűlés nyílt szavazással dönt egyszerű többséggel, vagyis a tagok legalább fele jelen van, és a jelenlévők több mint fele egyöntetűen (támogatóan, vagy elutasítóan) szavazott. A döntéseket határozati formában tartják nyilván.

Elnökségi döntéshozatal során az elnökség évente legalább két alkalommal ülésezik, amely során operatív jelleggel nyomon követi a HKFS megvalósítását (a munkaszervezet által készített beszámolók alapján). Az elnökség akkor határozatképes, ha minden tagja (tagokat képviselő személy) jelen van. Az elnökség a határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza meg. Az elnökség tagjai részt vesznek a közgyűléseken, ahol beszámolnak a HACS tevékenységéről, a HKFS megvalósításáról, szükség esetén pedig javasolja a stratégia felülvizsgálatát, módosítását.

A HBB döntéshozatalra jogosult tagjait a HACS közgyűlése választja saját tagjai közül. A HBB létszámát úgy kell meghatározni, hogy megfelelően képviselje a HACS tagjainak nézeteit (tagok körülbelül harmada-fele alkossa a HBB-t), ugyanakkor a túl nagy létszám ne akadályozza a hatékony döntéshozatali folyamatot, valamint reprezentálja a három érdekszféra egyenlő arányú képviseletét. A HBB akkor határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van. Határozatát abszolút többséggel hozza meg, azaz függetlenül attól, hogy hányan vannak jelen, az összes szavazásra jogosult többségének egyöntetű szavazatára van szükség. A HBB ezeknek a feltételeknek az alábbi módon tud megfelelni különböző méretű HACS esetében (a HACS bővíthető):

11. táblázat: HBB tagjainak száma

HACS tagjainak száma	10-15	16-30	30-x
HBB tagjainak száma	6	9	12
Abszolút többséghez szükséges szavazatszám	4	5	7

Forrás: saját szerkesztés

A HBB tagjainak kiválasztása során a tagjelölés önkéntes módon vagy ajánlással történhet. A közgyűlés abszolút többséggel hozza meg döntését a HBB tagjairól, elnökéről és alelnökéről. A közgyűlés dönthet külső személyek bevonásáról is, akik tanácskozási joggal részt vehetnek a HBB ülésein.

A támogatási kérelmek értékelése objektív szempontok mentén, átlátható módon történik. A jogosultsági és a tartalmi értékelést a HKFS-ben és a pályázati felhívásokban előzetesen meghatározott kiválasztási kritériumok mentén a munkaszervezet munkatársai végzik el. A támogatásra alkalmasnak ítélt projektelképzelések, értékelt támogatási kérelmek kiválasztása és IH felé továbbítása a HBB feladata. A rangsorolás során fontos szempont az összeférhetetlenség tilalma és a helyettesíthetőség biztosítása: azért képviseli mindhárom szektort legalább 2 fő, mert olyan személy nem vehet részt a döntésben, aki közvetlen vagy közvetett módon érintett az adott támogatási kérelem előkészítésében vagy megvalósításában. A rendelkezésre álló forrás lekötésére a HBB kijelöli az általa támogatandónak tartott projekteket, valamint a keret 50%-áig tartaléklistát is összeállít arra az esetre, ha az IH támogathatóság szempontjából kizárná bármelyik projektet. A kiválasztás során a döntést abszolút többséggel kell meghozni.

7.3.5 A működés fizikai feltételei

A munkaszervezet Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalában fog működni. A munkaszervezet számára a hivatal rendelkezésre bocsátja a megfelelő infrastruktúrát. Az ügyfelek és a partnerek számára biztosítva lesz a személyes konzultáció lehetőségét biztosító helyiség is. A HKFS hatékony végrehajtásához az alábbi eszközök szükségesek: asztali számítógép/laptop; tablet; nagy teljesítményű, multifunkcionális nyomtató-fénymásoló; projektor; vezetékes és mobiltelefon; szélessávú és mobilinternet; iroda- és tárgyalóbútor.

7.3.6 A működés tervezett költségvetésének alátámasztása

A Helyi Akciócsoport működéséhez szükséges költségek megtervezése a költséghatékonyság alapelvét szem előtt tartva éves szinten történik. Az éves költségvetési tervezetet az elnökség, majd a közgyűlés fogadja el. A HKFS végrehajtásának költségei két nagy csoportba sorolhatók, amelyek különböző tételekből állnak.

Működési költségek:

- menedzsmenthez kapcsolódó személyi és szolgáltatási költségek,
- úti- és kiküldetési költségek,
- anyag- és eszközbeszerzés költségei,
- kötelező tájékoztatás és nyilvánosság költsége,
- egyéb kommunikációs és marketing költségek (rendezvények, honlap),
- bérleti és rezsiköltségek.

Animációs költségek:

- animációs folyamatban résztvevők személyi jellegű ráfordításai,
- ügyfélszolgálat biztosítása.

7.4 Kommunikációs terv

A HKFS eredményes és sikeres megvalósításához, valamint a projektek helyi közösségek általi történő elfogadásához és elismeréséhez átgondolt és hatékony kommunikációs tevékenység folytatása szükséges. Ezáltal biztosítható, hogy

- a Helyi Akciócsoporttal kapcsolatos információk minden érintett számára hozzáférhetőek legyenek;
- átlátható legyen a HACS működése, a döntéshozatali, értékelési és kiválasztási folyamat;
- minden érintett időben értesüljön a pályázati, forrásszerzési lehetőségekről;
- a helyi közösség értse, elfogadja és támogassa a HACS tevékenységét – és interaktív módon bekapcsolódjon a tervezés és megvalósítás folyamatába.[17]

A stratégia közvetlen célcsoportját a Helyi Akciócsoport és a munkacsoportok tagjai, valamint a támogatást igénylők potenciális köre alkotja, míg a közvetett célcsoportba tartoznak a helyi lakosság, valamint a városban dolgozó, szolgáltatást igénybe vevő személyek, a városba érkező turisták.

Az egyes célcsoportokat különböző kommunikációs eszközökkel és tevékenységekkel lehet eredményesen és hatékonyan elérni. A HACS-on belüli kommunikációt szolgálják a tervezés és a megvalósítás során is rendszeresen megszervezett HACS- és munkacsoport-ülések, amelyek alkalmasak az eredmények nyomon követésére és értékelésére, valamint az esetleges problémák rugalmas kezelésére – a jegyzőkönyvek a tagok számára elérhetők.

[17] A helyi közösség tagjainak interaktív módon - a személyiségi jogok tiszteletben tartása mellett - be kell kapcsolódni az előkészítés és megvalósítás folyamatába. A tervezés és megvalósítás folyamata alatt elektronikus levélben vagy telefonon bárki megfogalmazhatja észrevételeit, kérdéseit. A vélemények és észrevételek tartalmától és jelentőségétől függően a válaszadást a munkaszervezet elvégezheti saját hatáskörben, vagy szükség esetén az elnökség elé tárhatja az adott problémát.

A HACS saját honlapja alkalmas a lakosság széleskörű tájékoztatására, a keletkező dokumentumok (stratégia, beszámolók stb.), a pályázati felhívások és a különböző hírek, közlemények közzétételére. A munkaszervezet által folyamatosan (heti 5 napban) biztosított ügyfélszolgálat a működése során tájékoztatást és segítséget nyújt a pályázati felhívásokkal, a támogatási kérelmekkel és a megvalósítandó projektekkel kapcsolatosan személyes, telefonos és e-mailes konzultáció formájában.

Az ügyfélszolgálat működtetése és a honlap naprakész üzemeltetése mellett a munkaszervezet havi, kéthavi rendszerességgel megjelenő hírlevél formájában is rendszeres tájékoztatást nyújtani az arra igényt tartó személyeknek, szervezeteknek.

A HACS által szervezett tájékoztató és partnerségi rendezvények pedig több célt is szolgálnak:

- a rendezvények keretében felmérhetők a helyi igények, ami segíthet abban, hogy a pályázati felhívások minél jobban megfeleljenek a potenciális pályázók fejlesztési elképzeléseinek,
- a helyi szervezetek pontos információkat kaphatnak a pályázati feltételekről és a támogatható tevékenységekről,
- lehetővé teszik a helyi együttműködések megerősítését és újak kialakítását,
- a helyi közösség megismerheti a HACS tevékenységét, valamint az elért eredményeket.

A kötelező tájékoztatás és nyilvánosság a KTK 2020 útmutató előírásainak megfelelően (honlap kialakítása, sajtóközlemények, C tábla, fotódokumentáció, sajtómegjelenések összegyűjtése, térképtér feltöltése) történik.

12. táblázat: Kommunikációs célcsoportok és tevékenységek

Célcsoport		Kommunikáció célja	Kommunikációs eszközök, tevékenységek
Közvetlen	HACS és a munkacsoportok tagjai	Folyamatos együttműködés biztosítása, döntéshozatal megalapozása, átlátható és eredményes működés	HACS- és MCS-ülések
	Potenciális támogatást igénylők	Tájékoztatás a pályázati lehetőségekről, segítségnyújtás a támogatási kérelmek kidolgozásával és megvalósításával kapcsolatosan, animáció	Honlap Ügyfélszolgálat Hírlevél Tájékoztató és partnerségi rendezvények Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság
Közvetett	Helyi közösség	A HACS tevékenységének bemutatása, a HKFS eredményeinek és hatásainak tudatosítása, a programban való részvétel növelése, helyi identitás megerősítése	Honlap Tájékoztató és partnerségi rendezvények Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság
	Turisták	A HKFS keretében létrejövő kulturális/közösségi terek és szolgáltatások megismertetése	Honlap Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság
	Általános közvélemény	Pozitív települési arculat kialakítása, a város versenyképességének és vonzerejének javítása	Honlap Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság

Forrás: saját szerkesztés

A kommunikációs feladatok ellátása a munkaszervezet feladat- és felelősségi körébe tartozik. A feladat ellátása során a munkaszervezet vezetőjének hatáskörébe tartozik a kommunikációs tevékenységek koordinálása és ütemterv szerinti végrehajtása. A munkaszervezet vezetője egyben a HACS kommunikációs tevékenységének a vezetője is. A munkaszervezet vezető irányítása alatt a pályázati referensek gondoskodnak az ügyfélszolgálat

működéséről, a honlap aktualizálásáról, a kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosításáról, valamint közreműködnek a tájékoztató és partnerségi rendezvények előkészítésében és lebonyolításában, a hírlevelek összeállításában.

A Nyíregyházi Helyi Közösség Konzorciumának vezető szerepét és egyben a munkaszervezeti feladatok ellátását Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata látja el. Nyíregyháza MJV Önkormányzat kommunikációs és PR tevékenységét (köztük jelen projektjét is) a 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő Város-Kép Nonprofit Kft. által üzemeltetett média felületek jelentik. A Nyíregyházi Televízió, a Nyíregyházi Napló hetilap, mely 50 ezer példányban jelenik meg és ingyenesen jut el a városlakókhoz, valamint Nyíregyháza hivatalos honlapja, a www.nyiregyhaza.hu jelentik azt a média felületet, melyet az önkormányzat kommunikációs és PR célra teljes mértékben igénybe vehet. A projekt népszerűsítése végett egy aloldal és egy külön önálló weboldal is létrehozásra kerül az elkövetkezendő hetekben.

A helyi és országos médiával való kapcsolattartás folyamatos és zökkenőmentes. Az Önkormányzati hírek így napi rendszerességgel kerülnek nyilvánosságra. Több televízió és rádió, a nyomtatott sajtó és az internetes sajtó hírportáljai veszik át a híreinket. A sajtó képviselőinek megkereséseire a Kht. szervezi az interjúk, riportok készítését, valamint az írásos megkeresésekre a gyors, pontos írásos szakmai válaszok megküldését. Ezen felül sajtóközlemények, sajtónyilatkozatok, pályázati kiírások útján teszi közzé a közérdekű információkat, valamint sajtótájékoztatók, sajtóbeszélgetések, helyszíni szemlék és tájékoztatók szervezésével biztosítja az Önkormányzat és a városvezetők nyilvánossággal való jó kapcsolatát.

A „Nyitott Városháza" szlogennek megfelelően az önkormányzat tevékenységének nyilvánossága érdekében Nyíregyházán rendszeresek a lakossági fórumok, ahol a lakosságot érintő lényeges döntések (fejlesztések, átszervezések, módosítások) meghozatala előtt zajlik a tájékoztatás és véleménycsere.

A Nyíregyháza MJV Önkormányzata által kezelt pályázatok nyilvánosságának biztosításában, a kapcsolódó rendezvények megszervezésében szoros az együttműködés a Pályázati és Projektmenedzsment Referatúra munkatársai között. Jelen projekt kapcsán a munkaszervezet külön figyelmet fog fordítani ezen együttműködés fenntartására, erősítésére. Ezzel is biztosítva a naprakész információáramlást és a széleskörű lakossági tájékoztatás megvalósulását.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a nyilvánosság előtt zajlik. Egyrészt a Nyíregyházi Televízió élő adásban közvetíti, másrészt a helyi és országos média képviselői meghívás útján vesznek részt és tudósítanak a képviselőtestületi ülésekről.

Összességében, a jó belső hivatali kommunikációnak és információáramlásnak köszönhetően, a saját tulajdonú médiafelületek hatékony felhasználásával és az egyéb sajtóorgánumokkal való jó együttműködés eredményeképpen elmondható, hogy Nyíregyháza MJV Önkormányzatnak, mint munkaszervezetnek kommunikációs és PR tevékenysége naprakész, rugalmas és a 21. századi elvárásoknak megfelelő.

A munkaszervezet tagjai tehát rendelkeznek mindazon kommunikációs készségekkel, amik ahhoz szükségesek, hogy a különböző lakossági csoportok és szereplők aktivizálása megtörténjen. A fentieken túlmenően, illetve azok használatával, a pályázati felhívások megjelenésével párhuzamosan tájékoztató fórumokat kívánunk szervezni. Kiváló kapcsolatot ápolunk a Nyíregyházi Civil Fórummal és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, akiken keresztül meg tudjuk szólítani a helyi civil és vállalkozói réteget. Továbbá konzorciumi tagjaink szintén "csatornák" arra, hogy a célcsoportokat elérjük.

A munkaszervezet és a munkaszervezet vezető tevékenységei mellett a Nyíregyházi Helyi Közösség elnöksége is aktívan részt vesz a kommunikációban. Az elnökség elsősorban a rendezvényeken képviseli a HACS értékeit, alapelveit, megfogalmazza a HACS véleményét, valamint átadja a releváns információkat a HACS-on belül és a külső célcsoportok számára is. A HACS tagjai szintén kötelezettséget vállalnak a rendelkezésükre álló információk megfelelő terjesztésében. Minden kommunikációs szereplő és tevékenység esetében alapvető elvárás a versenysemlegesség, az átláthatóság, a bizalmas – esetleg előnyt jelentő – információk megfelelő kezelése.

Az alábbi táblázatban bemutatjuk a kommunikációs tevékenységek ütemezését, valamint az egyes feladatokhoz kapcsolódó becsült költséget:

13. táblázat: Kommunikációs pénzügyi és ütemterv[18]

Feladat		Ütemezés	Becsült költség[19]
HACS- és MCS-ülések		folyamatosan a tervezés és a megvalósítás időszakában	50 000 Ft/év (ellátás)
Ügyfélszolgálat kialakítása és működtetése		folyamatosan a megvalósítás időszakában	180 000 Ft/év (internet, vezetékes és mobil telefon)
Hírlevél		legalább kéthavonta, pályázati időszakban legalább havonta	0 Ft
Honlap karbantartása		folyamatosan a megvalósítás időszakában	50 000 Ft/év
Tájékoztató és partnerségi rendezvények		legalább félévente, pályázati időszakban gyakrabban	100 000 Ft/félév (ellátás)
Projektnyitó és projektzáró esemény		-	100 000 Ft/alkalom (ellátás)
Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság	Honlap kialakítása	TSZ-kötéstől számított 2. hónap	120 000 Ft
	C-tábla	TSZ-kötéstől számított 2. hónap	10 000 Ft
	fotódokumentáció, sajtómegjelenések gyűjtése, TÉRKÉPTÉR	folyamatos	85 000 Ft
	sajtóközlemény projektzárásról	projektzárás előtt 1 hónappal	15 000 Ft

Forrás: saját szerkesztés

7.5 Monitoring és értékelési terv

7.5.1 A monitoring és értékelési rendszer szerepe és keretei

A fejezet a HKFS monitoring és értékelési rendszerét, a tervezett indikátorrendszert, valamint a monitoring és értékelési rendszer működésének kereteit, folyamatait ismerteti. Tekintettel a HKFS terjedelmi korlátjaira, jelen fejezet csak összefoglaló információkat tartalmaz – a monitoring és értékelési tevékenység alapját a Helyi Akciócsoport részletes monitoring és értékelési munkaterve fogja jelenteni.

A jól működő monitoring tevékenység a programmenedzsment szerves része. A monitoring tevékenység lényege a program végrehajtása során annak figyelemmel kísérése, hogy a beavatkozások nyomán létrejönnek-e a tervezett outputok, illetve, hogy a program végrehajtása valóban az elvárt eredményekhez vezet-e. Amennyiben az indikátorok folyamatos figyelemmel kísérése eltéréseket azonosít a kitűzött célokhoz viszonyítva, a programmenedzsment feladata, hogy beavatkozzon, és biztosítsa az előre meghatározott célok teljesülését, az esetleges forrásvesztés elkerülését. Az értékelés célja annak vizsgálata, hogy a program valóban elérte-e az elvárt eredményeket.

Ugyan a monitoring és értékelési tevékenység közvetlenül a stratégia végrehajtásához kapcsolódik, megalapozása elengedhetetlen a tervezési folyamat részeként. Ennek legfontosabb elemei a következők:

- egyértelmű célok megfogalmazása, világos beavatkozási logika kialakítása,

[18] A pályázat 2016. július 4-én lett beadva, így a Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettsége útmutató 2016. július 5-ei módosítása jelen pályázat kommunikációs pénzügyi tervét nem befolyásolja.

[19] Személyi jellegű ráfordításokon kívül

- a program outputjainak és eredményeinek reális mérésére alkalmas indikátorok definiálása,
- a program végrehajtását támogató monitoring és értékelési tevékenység rendszerének megtervezése.

Hatékony monitoring és értékelési tevékenység nem működhet pontosan definiált indikátorok nélkül. Az alkalmazni tervezett indikátorokat bemutattuk a célok meghatározásánál és a műveletek leírásánál. Az alfejezetben egyben tekintjük át az alkalmazni tervezett indikátorokat, kapcsolódásukat a célrendszerhez és egymáshoz, valamint az adatforrást és a mérés módját. A táblázatban bemutatott eredmény- és outputindikátorok részletes definícióját, valamint a mérési módszertan részletes bemutatását terjedelmi korlátok miatt a bevezető részben már hivatkozott HACS monitoring és értékelési munkaterv tartalmazza.

14. táblázat: Célok indokoltsága, eredményindikátorai és a kapcsolódó műveletek

Specifikus cél	Művelet	Eredmény indikátor	Adatforrás, mérés	Output indikátor	Adatforrás, mérés
NYÍREGYHÁZA VÁROSRÉSZEIBEN MULTIFUNKCIONÁLIS, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÁLTAL MŰKÖDTETETT KÖZÖSSÉGI TEREK FEJLESZTÉSE – S1:	Városrészek kulturális és közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése – M1	A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	Központi módszertan alapján; Módszertan hiányában a támogatott létesítmény átadását követően a támogatott éves jelentést készít a HACS számára a létesítmény működéséről.	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek.	A támogatott létesítmények átadás-átvételi jegyzőkönyve
A VÁROSI LAKÓKÖRNYEZETEKBEN ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ, BEFOGADÓ ÉS SEGÍTŐ KISKÖZÖSSÉGEK TÁMOGATÁSA – S2:	Városrészek mikroközösségi tereinek fejlesztése – M2	A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	A HACS felmérést végez a megújított közterek használatáról három alkalommal: a program végrehajtás előtt, a végrehajtás félidejében és a programzárást megelőzően, vizsgálva az érintett köztereket átlagosan használók számát.	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek.	A támogatott létesítmények átadás-átvételi jegyzőkönyve
VONZÓ, MINŐSÉGI ÉS AKTÍV SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK BIZTOSÍTÁSA A VÁROSI LAKOSSÁG – KÜLÖNÖSEN A VÁROS KREATÍV ÉS INNOVATÍV FIATALJAI – SZÁMÁRA – S3:	Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése – M3	Lakossági elégedettség javulása	A HACS komplex kérdőíves elégedettségmérést végez a lakosság körében három alkalommal: a stratégia végrehajtásának indulásakor (kiinduló állapot feltérképezése), a végrehajtás közepén és a programzárást megelőzően.	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma.	Támogatott projektek projektzáró jelentései
A VÁROSI POLGÁROK – KIEMELTEN A FIATALOK - VÁROSI KÖZÉLETBE TÖRTÉNŐ AKTÍV BEVONÁSA – S4:	Lakosság szemléletformálása, tudatosítás – M4	A lakosság tudatosságának javulása	A HACS komplex kérdőíves felmérést végez a lakosság körében három alkalommal: a stratégia végrehajtásának indulásakor (kiinduló állapot feltérképezése), a végrehajtás félidejében és a programzárást megelőzően.	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma.	Támogatott projektek projektzáró jelentései

* Kültéri / beltéri fejlesztések, valamint rekreációs / kulturális / sport / multifunkciós funkciót érintő fejlesztések bontásban

Forrás: saját szerkesztés

Az alábbi táblázat az outputindikátorok célértékeit tartalmazza 2018-ra és a projektzárás időpontjára. Jelenleg kizárólag az outputindikátoroknál van lehetőség pontos célértékek definiálásra. Az eredményindikátorok meghatározása esetében egyfelől a tervezési útmutató 2. melléklete alapján (43.o.) központi módszertant kell majd használni, amely azonban még nem ismert, másfelől a kérdőíves felméréseket a támogatási döntés meghozatala után lehet csak elvégezni.

15. táblázat: Outputindikátorok célértékei

Output indikátor	Mértékegység	Célváltozás (2018.10.31.)	Célváltozás – projektzárás (2020.12.31.)	Összesen
Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosságszáma	fő	Az indikátor definiciós adatlap számítási módja alapján nem releváns	118 125	118 125
Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m^2	400	743	1143
Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m^2	2000	4400	6400
A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma	db	7	16	23

Forrás: saját szerkesztés

7.5.2 A monitoring és értékelési rendszer működése

A monitoring és értékelési tevékenység operatív felelőse a Helyi Akciócsoport munkaszerve, míg az ezzel kapcsolatos döntések meghozatala a HACS közgyűlésének felelőssége. A HACS munkaszerven belül egy munkatárs - pályázati referens és monitoring felelős – felel a monitoring és értékelési tevékenységgel összefüggő koordinációs feladatok végrehajtásáért.

A HACS munkaszerve a végrehajtás során összegyűjtött monitoring adatokat egy monitoring adatbázisban tárolja. Az adatok feldolgozása alapján rendszeres monitoring jelentést készít évente egy alkalommal – a jelentés a HACS éves beszámolójának a részét képezi. A jelentés vizsgálja a stratégia végrehajtásának előrehaladását az indikátor értékek alakulásának tükrében, valamint javaslatokat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy szükséges-e a végrehajtás bizonyos elemeinek módosítása. A munkaszervezet éves beszámolóját – és annak részeként a monitoring jelentést – a HACS közgyűlése tekinti át és hagyja jóvá. A jelentésben esetlegesen megfogalmazódó változtatási javaslatok a közgyűlés döntése alapján a HACS soron következő éves munkatervébe kerülnek beépítésre. (Amennyiben a közgyűlés valamilyen oknál fogva szükségesnek tartja, utasíthatja a munkaszervet ad-hoc monitoring jelentés készítésére is az éves beszámolók közötti időszakban.)

A HKFS végrehajtására vonatkozóan a HACS munkaszervének koordinációja mellett két alkalommal – a program végrehajtás félidejében és a program zárását megelőzően – készül programértékelés. A programértékelésbe beépülnek a tervezett lakossági kérdőíves felmérések eredményei, valamint az adatokra – indikátor értékek alakulására – támaszkodó objektív értékelés mellett részletesebben – szubjektív értékelési módszerek alkalmazásával – is vizsgálja az eredmények alakulását. Az értékelési jelentéseket a HACS önálló dokumentumokként terjeszti a közgyűlés elé jóváhagyásra.

A HACS munkaszerve előre meghatározott – és a közgyűlés által jóváhagyott – kritériumrendszer és módszerek alkalmazásával évente végez önértékelést a HACS tevékenységére vonatkozóan. Az önértékelések eredményei az éves beszámolók részét képezik.

A monitoring és értékelési tevékenység kapcsán is lényeges az átláthatóság. Ennek biztosítása érdekében a HACS munkaszerve a jóváhagyott monitoring és értékelési dokumentumokat (az éves beszámolót és az értékelési jelentéseket) nyilvánosan elérhetővé teszi a HACS honlapján. Ezen túlmenően az indikátorok alakulását bemutató egyszerű kimutatásokat készít, amelyeket kommunikál a helyi közösség felé a honlapon, a rendszeres hírlevelek és a partnerségi rendezvények keretében.

7.6 Horizontális célok

7.6.1 Esélyegyenlőség

A Nyíregyházi Helyi Közösség a HKFS tervezése során figyelembe vette Nyíregyháza 2013-ban elfogadott, majd 2015-ben felülvizsgált Helyi Esélyegyenlőségi Programját, továbbá a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában kidolgozott Antiszegregációs Tervet. Mindezek eredményeként a HACS működésében, céljai és célcsoportjai között, valamint a kiválasztási kritériumok és az indikátorok esetében is egyértelműen visszatükröződnek az esélyegyenlőségi szempontok.

A HACS által megfogalmazott célrendszerben több helyen megjelennek egyes esélyegyenlőségi csoportok (fogyatékkal élők, gyermekek, nők, családosok, idősek, hátrányos helyzetűek, romák) szükségleteinek, igényeinek kiemelt figyelemmel kísérése, kezelése.

A megvalósítást szolgáló egyes műveleteknél azonosítottuk a potenciális célcsoportokat, amelyek között hangsúlyosan megjelennek egyes esélyegyenlőség szempontjából releváns célcsoportok (gyerekek, családosok, idősek, hátrányos helyzetűek).

A kiválasztási szempontoknál esélyegyenlőségi szempontú kiválasztási kritériumokat alkalmazunk. Az átfogó célokhoz illeszkedve minden beavatkozás esetében elvárás, hogy azok családbarát (gyermekes szülőkre, idősekre való figyelés) és a fiatalok számára vonzó módon valósuljanak meg. A fizikai infrastruktúra fejlesztése esetén alapvető elvárás a projektaranyos akadálymentesítés, az ESZA-típusú programoknál pedig plusz pontot jelent a hátrányos helyzetű személyek bevonása, a generációk közötti együttműködés erősítése, valamint az esélyegyenlőség témájának megjelenítése az érintett programban.

A monitoring tevékenységhez kapcsolódva a programok szervezésénél előírás lesz a résztvevők anonim regisztrációja, amely során rögzítésre kerül a nemük, koruk és legmagasabb iskolai végzettségük, így pontos adatot fogunk tudni adni az esélyegyenlőségi csoportok részvételéről.

Az esélyegyenlőség biztosításával célunk, hogy hozzájáruljunk a társadalmi befogadás erősítéséhez, a szegénység újra termelődésének csökkentéséhez, a nők esélyegyenlőségéhez, a fiatalok és egyéb sérülékeny csoportok helyzetének javításához.

7.6.2 Környezeti fenntarthatóság

A HACS kiemelt figyelmet fordít a környezeti fenntarthatóság érvényesítésére a HKFS tervezése, megvalósítása és monitoringja során egyaránt.

A tervezés folyamán építettünk Nyíregyháza környezeti és természeti adottságaira, különös tekintettel a város zöldfelületi állapotára. A feltárt adottságokat, problémákat figyelembe vettük a helyi szükségletek, célok és műveletek meghatározásánál. A város ITS-ében megjelenik a környezeti fenntarthatóság, egyfelől az átfogó célok között („*Környezettudatos város: Energiahatékonyság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás*"), másfelől a városi szintű tematikus célkitűzések között is (*Fejlett városi mobilitás, fenntartható közlekedés – T6; Vonzó és energiahatékony épített környezet, táj- és településkép – T7*). A célok eléréséhez a HKFS céljai és műveletei közvetett módon hozzájárulnak.

A program megvalósítása során a környezeti fenntarthatósági szempontok az alábbiak alapján érvényesíthetők:

- egyes támogatható tevékenységek a városi környezet állapotjavításához, zöldfelület növeléshez járulnak hozzá;
- a kiválasztási kritériumok lehetőséget adnak a környezeti fenntarthatóság érvényesítésére – alapvető elvárás, hogy a projekteknek nem lehet negatív környezeti hatása és nem növelhetik a klímakockázatot;

- továbbá a támogatást igénylők plusz pontért vállalhatják, hogy tevékenységeik közé beépítenek a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos elemeket is (pl. hulladékgyűjtési akciók, virágos város program, szemléletformálás stb.),
- tervezett projektjük helyi értékek megőrzését szolgálja,
- rendezvényeik során minimalizálják a keletkező hulladék mennyiségét (pl. nem használnak műanyag poharat, nem nyomtatnak ki feleslegesen dokumentumokat)
- a HACS működése során szintén előnyben részesíti a környezetbarát és forráskímélő megoldásokat (pl. online adminisztráció és kommunikáció, hulladék szelektív gyűjtése stb.).

7.6.3 A beavatkozások hozzájárulása a gazdasági és társadalmi fenntarthatósághoz

Az alfejezet keretében táblázatos formában ismertetjük, hogy a környezeti fenntarthatóság mellett a stratégia, a stratégia keretében megfogalmazott beavatkozások hogyan járulnak hozzá a gazdasági és társadalmi fenntarthatósághoz.

16. táblázat: A stratégia hozzájárulása a gazdasági és társadalmi fenntarthatósághoz

Érintett társadalmi-gazdasági terület	Hozzájárulás jellege (közvetlen/közvetett)	Hozzájárulás leírása
Munkahelyteremtés, jövedelemgenerálás	közvetlen	A fejlesztéssel érintett többfunkciós közösségi terek működtetéséhez szükséges humánerőforrást biztosítani kell.
	közvetett	A közterek fejlesztése nagyobb forgalmat generál az érintett utcák, terek közelében lévő kereskedelmi, szolgáltató egységeknél.
Népességmegtartó képesség	közvetlen	A stratégia teljes egészében a város népességmegtartó erejének növelésére irányul (fejlesztési szükségletek, célrendszer és műveletek)
Társadalmi befogadás erősítése, szegénység újra termelődésének csökkentése	közvetlen	A stratégia jövőképe egyértelműen megfogalmazza a befogadó, segítőkész társadalom, a társadalmi integráció fontosságát. A fejlesztések keretében részben a Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése, valamint a Lakosság szemléletformálása, tudatosítás műveletek irányulnak a társadalmi befogadás erősítésére.
Esélyegyenlőség	közvetlen	A HACS működésében, a HKFS céljai és célcsoportjai között, valamint a kiválasztási kritériumok és az indikátorok esetében is egyértelműen visszatükröződnek az esélyegyenlőségi szempontok. A stratégia ennek megfelelően hozzájárul az esélyegyenlőségi csoportok (hátrányos helyzetűek, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők) helyzetének javításához.
Ágazatközi, szektorok közötti, több szereplőt érintő megoldások ösztönzése	közvetlen	A HACS létrehozása, felépítése és működési mechanizmusai biztosítják az ágazatközi megoldások ösztönzését. A munkaszervezet kapcsolatépítési tevékenységei során kiemelt figyelmet fog fordítani arra, hogy a különböző szektorok közötti tartós együttműködéseket elősegítse.
Együttműködések és hálózatosodás generálása	közvetlen	A HACS és a munkacsoportok tagjai már az előkészítés során bevonták saját szakmai kapcsolati hálójukat a fejlesztési szükségletek és elképzelések azonosításába. Ezt a tevékenységet a megvalósítás során is folytatni fogják, emellett a munkaszervezet már intézményesült formában is nagy hangsúlyt fog fektetni az együttműködés és a hálózatosodás ösztönzésére. A kiválasztási kritériumok között szerepel a fejlesztés/program előkészítésében/ megvalósításában résztvevő szervezetek száma

Forrás: saját szerkesztés

7.7 A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A Nyíregyházi Helyi Közösség Helyi Akciócsoportja a stratégia kidolgozása és megvalósítása során olyan innovatív tervezési megoldásokat kíván alkalmazni, amelyek segíthetik a helyi igényeken alapuló újszerű megoldások és elképzelések felszínre kerülését.

- a HACS munkája során igyekszik megismerni és munkájába beépíteni a közösségfejlesztéssel és a közösségi terek fejlesztésével kapcsolatos hazai és külföldi városok jó gyakorlatait;
- a HACS a kötelezően megvalósítandó együttműködések során kiemelt figyelmet kíván fordítani arra, hogy a résztvevő partnereikkel közösen fejlesszenek ki innovatív közösség- és városfejlesztési megoldásokat;
- partnerségi rendezvények, fórumok, lakossági workshopok szervezésével lehetővé tesszük, hogy a városban működő szervezetek és a városi lakosság közösen tudjanak kitalálni innovatív közösségfejlesztési eszközöket;
- az animációs tevékenység során ösztönözni fogjuk az innovatív elemek beépülését.

7.8 Kockázatelemzés

A HKFS előkészítése és megvalósítása szempontjából fontos azonosítani azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése az eredmények elérését és fenntartását veszélyezteti. A kockázatok bemutatása mellett megbecsüljük a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében ismertetjük a lehetséges kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése a HACS hatáskörébe tartozik, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a projektéletciklus fázisait tekintve 3 típusú kockázat különböztethető meg:
  - előkészítéshez kapcsolódó kockázatok: a legfontosabb kockázatot a megfelelő partnerség kialakítása, valamint a helyi közösség elhivatottságának felkeltése és fenntartása jelentheti;
  - megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok: a legfőbb nehézséget a tervezett projekt végrehajtásával kapcsolatos pénzügyi és partnerségi problémák okozhatják, amelyek bekövetkezési valószínűsége és hatása megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetők;
  - fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok: kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára, finanszírozhatóságára és szervezeti hátterére;
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – társadalmi, pénzügyi, szakmai, személyi és jogi szempontból kerültek azonosításra azok a nehézségek, amelyek akadályozhatják a célok elérését.

17. táblázat: Kockázatelemzés

Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége (magas, közepes, alacsony)	Hatás (jelentős, közepes, csekély)	Kockázat megelőzése, kezelése
Társadalmi			
A HKFS nem reagál megfelelően a helyi szükségletekre, így a tervezett beavatkozások elfogadottsága nem megfelelő	alacsony	jelentős	Széleskörű partnerségi tervezés Igényfelmérés lebonyolítása A lakosság bevonása a fejlesztések előkészítésébe HKFS rendszeres monitoringja, értékelése, felülvizsgálata

Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége (magas, közepes, alacsony)	Hatás (jelentős, közepes, csekély)	Kockázat megelőzése, kezelése
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	alacsony	jelentős	Magas szintű partnerség biztosítása a tervezés, a megvalósítás és a fenntartás során egyaránt Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
Helyi közösség tagjainak részvételi hajlandósága alacsony a programokon	alacsony	jelentős	Részletes kommunikációs ütemterv összeállítása és megvalósítása, így minden érintett megfelelő módon értesülhet a HACS tevékenységéről
Személyi			
Ellentétek, konfliktusok a HACS tagjai között	alacsony	közepes	Kiegyensúlyozott partnerség, szakmai egyetértés szoros együttműködés már az előkészítés során Feladatok és felelősök pontos meghatározása/kijelölése Kommunikációs platform megteremtése Rendszeres / ad hoc egyeztetések Működési és Monitoring Kézikönyv
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező személyek kiválasztása
Szervezeti/személyi változások a munkaszervezetben	alacsony	közepes	Megfelelő tapasztalattal rendelkező személyek kiválasztása Egyértelmű, átlátható felelősségi körök és eljárásrend kialakítása
Szervezeti/személyi változások a KSZ-ben	közepes	közepes	Folyamatos kapcsolattartás, hatékony együttműködés a KSZ-szel/IH-val Írásos kommunikáció előnyben részesítése
Pénzügyi			
Kevés aktivizálható szervezet miatt a forrásabszorpció alacsony	közepes	jelentős	Átgondolt kommunikáció, animáció és partnerség építés Előnyök bemutatása Célcsoport elérése a megfelelő csatornákon
Az esetleges szükséges saját forrás előteremtésének nehézségei	alacsony	közepes	Alternatív forráslehetőségek felkutatása Részletes projekttervek
A kulcsprojektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett összeget	alacsony	jelentős	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása Rugalmas átcsoportosítási lehetőség biztosítása
Elszámolási, projekt végrehajtási nehézségek a kedvezményezettek tapasztalatlansága miatt	közepes	jelentős	Potenciális kedvezményezettek segítése a projektek kidolgozásában Nyertes pályázók felkészítése a hatékony megvalósításra Ügyfélszolgálat működtetése Útmutató kidolgozása

Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége (magas, közepes, alacsony)	Hatás (jelentős, közepes, csekély)	Kockázat megelőzése, kezelése
A HKFS pénzügyi teljesítésének csúszása	közepes	közepes	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés KSZ-szel, IH-val
A beállított költségek nem elegendőek a beavatkozások teljes körű megvalósítására	alacsony	közepes	A tervezés során a költségek reális felmérése, tartalék képzése az esetlegesen felmerülő váratlan költségeket fedezésére
Az érintett létesítmények fenntartási költségei a tervezettnél magasabbak	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költségek és bevételek reális tervezése
Szakmai			
Indikátorok teljesítése nem halad a megfelelő ütemben	közepes	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok Rendszeres monitoring tevékenység a Működési és Monitoring Kézikönyv alapján Szükség esetén beavatkozás, módosítás kezdeményezése
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasságra, referenciákra
Előre nem látható műszaki problémák	közepes	közepes	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Felesleges párhuzamosságok létrejötte az infrastrukturális fejlesztések eredményeként	alacsony	közepes	Átgondolt kiválasztási kritériumok, megfelelő tervezés
Azonos tematikájú programok megvalósítása	alacsony	közepes	Átgondolt kiválasztási kritériumok, megfelelő tervezés
A fejlesztéssel érintett közterületek, létesítmények gyors elhasználódása	alacsony	közepes	Fenntartási költségek biztosítása Megfelelő szemléletformálási akciók a lakosság körében
Jogi			
HKFS-sel összefüggő jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	alacsony	közepes	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítése Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Tulajdonjogi problémák miatt egyes infrastrukturális projektek nem kivitelezhetők	alacsony	közepes	Szoros helyi szintű partnerség Előnyök bemutatása a tulajdonosnak Tulajdonos hozzájárulása a fejlesztéshez

Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége (magas, közepes, alacsony)	Hatás (jelentős, közepes, csekély)	Kockázat megelőzése, kezelése
A tervezett beavatkozások engedélyezési eljárása elhúzódik	alacsony	közepes	Tevékenységek megfelelő ütemezése Kompetens építészek/tervezők választása Folyamatos együttműködés az érintett hatóságokkal
Szerződéses jogi problémák késleltethetik, akár meg is gátolhatják a fejlesztés (vagy annak egy részének) megvalósítását	alacsony	közepes	Alaposan, minden lehetséges területre kiterjedően előkészített szerződés, hogy az annak be nem tartásából keletkező jogi problémák megelőzhetők legyenek

Forrás: saját szerkesztés

8 Indikatív pénzügyi terv

A stratégia keretében megvalósítandó fejlesztési területeken két pályázati kör megvalósítását tartja a HACS reálisnak: az első pályázati kör 2018 elején kerül meghirdetésre, a második előre láthatólag 2018 második felében. A HACS egyéb forrás bevonását nem tervezi, de a HKFS fejlesztései és programjai szoros szinergiát mutatnak a városban tervezett egyéb beavatkozásokkal. A HACS a HKFS megvalósítását egy ütemben tervezi végrehajtani.[20]

HKFS forrás felhasználása										
A műveletek megnevezése		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%
1	Városrészek többfunkciós közösségi tereinek komplex infrastrukturális fejlesztése	0	0	268 100 000	94650000	0	0	0	362 750 000	48,37
2	Városrészek mikroközösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése	0	0	57 500 000	0	0	0	0	57 500 000	7,67
3	Helyi közösségek erősítését szolgáló kulturális, sport, szabadidős és egyéb programok szervezése	0	0	99 375 000	99 375 000	0	0	0	198 750 000	26,50
4	Lakosság szemléletformálása, tudatosítás	0	0	51 250 000	0	0	0	0	51 250 000	6,83
Összesen		0	0	476 225 000	194 025 000	0	0	0	670 250 000	89,37

Működési és animációs költségek		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%
	Működési költségek	1 901 190	8 663 256	16 830 513	17 783 013	15 951 038	0	0	61 129 010	8,35
	Animációs költségek	0	1 632 294	5 638 557	5 638 557	5 711 582	0	0	18 620 990	2,29
Összesen		1 901 190	10 295 550	22 469 070	23 421 570	21 662 620	0	0	79 750 000	10,63
ÖSSZESEN		1 901 190	10 295 550	498 694 070	217 446 570	21 662 620	0	0	750 000 000	100,00

A működési és animációs költségek ütemezését az alábbiak szerint terveztük:

- 2017 utolsó két hónapjában merülnek fel az előkészítési költségek, továbbá már szükséges a munkaszervezet működési és animációs költségeinek biztosítása (személyi jellegű ráfordítások, marketing költség, anyagköltség stb.);
- 2017 utolsó három hónapjában merülnek fel az előkészítési költségek, továbbá már szükséges a munkaszervezet működési költségeinek biztosítása (személyi jellegű ráfordítások, marketing költség, anyagköltség stb.);
- 2017-2020 között a feladatokhoz igazodva arányosan osztjuk fel a költségeket, 2019-ben a HKFS félidei értékelése és felülvizsgálata lesz nagyobb költségtétel.

[20] Mivel a HACS további források bevonását, illetve 2. ütem végrehajtását nem tervezi, ezért a sablon erre vonatkozó táblázatait töröltük a könnyebb érthetőség és átláthatóság érdekében.